Täysistunto

Tiistai 12.10.2021 klo 19.19—23.06

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 131/2021 vp
Toimenpidealoite TPA 41/2021 vp
Valiokunnan mietintö StVM 25/2021 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Asian käsittely keskeytyi edellisessä, tänään pidetyssä täysistunnossa. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 25/2021 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Yleiskeskustelu jatkuu hetken päästä, kun saamme nimilistan. — Edustaja Aittakumpu.

Keskustelu

19.20 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten kuultua, sosiaali- ja terveysvaliokunta sai tänään valmiiksi mietintönsä, joka koskee hallituksen esitystä koronapassista ja koronan takia säädettyjen maahantulosäännösten voimassaolon jatkoa. Kuulimme valiokunnassa laajasti asiantuntijoita ja yhteiskunnan eri toimijoita. Erityisesti koronapassi on herättänyt keskustelua niin mediassa kuin kansalaisten ja poliitikkojenkin kesken. On selvää, että koronasta, kulkutaudista, huolimatta meidän on saatava yhteiskuntaa auki. On hyvä, että meillä on tällainen väliaikainen väline, mutta toivottavaa on, että sitä jouduttaisiin käyttämään mahdollisimman vähän.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta mietinnössään korostaakin rokotuskattavuuden merkitystä epidemian torjunnassa. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa kuulimme myös selvityksen siitä, kuinka moni ei kykene terveydellisistä syistä ottamaan rokotetta. On tietysti huomattava, että koronapassin voi saada myös, jos on sairastanut koronataudin tai käynyt koronatestissä ja saanut siitä negatiivisen tuloksen.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan alle 1 prosentti rokottamattomuudesta johtuu lääketieteellisistä syistä, joskin osuus voi vaihdella eri ikäryhmissä. Vaikka kyse on siten lukumäärällisesti hyvin pienestä ihmisryhmästä, on valiokunnan näkemyksen mukaan tärkeää turvata myös heidän mahdollisuutensa koronapassiin. Valiokunta ehdottaakin, että heille säädetään 16- ja 17-vuotiaiden kanssa vastaava oikeus maksuttomaan koronatestiin.

On tärkeää, että meillä Suomessa lakiesitykset tarvittaessa käyvät perusteellisesti perustuslakivaliokunnan tarkastelussa. Perustuslakivaliokunta on antanut lausunnon näistä tartuntatautilain muutoksista. Perustuslakivaliokunnan mielestä ehdotettu sääntely on merkityksellistä useiden perusoikeuksien ja erityisesti yhdenvertaisuuden kannalta. Sääntelylle on kuitenkin valiokunnan mukaan olemassa hyväksyttävät perusteet.

On huomattava, että koronapassin tavoitteena on mahdollistaa palvelujen turvallinen käyttö ja tällä tavalla edistää elinkeinovapautta ja myös sivistyksellisiä oikeuksia avaamalla yhteiskuntaa ja pitämällä niitä auki — tiukempien rajoitusten vaihtoehtona. Koronapassihan nimenomaan on vaihtoehtoisena toimena käytössä vain ja ainoastaan ja pelkästään silloin, kun kyseistä tilaisuutta tai tilaa koskevia rajoituksia on voimassa. Tällaisia rajoituksia voivat olla esimerkiksi aukioloaikoja tai yleisömääriä koskevat rajoitukset. Passi ei pakota ketään ottamaan rokotetta, eikä passi koske peruspalveluita tai esimerkiksi ruokakauppoja tai uskonnollisia tilaisuuksia.

Arvoisa puhemies! Arvostan sitä, että nyt kun keskustelemme tästä koronapassista ja tästä koko hallituksen esityksestä, niin puhumme siitä, mitä tämä esitys todella ja oikeasti sisältää. Pidän erityisen hyvänä sitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta kykeni muun muassa perustuslakivaliokunnan huomiot huomioiden ottamaan huomioon myös lähetekeskustelussa täällä salissa esille tulleen alle 16-vuotiaiden tilanteen, ja koronapassin ikärajaksi tuleekin 16 vuotta. Syy tähän on muun muassa se, että olisi kohtuutonta edellyttää lapselta esimerkiksi useita testejä vaikkapa viikoittain usein toistuvan harrastuksen vuoksi. Valiokunta korostaa lasten oikeutta ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Koronapassin edellyttäminen yli 12-vuotiailta lapsilta voisi käytännössä asettaa merkittäviä esteitä lasten harrastustoiminnalle sekä virkistäytymiselle.

Valiokunta myös tuo esiin, että hallituksen on viipymättä valmisteltava muutokset, jotka mahdollistavat EU:n ulkopuolisten henkilöiden pääsyn tapahtumiin ja tilaisuuksiin maahan tullessa edellytettävillä terveystodistuksilla.

Hallituksen esitys koronapassista on hyvin tarkkaan rajattu niin sisällöltään kuin voimassaololtaankin. Laki on voimassa tämän vuoden loppuun saakka. Kaikella on määräaikansa, myös tällä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

19.25 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tartuntatautilakiin lisätään väliaikaiset säännökset EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisesta käyttämisestä eli täällä keskustellusta ”koronapassista”. Sääntelyn lähtökohtaisena tavoitteena on mahdollistaa palvelujen turvallinen käyttö ja siten edistää elinkeinovapautta sekä sivistyksellisiä oikeuksia avaamalla yhteiskunnan toimintoja ja pitämällä niitä auki myöskin tiukempien rajoitusten vaihtoehtona. Täytyy muistaa, että koronapassi on vaihtoehtoinen toimi ja käytössä vain silloin, kun kyseistä tilaisuutta tai tilaa koskevia rajoituksia ylipäätään on voimassa, ja tällaisia rajoituksia voivat olla esimerkiksi aukioloaikoja tai yleisömääriä koskevat rajoitukset. Sekin on huomionarvoista, että koronapassia koskeva sääntely on tässä esityksessä tarkoitettu olemaan voimassa 31.12.2021 saakka.

Lasten rooli ja lainsäädännön suhde lapsiin ja se, millä tavalla se käsittelee ja toteuttaa myöskin lasten oikeuksia, oli äärimmäisen tärkeä kysymys valiokunnassa. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on korostanut omassa kokonaisuudessaan lasten oikeutta ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä vapaaseen osallistumiseen kulttuurielämään ja taiteisiin. Koronapassin edellyttämisen yli 12-vuotiailta lapsilta nähtiin käytännössä tuottavan merkittäviäkin tosiasiallisia esteitä lasten harrastustoiminnalle sekä virkistäytymiselle. Monella 12-vuotiaalla ei vielä välttämättä ole sujuvaa mahdollisuutta koronapas-

sin edellyttämään sähköiseen tunnistautumiseen. Sen takia valiokunta yksimielisesti lähti siitä, että 58 i §:n 1 momentissa säädettävä ikäraja nostetaankin sinne 16 vuoteen.

Lisäksi valiokunta huomautti, mielestäni hyvin asiallisesti, että sähköisen henkilökortin saaminen aiheuttaa kustannuksia nuorelle ja hänen perheelleen ja sen saaminen kestää myös poliisin lupapalveluissa kauan. Lisäksi sähköisen henkilökortin käyttö tunnistautumiseen vaatii tietokoneen ja lukulaitteen, eikä tätäkään kaikilla perheillä ole mahdollisuutta taloudellisten perusteiden pohjalta hankkia.

Jotta koronapassin esittämisvelvollisuuden piiriin jäävillä alaikäisillä olisi säädösperusteisesti tosiasiallinen mahdollisuus myöskin koronatestiin koronapassia varten, niin valiokunta ehdottaa uutta 58 k §:ää. Sen mukaan kunnan tulee järjestää kunnassa asuville 16- ja 17-vuotiaille lapsille, jotka eivät ole saaneet 16 f §:n 1 momentissa tarkoitettua täyttä rokotesarjaa, maksutta heidän 58 i §:n 1 momentissa tarkoitetun koronatodistuksen saamiseksi tarvitsemansa covid-19-testaus.

Lähtökohtaisesti, valiokunta toteaa, ikärajan nostoa koskeva muutos laajentaa sitä joukkoa, joka jatkossa pääsee myöskin tapahtumiin, ja antaa lapsille mahdollisuuden olla lapsia.

Terveydellinen este rokotteen ottamiselle oli ison keskustelun alainen asia, ja ihan syystäkin. EU:n koronatodistusta sääntelevä EU-asetus 953/2021 ei nimittäin tunnista tämmöistä vaihtoehtoista todistusta henkilöille, joilla ei lääketieteellisistä syistä ole mahdollista ottaa tätä covid-19-rokotusta, ja sosiaali- ja terveysministeriöltä saadun selvityksen mukaan EU-asetuksen lähtökohtana on, että asetuksen mukaisilla kolmella erilaisella vaihtoehtoisella todistuksella — todistus rokotuksesta, todistus negatiivisesta testistä, todistus sairastetusta taudista — voidaan taata kansalaisten yhdenvertaisuus myös niissä tilanteissa, joissa henkilö ei syystä tai toisesta voi saada rokotuksia. Eli ne arviot täällä, että valiokunta ei olisi suhtautunut asiaan riittävällä vakavuudella, eivät kyllä pidä paikkaansa. Olemme hyvin tarkkaan arvioineet myös tätä kokonaisuutta.

Valiokunta on pitänyt selkeänä puutteena koronapassia koskevan sääntelyn ja toiminnallisuuden näkökulmasta sitä, että Omakanta-palvelusta ei tällä hetkellä ole saatavissa todistusta täydestä rokotesarjasta henkilölle, joka on sairastanut covid-19-taudin ja siksi saanut vain osan rokotesarjan rokotteista. Tässä kokonaisuudessa valiokunta tietysti otti myöskin lausumaehdotuksen mukaan, jotta ihmiset olisivat tässä suhteessa yhdenvertaisessa asemassa.

EU:n ulkopuolelta Suomeen matkustavista henkilöistä sen verran, että meillä on tälläkin hetkellä haasteita liittyen koronan leviämiseen näiden henkilöiden suhteen, jotka tulevat pidempiaikaisiin työsuhteisiin tai oleskelemaan pidempään Suomessa. On iso kysymys, miten saamme heidät rokotteiden piiriin ja varmistettua, että tauti ei sitten leviäisi isoilla työpaikoilla laajasti, niin kuin on tässä useiden esimerkkien kautta nähty tapahtuvan.

Maahantuloa koskevasta säätelystä on ymmärrettävästi käyty hyvinkin tiukkaa keskustelua ja nimenomaan siitä lähtökohdasta, pystytäänkö kokonaisuutta valvomaan ja arvioimaan ja onko se oikeasuhtaista suhteessa niihin toimiin ja toimenpiteisiin, mitä alueilta vaaditaan ja toimijoilta vaaditaan. Ainakin tässä koronapandemian tilanteessa vielä todettiin, että on hyvä olla työkalupakissa myöskin tämä toisen testin mahdollisuus, mutta sitä keskustelua on laajasti käyty, että kohdentaminen olisi parasta ja oikeasuhtaisuus siinä mielessä toteutuisi, kun nämä testit kohdennetaan riskiryhmille.

Asetuksenantovaltuudesta ehkä sanoisin sen verran, että sosiaali- ja terveysvaliokunta lähti siitä, että asetuksen tulee perustua kokonaisarvioon, jossa huomioidaan maan eri alueiden erot, ja pykälän sanamuoto ei siten tarkoita rajata maita ja alueita suoraan Suomen ilmaantuvuusluvun mukaan, vaan säännös mahdollistaa sen, että ilmaantuvuuden raja voidaan asettaa Suomen ilmaantuvuuslukua alhaisemmaksi, mutta epäsuhta ei kuitenkaan saa olla merkittävän suuri. Valtioneuvoston on valiokunnan näkemyksen mukaan annettava tästä välittömästi uusi asetus. — Arvoisa puhemies! Tässä tiiviisti. Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laukkanen.

19.33 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on omalla toimettomuudellaan ja hitaudellaan tehnyt tämän koronapassin tarpeettomaksi. Tämä esitys on auttamattomasti myöhässä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Hallituksen toiminta rokotteiden antamisen organisoimisessa on epäonnistunut, ja rokottaminen on ollut liian hidasta. Jos rokotteiden antaminen olisi hoidettu tehokkaammin, meillä ei tänään käytäisi tätä keskustelua.

Tämä esitys on myös kiireellä tehty, ja monen asiantuntijan mukaan se ei vastaa normaalia lainvalmistelun huolellisuutta, ja tässä ehkä on yksi syy siihen, miksi sen voimassaoloaikakin on niin lyhyt. Tapahtumajärjestäjiä tai matkailua tämä esitys ei juurikaan auta, sillä se on kestoltaan liian lyhyt.

Rokotuskattavuus Suomessa paranee joka päivä, ja on aika avata yhteiskunta normaaliin toimintaan rokotussuojaa parantamalla ja nopeuttamalla, ei rokotuspassin avulla. Ymmärtääkseni tilanne on sellainen, että niin rokotetut kuin rokottamattomatkin voivat levittää koronasairautta.

Korona on vakava sairaus. Se ei ole flunssa, vaan sillä on myös tappava ominaisuus. Minulla oli mahdollisuus tavata henkilö, terve henkilö, keski-ikäinen mies, joka oli saanut koronan. Hän oli teho-osastolla 125 päivää, joista 80 päivää koomassa. Kolme kertaa hänen sydämensä pysähtyi, kolme kertaa hän palasi elämään. Lopulta ihmeen kautta, kirjaimellisesti, hän palasi tähän maailmaan.

Korona on vakava asia, siksi tämä keskustelukin on vakava. Sitä ei pitäisi nähdä poliittisena, mutta on myös tunnustettava ne tosiasiat, että emme ole aivan onnistuneet tässä koronan hoidossa varsinkaan viimeisen 6—8 kuukauden aikana. Jos ne rokotteet, joita meille kansakuntana tarjottiin, olisi hankittu ja ne määrät, joita tarjottiin meille nopealla toimituksella, olisi ostettu ja rokotus olisi organisoitu paremmin, Suomi olisi ollut täysin rokotettu halukkaiden osalta jo kesäkuussa. Nyt marraskuu lähenee, emmekä vieläkään ole tavoitteessa.

Puhemies! Tämänhetkiset ohjaus- ja rajoitusmekanismit ovat riittäviä koronan hillitsemiseksi. Tärkeää on, että aikuiset ottavat rokotukset ja seuraamme myös kolmannen rokotuksen tarvetta. Tämä epidemia on vasta alkusuoralla, ja siksi siihen pitää suhtautua vakavasti, mutta tämän koronapassin käytön asetan hyvin kyseenalaiseksi. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Anu Vehviläinen: Huomaan, että on pientä halukkuutta debattiinkin, mutta annan tässä vaiheessa puheenvuoron edustaja Laiholle.

19.37 **Mia Laiho kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tartuntatautilain muuttamista ja väliaikaista muuttamista, jotka liittyvät koronapassiin ja sitten rajaturvallisuuteen. Koronapassia kokoomus esitti selvitettävän ja otettavan käyttöön jo viime keväänä, mutta hallitus ei silloin siihen asiaan tarttunut, ja nyt olemme auttamattomasti myöhässä, niin kuin täällä on hyvin jo nostettukin esille. Olemme kuitenkin sitä mieltä, että kyllä tämä koronapassi edelleenkin kannattaa säätää, koska sillä voidaan mahdollistaa yhteiskunnan auki pitäminen, jos rajoituksiin jouduttaisiin, ja jo tällä hetkelläkin on rajoituksia, joihin koronapassi voisi tuoda helpotusta.

Tässä hallituksen esityksessähän esitettiin koronapassin ikärajaksi 12, mutta valiokuntakäsittelyssä nähtiin hyvin perusteltuna asiantuntijalausuntoihin perustuen ja muiden valiokuntien lausuntoihin perustuen, että ikärajaa nostetaan 16 ikävuoteen, kuten se on myös ulkorajoilla. Tähän liittyy vahvasti myös lasten yhdenvertainen kohtelu ja lasten oikeus osallistua harrastuksiin. Koronapassin vaatiminen olisi ollut myös erittäin hankalaa sen takia, että lapsilla ei ole pääsyä Omakantaan, ainakaan nuoremmilla, koska ei ole sähköistä tunnistautumismahdollisuutta, ja mikäli vanhemmat suhtautuvat negatiivisesti rokotuksiin, niin lapsi joutuisi ristiriitaiseen asemaan, jos haluaisi kuitenkin osallistua harrastuksiin. Ja tuotakoon tässä vielä esille, että mikäli lapsi esimerkiksi kävisi useamman kerran viikossa harrastuksissa, niin hänen pitäisi käydä 72 tunnin välein testeissä — aivan mahdoton asia. Eli on erittäin hyvä, että tämä nostettiin siihen 16 ikävuoteen.

Koronatodistuksessa on myös muita ongelmakohtia tässä esityksessä:

EU:n ulkopuolelta tulevat henkilöt pääsevät maahan täydellisen rokotussuojan tai muiden edellytysten valossa, mitkä on siellä säädetty, mutta eivät sitten kansallisesti täällä Suomessa voisi osallistua koronapassia vaativiin tilaisuuksiin samoin ehdoin.

Myöskään niillä henkilöillä, jotka ovat sairastaneet covid-taudin ja saaneet yhden rokotuksen, ei ole mahdollista saada koronapassia kuten ei myöskään niillä henkilöillä, jotka terveydellisistä syistä eivät pysty sitä ottamaan. Se ryhmä on pieni, mutta olisi perusteltua heidän saada merkintä Kanta-palveluun siitä, että he voivat käyttää koronapassia.

Olisi myös tärkeätä, että mahdollistetaan muiden rokotusten mukaanotto koronapassiin, jos THL asiantuntijalausunnossaan näin arvioi voitavan tehdä.

Nämä ovat niitä ongelmakohtia, joita tähän koronapassiin liittyy ja jotka olemme nostaneet kokoomuksen vastalauseessa esille.

Vastalauseessa esitämme myöskin pykälämuutoksia, ja yksi pykälämuutosesityksemme liittyy tähän toisen testin vaatimukseen matkailijoiden osalta eli siihen, että se poistettaisiin. Hallituspuolueet itse halusivat sen siellä säilyvän. Tähän ei kuitenkaan asiantuntijoiden mukaan ole perusteita, ja myös muiden valiokuntien antamat lausunnot olisivat puoltaneet kakkostestin vaatimuksen poistamista, eli meidän pykälävastalauseessamme esitämme, että tämä kakkostesti poistetaan.

Sitten meillä on myöskin ehdotus, että EU:n digitaalisen koronapassin rinnalla voitaisiin hyväksyä myös muualta tulevilla todistukset, jos he luotettavasti pystyvät esittämään, että ovat saaneet rokotussarjan muualla.

Sitten vielä valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää muusta hyväksyttävästä rokotteesta, ja valtioneuvoston asetusta varten THL:n olisi annettava erillinen lausunto. Tässä nyt varmasti ajankohtaisin asia on tämä Sputnik-rokote, joka THL:n käsityksen mukaan olisi sellainen, että olisi perusteltavissa, että se lisättäisiin koronapassiin hyväksyttäviin asioihin.

Arvoisa puheenjohtaja! Olemme siis tehneet nämä pykälämuutosesitykset. Meillä on myöskin lausumaehdotuksia, joista sitten myöhemmin äänestämme.

On tärkeää saada Suomea auki ja jatkaa sillä tiellä samalla kuitenkin huomioiden riittävä terveysturvallisuus. Tämä lakiesitys on voimassa vain vuoden loppuun. Koronapassin osalta olisi perusteltua jatkaa lain voimassaoloa ensi vuoden ajan, eli mikäli tilanne sitten esimerkiksi ensi keväänä uudelleen huononisi, niin koronapassimahdollisuus voitaisiin ottaa käyttöön. Nyt nämä oli sumplittu yhteen, koronapassi ja rajatoimien vaatimukset, jolloinka tämä tosiaan on vain vuoden loppuun asti voimassa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt käynnistämme pikku debatin, ja pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää debatissa vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painikkeella puheenvuoroa. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

19.44 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Siis ei oikea-aikainen, ei välttämätön, mutta lukuisia yhdenvertaisuuteen ja käytännön toteutukseen liittyviä ongelmia, kuten täällä on monissa puheenvuoroissa kuultu.

Keskustelu julkisuudessa on kiihtynyt. Niitä ihmisiä, jotka eivät ota rokotetta, leimataan ja syrjitään. Suhteessa vaikka tupakoitsijoihin puhumattakaan ylipainoisista ei koskaan sallittaisi sellaista keskustelua, jota nyt käydään yksilön omasta vastuusta tämän sairauden ennaltaehkäisemisessä. On sanottu, että tämä kannustaa ottamaan rokotteen. En usko siihenkään. En usko, että tämä kannustaa yhtään mihinkään. Päinvastoin tämä passin pakkomielteinen ajaminen lisää epäluottamusta, kiivaana käyviä uskomuksia ja salaliittoteorioita, joita jo tällä hetkellä on aivan riittämiin, eli yhteiskunnan polarisaatiota. En pidä hyvänä ajatuksena. [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lindén.

19.45 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varsinaisessa puheenvuorossa katselen asiaa sitten vähän perusteellisemmin, mutta tähän 1 minuuttiin keskitän nyt sen viestin, jonka juuri tuossa 4 tuntia sitten sain Turun yliopistollisesta keskussairaalasta ja jossa erittäin huolestuttavalla tavalla kerrottiin, että tällä hetkellä koronapotilaiden määrä teho-osastolla on voimakkaasti noussut ja se alkaa tällä hetkellä haitata jo vaativampien leikkausten tekemistä, joita sitten joudutaan siirtämään. Viestin oli lähettänyt TYKSin sairaalajohtaja Petri Virolainen, ja se löytyy myös tuolta MTV:n nettisivuilta. Tämä on erittäin tärkeä asia sen takia, että rokottamattomien osuus teho-osastolla on 90 prosenttia. Jos me katsomme yli 12-vuotiasta väestöä, joka on noin 5 miljoonan suuruinen, siinä rokotettujen osuus on yli 80 prosenttia, ja sitten kuitenkin vakavasti sairastuneiden keskuudessa rokottamattomien osuus on yli 90 prosenttia. [Puhemies koputtaa] Tämä kertoo, mistä tässä on kysymys.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koulumies.

19.46 **Terhi Koulumies kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nostettiin ihan hyvin tämä kysymys yksilön omavastuusta koronan torjunnassa, ja minusta se on hyvä kysymys. Kaikki tiedämme, miten paljon suomalaiset veronmaksajat ovat nyt syytäneet rahaa tähän koronan torjuntaan, miten moni ihminen on kärsinyt, kun on joutunut lo-

mautetuksi ja työttömäksi koronan takia, ja miten paljon inhimillistä kärsimystä tämä koko koronavuosi tänä vuonna ja viime vuonna on aikaansaanut, niin nyt kun me olemme onnistuneet hankkimaan kaikille suomalaisille ilmaisen rokotuksen, joka kannetaan eteen kuin tarjottimella, ja sen avulla me voimme avata tätä yhteiskuntaa, turvata sairaanhoidon riittävyyttä kaikille kansalaisille, niin ihan aiheellinen kysymys on, eikö nyt olekin ihan periaatteessa velvollisuus jokaisella yksilöllä ottaa se rokote, vähän panostaa jotenkin itsekin tähän pandemian torjuntaan yksilön omalla vastuulla ja omilla toimilla. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Hoskonen.

19.47 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Samoin kuin edustaja Lindén äsken perusteli hyvin erinomaisessa puheenvuorossaan — ja lupasi vielä palata asiaan, se puheenvuoro kannattaa kuunnella asiantuntijan puheenvuorona — minäkin ihmettelen tätä rokotekeskustelua, kun kaikki me tiedämme, että tämä tauti on aivan varmasti yleisvaarallinen. Kuten tiedämme Turun yliopistosairaalasta, samoin nyt viikonloppuna lehdissä Tampereen yliopistosairaalan teho-osaston lääkäri ilmoitti: heillä alkavat olla paikat täynnä. Ajatelkaa nyt, jos joku ihminen joutuu vaikka liikenneonnettomuuden takia erittäin huonoon kuntoon ja siellä on näitä rokottamattomia koronapotilaita, terveet ihmiset vieneet muilta paikan, niin se ihminen, joka on ollut liikenneonnettomuudessa, ei pääse hoitoon. [Perussuomalaisten ryhmästä: Miten se passi auttaa siinä?] Se on sillä hetkellä niin, että tämä pystytään tällä rokotteella täysin estämään. Jos rokotettuna sairastatte koronan, niin erittäin suurella todennäköisyydellä ei tarvitse sairastaa sitä vakavinta muotoa. Semmoista lääkettä ei olekaan, joka voisi antaa sataprosenttisen suojan mihinkään, mutta tämä torjuu sen pahimman, ja se riittää, eikä tule sydänvikoja [Puhemies koputtaa] eikä aivovaurioita.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Koponen, Noora.

19.49 **Noora Koponen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu aiemmissa puheenvuoroissa, niin koronapassi on tosiaan vaihtoehtoinen toimi ja riskinhallintakeino koronarajoituksille. Ja kuten tässä edellä edustaja Lindén puhui, niin meillä on se tilanne, että sairaalahoidon kapasiteetti on koko ajan kuormittumassa enemmän ja enemmän koronapotilaista, ja silloin tarvitaan toimenpiteitä, joissa vastuutetaan aikuisia. Meidän aikuisten on kannettava vastuu siitä, että meidän lapset ja nuoret voivat elää terveysturvallisesti tässä yhteiskunnassa eikä heihin kohdenneta enää yhtään turhia rajoitteita, joita he ovat joutuneet noudattamaan jo tarpeettoman paljon. Lasten terveysturvallisuuden toteuttaminen on aina aikuisten vastuu, ja siihen tämä passi on yksi erinomainen vaihtoehtoinen keino.

Haluan myös todeta, että 12—15-vuotias nuori tarvitsee useimmiten aikuisen tukea häntä koskevissa päätöksissä, ja myös siinä tämä passi toimii hyvänä ohjenuorana, erityisesti kun kysymyksessä ovat herkässä iässä olevat nuoret, 12—15-vuotiaat. [Puhemies koputtaa] Olen kiitollinen siitä, että valiokunnassa saatiin tätä ikärajaa nostettua 16:een, mikä turvaa [Puhemies: Aika!] myös lasten yhdenvertaisempia oikeuksia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kyllönen.

19.50 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja ei saa mikrofonia auki — Eduskunnasta: Pitäkää nappia pohjassa!] — Viikko pohjassa. — Anteeksi, puhemies, en ollut tarpeeksi pohjalla, että olisin saanut pidettyä nappia pohjassa.

Olisin kysynyt ministeriltä tästä rokotteiden kohdentamisesta, kun alueilta tulee viestiä varsinkin ulkomailta tulevien työntekijöiden osalta, miten me voisimme kohdentaa työnantajien kanssa yhteistyössä jotenkin kampanjoimalla tai tekemällä asioita toisin kuin tällä hetkellä, jotta saataisiin tätä rokotekattavuutta nousemaan. Samoin yllättävästi olen saanut viestiä, että riskiryhmien rokottamisessakin on haasteita, eli osa riskiryhmiin kuuluvistakin on vielä rokottamatta. Pystytäänkö me menemään tämmöiseen poimintaan, jossa ihmisiä lähestytään, jotta he saisivat sitten nämä rokotteet, jos on jonkunlaisia ongelmia siinä, ettei pääse esimerkiksi rokotuspaikoille tai muutoin? — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rehn-Kivi.

19.51 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koronapassin käyttöönotto on erinomainen väline pitämään yhteiskunnan toiminnassa, ja se antaa mahdollisuuden ravintoloille, teattereille, liikuntahalleille ja muille tapahtumille jatkaa toimintaansa tilanteessa, jossa epidemiatilanne on huonontunut ja tiukemmat rajoitukset ovat tarpeen.

Värderade talman! Jag är glad över att utskottet ändrade på regeringens förslag och höjde åldersgränsen för coronapasset från 12 år till 16 år, vilket flera utlåtanden förutsatte. Barn ska ha fritt tillträde och möjlighet till sina hobbyer utan att behöva tänka på att ha ett intyg för det här. Det här var en viktig signal om barnens helhetsvälmående.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

19.52 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota siihen, että jos hallituksen esitysten eduskuntakäsittelylle ei varata riittävää ja kohtuullista aikaa, perustuslaissa säädetyn tehtävän asianmukainen toteutuminen vaarantuu.

Kysyisin ministeriltä: Tämä esitys annettiin eduskunnalle 21.9. Seuraava viikko oli budjettikäsittelyviikko, ja sitten oltiinkin jo viime viikossa. Tätä koronapassia odotettiin jo viime vuonna, ettei olisi tarvinnut sulkea paikkoja, mutta sitä ei silloin kuulunut, ja me tiedämme, että tähän koronapassiesitykseen liittyy monia, monia kysymysmerkkejä ja epäselvyyksiä niin juristien kesken kuin meidän kansanedustajienkin kesken. Kun toisaalta rajaturvallisuusesitys oli kiireellinen mutta koronapassiesitys ei, niin miksi nämä kaksi esitystä sullottiin yhteen ja samaan esitykseen? Miksi ei rajaturvallisuusesitystä tuotu kiireellisenä ja sitten annettu kohtuullista ja asianmukaista aikaa [Puhemies koputtaa] koronapassin käsittelylle? [Perussuomalaisten ryhmästä: Erittäin hyvä kysymys!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Juuso.

19.53 **Kaisa Juuso ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindén täällä juuri sanoi, että tehohoitopaikat ovat Suomessa loppumassa. Saamani tiedon mukaan meillä on tällä hetkellä tehohoidossa 29 koronapotilasta, joten eivät ne suinkaan ole loppumas-

sa, eivät lähelläkään. — Ei muuta. [Välihuutoja — Aki Lindén: En sanonut, että loppumassa!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Viljanen.

19.53 **Heidi Viljanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän koronapassin ympärillä liikkuu paljon keskustelua, ja itse olen saanut yhteydenottoja, joissa kysytään, mikä tämä passi nyt oikein on ja tuleeko se lauantaina sitten kaikille voimaan. Todellakin täällä on hyvin tullut puheenvuoroja, että kyseessä ei ole automaattinen passi, joka tulisi lauantaina voimaan uimahalleihin, ravintoloihin, leikkipuistoihin, joka paikkaan, vaan nimenomaan näkisin tämän passin mahdollistavana, eli se tulee käyttöön silloin, kun rajoitustoimet ovat käytössä. Tänään, tällä hetkellä, esimerkiksi Satakunnassa voisivat ravintolat olla niitä, jotka tätä hyödyntäisivät. Satakunnassa muuten on tällä hetkellä erittäin huolestuttava tilanne koronan suhteen — sitä en ollenkaan voi kyllä nyt liikaa korostaa.

Ikärajaa päätettiin koronapassin osalta valiokunnassa nostaa 12:sta 16:een. Tämä oli myös perustuslakivaliokunnan suositus, ja tämän näen kyllä erittäin hyvänä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Meri.

19.55 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ikävää, että valiokunnan puheenjohtaja Lohi ei edelleenkään saapunut paikalle — tämä on kyllä hyvin, hyvin kummallista — mutta kysyn ministeriltä. Täällä on nyt tämä maksuttomuus kunnan terveydenhuollossa niille henkilöille, jotka eivät lääketieteellisistä syistä voi ottaa tätä rokotetta. Miten taataan se, että tämä lääkärin vastaanotto ei ole maksullinen? Miten taataan se, kun siellähän on kova ruuhka, että he sitten pääsevät sinne lääkäriin? Ja mikä on tämä lääketieteellinen syy: onko se esimerkiksi vakava pelko, pitääkö hänen nyt mennä sitten pitkiin psykologisiin testeihin?

Mielestäni hallituspuolueiden puheenvuoroista käy selvästi ilmi, kuten edustaja Hoskonen tuossa sanoi, että rokotekattavuuden laajentamisestahan tässä on kyse. Muutama viikko sitten ministeriaitiosta tämä myönnettiin. Ministeri Kiuru, voitteko nyt todellakin kertoa, että kysymyshän on siitä, että rokotekattavuutta halutaan parantaa? [Puhemies koputtaa] Sen olisi tietysti voinut suoraan näin sanoa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Saramo.

19.56 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On ihan pakko kysyä, minkä takia perussuomalaiset haluavat viivyttää päätöksentekoa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mitä, viivyttää?] Hyvin tiedätte, että eivät valiokunnan mietintöä käsiteltäessä ministerit ole yleensä paikalla. No, nyt meillä on vielä ministerikin. Ainoa seuraus tälle teidän teatterillenne ja esittämällenne siirrolle olisi, että kun määräaikaiset rajoitukset perjantaina päättyvät, [Perussuomalaisten ryhmästä: Missä Lohi?] Suomen rajojen terveysturvallisuus olisi purkautunut. Miksi te haluatte rajat auki koronalle, pakko kysyä. Mikä teidän linjanne nyt on? Aiemmin te olette vaatineet passia, nyt te olette siitä eri mieltä. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Aiemmin te halusitte rajat kiinni koronalta. Kun hallitus haluaa pitää koronan rajojen ulkopuolella, te haluatte päästää koronan maahan.

Teidän esityksissänne ei ole mitään logiikkaa. Tuntuu, että aina siitä, mitä hallitus esittää, te olette eri mieltä. Minusta tämä on hyvin vastuutonta. [Leena Meri: Katsokaa peiliin!]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Peltokangas.

19.57 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä todella voimakkaasti sitä, että valiokunnan puheenjohtaja Lohi ei ole paikalla.

Luin juuri uutisen: ”Lohen mukaan päätös kahden testin säilymisestä oli pettymys keskustalle ja matkailulle.” Hän jatkaa: ”En näe perusteita toiselle testille. Olen siitä pahoillani erityisesti matkailutoimialan kannalta. Tämä päivä on matkailualalle aika ikävä päivä.” Näin Lohi totesi.

Jos edustaja Lohi ei olisi äänestänyt tyhjää valiokunnassa, asia olisi ratkennut puheenjohtajan äänellä toisin. [Leena Meri: Niinpä!] Nyt puheenjohtaja Lohella ei ole selkärankaa tulla vastaamaan asiasta täysistuntoon. Tämä on hyvin tyypillistä keskustalaista politiikkaa: mennään kaksilla rattailla. Siellä ollaan huolissaan Lapin matkailusta, mutta tehdään itse se ratkaisu, että sinne tulee käymään kipeää. Onneksi olkoon, keskusta, jälleen kerran.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

19.58 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tässä täytyy ihmetellä vähän molemminsuuntaisesti tätä kommentointia ja toimintaa. Ensinnäkin tämän toisen testivaatimuksen osalta itse THL on todennut lausunnossaan aivan selvästi, että tässä on epidemiologinen tilanne merkittävästi muuttunut, ja toteaa, että tätä toisen testin vaatimusta 3—5 päivän jälkeen ei enää nykytilanteessa voida pitää välttämättömänä tai siihen vaadittavien resurssien suhteen oikeasuhtaisena. Ymmärsin, että tämän suhteen valiokunnassa on käyty paljon keskustelua, mutta lopulta on todella päädytty siihen tilanteeseen, että hallituspuolueiden enemmistö on ratkaissut ja lopulta sitten tyhjää äänestänyt valiokunnan puheenjohtaja on ratkaissut sillä tyhjän äänestämisellään, että tästä toisen testin vaatimuksesta ei kuitenkaan luovuta, vaikka perustuslakivaliokuntakin totesi, että sitä erityisesti tulisi harkita.

Arvoisa puhemies! Toisaalta tässähän nimenomaan ensi viikonloppuna, jos tämä laki menisi nyt tällä viikolla läpi, ravintolat voisivat olla auki täysin kapasiteetein. Ajattelevatko perussuomalaiset yrittäjiä tässä tilanteessa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.59 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen täällä käytti puheenvuoron, jossa hän ihmetteli tätä koronapassikeskustelua. Niin ihmettelen minäkin. Edustaja Purra, joka juuri tässä poistuu, esitti tuossa omassa puheenvuorossaan salaliittoteorioita, [Leena Meri: Anteeksi mitä?] ja joudun vanhaan lasten satuun viittaamaan, eli ”ottakaa varas kiinni”, huutaa varas poistuessaan rikospaikalta. Tämä on se tilanne, hän oli juuri poistumassa kokouspaikalta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Jani Mäkelä: Sallitaanko tällainen kielenkäyttö?]

Kysymys on siitä, että salaliittoteorioita syöttävät ne, jotka tästä koronapassista tekivät suuren ongelman. Tämä on syrjivä käytäntö, sitä aina väitetään, [Sanna Antikainen: Epä-

asiallista puhetta!] ja syrjäyttävä, kun tosiasiassa tässä on kysymys avaamisesta ja mahdollisuuksien luomisesta ja tilan luomisesta. [Jussi Halla-aho: Kyllä on käytöstavat!] Minulla on henkilökohtainen kokemus koronapassista, ja voin kertoa sen, mitä tarkoittaa tämä vapauttaminen, ei syrjiminen. Kun menemme ulkomaille, me saamme Euroopan unionin leimalla varustetun kaksoisrokotustestin, ja oli helppo matkustaa Euroopan unionin jäsenmaissa tämän passin kanssa. Tämä on vapauttava toimenpide silloin, jos meillä on rajoittavia toimenpiteitä käytössä, niin kuin Euroopassa vielä monissa maissa on.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Ranne, olkaa hyvä.

20.00 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä käytäntö tulee olemaan kansaa syrjivä, sanotte te, mitä sanotte. Tämä tulee käytännössä tarkoittamaan rokotepakkoa. Tämä ei tule ratkaisemaan ongelmia vaan aloittaisi sellaisen kehityksen, jossa yksityisten oikeuksien kehitykseen puututaan epätasa-arvoisesti.

Jos näistä rokotuksista tulee vuosittaisia, ylläpidetäänkö tätä passijärjestelmää? Mitä siitä seuraa? Lasten pakkorokotuksia.

Lisäksi ihan yksityiskohta: Vaihtoehtona rajoituksille tämä luo hyvin kummallisia tilanteita. Esimerkiksi kun voimassa on tämä henkilömäärä- tai asiakaspaikkarajoitus, se koskee kaikenikäisiä, ellei ole kyse anniskelupaikoista. Jos toiminnanharjoittaja sitten vaihtoehtona rajoituksille vaatii passia, se koskee vain näitä yli 16-vuotiaita ja vanhempia, mutta tuvan voi ottaa täyteen niitä alle 16-vuotiaita. Jos oletetaan, [Puhemies koputtaa] että rajoitukset suojaavat ihmisiä, [Puhemies: Kiitos!] niin mikä suojaa näitä alle 16-vuotiaita?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

20.01 **Joonas Könttä kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puheenjohtaja! Tämä koronapassihan nimenomaan vapauttaa toimintaa. Jos meillä vaihtoehtona on — jos tilanne huononee, mitä kukaan meistä ei varmasti toivo — että joudumme asettamaan lisää rajoituksia, niin silloin saamme itse asiassa vapauksia niiden osalta niin, että esimerkiksi ravintolanpitäjä voi pitää ravintolaa auki hyödyntäen tätä koronapassia.

Tämä ulkorajaesimerkki tai ulkomaille menon esimerkki oli ihan hyvä, mutta kun itse kävin esimerkiksi Irlannissa, jossa tilanne on ollut hankala, siellä on hyödynnetty koronapassia niin, että ravintolat ja muut toiminnot ovat voineet olla auki. Koronapassia näyttämällä on päässyt sitten asioimaan, syömään sinne ravintolaan tai menemään vaikkapa muuhun liikepaikkaan. En oikein näe sitä kritiikkiä tässä, kun ei tunnisteta, että tämä nimenomaan antaa nyt mahdollisuuksia palata normaaliin. Niissä tilanteissa, joissa ei voi hankkia rokotuksia tai on jo sairastanut koronan, pystyy kyllä samalla tavalla sitten todistamaan, että kaikki asiat ovat kunnossa. Eli sen sijaan, että me rajoitamme [Puhemies koputtaa] kaikkien oikeuksia, mielestäni on ihan oikein, [Puhemies: Kiitoksia!] että mahdollistetaan yrittäjille se, että sinne voi tulla myös koronapassin kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Multala, olkaa hyvä.

20.03 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvennetään nyt vielä, mistä tässä koronapassissa on kyse. Esimerkiksi Helsinki, Vantaa, Espoo ja myös esimerkiksi Varsinais-Suomi ja Satakunta — ainakin, myös Pohjanmaa taisi olla — ovat vie-

lä näiden tiukempien ravintolarajoitusten piirissä. Nyt jos koronapassi otettaisiin lauantaina käyttöön, he voisivat valita, ottavatko he käyttöön koronapassin ja pitäisivätkö ravintolansa auki täydellä kapasiteetilla ja sinne viiteen asti, yökerhotkin aamuyölle. Sitähän ne yrittäjät ovat tässä toivoneet, että he saisivat toimia. [Vilhelm Junnilan välihuuto] Toinen vaihtoehto on se, että rajoitukset ovat voimassa, koska olen ymmärtänyt, että koronaepidemiatilanne tällä hetkellä on... [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] — Anteeksi, puhemies, saisinko puhua? — ...kun koronatilanne tällä hetkellä on sellainen, että valtioneuvosto ei ole tällä hetkellä suunnittelemassa ravintolarajoitusten hellittämistä näillä alueilla, jolloin he voisivat avata nopeammin, ja se on tämän passin ajatus: avata yhteiskuntaa nopeammin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

20.04 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Saramon puheenvuoro oli kuin paluu haisevaan Impivaaraan, jossa kuvitellaan, että neljän seinän sisällä kyhjöttäminen on kaikkein turvallisinta.

Täällä edustaja Kiljunen otti esimerkiksi jonkin maan, missä passi oli käytössä, mutta hyvät edustajat, tämä on niin auttamattomasti myöhässä, että kyllä valtaosa Euroopan maistakin on tästä jo luopunut. Yrittäjät eivät halua passia, he haluavat rajoituksista eroon.

Hyvät edustajat, matkustakaa Euroopassa, niin tiedätte, miten muissa maissa toimitaan. Itse asiassa eduskuntakin matkustaa kohta Tanskaan Pohjoismaiden neuvoston kanssa, ja arvatkaa, vaaditaanko siellä koronapassia. No ei vaadita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Autto, olkaa hyvä.

20.05 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä hallituksen esityksen käsittelyssä on tänään ollut ilmeisen erikoisia piirteitä siinä mielessä, että täällä salikeskustelussakin on tuotu asia esiin ja myöskin julkisuudesta olemme voineet lukea, että todella valiokunnassa käydyn valmistavan keskustelun jälkeen mietintöluonnos on ollut kaikkien toimesta täysin yksimielinen siitä, että tätä matkailumaahantuloon liittyvää toisen testin vaatimusta ei pitäisi olla. Se on varmasti, arvoisa puhemies, ollut erittäin ymmärrettävää, koska esimerkiksi THL on jo pitkään tuonut julkisuudessa esiin, että ei ole mitään epidemiologisia perusteita tässä tilanteessa tehdä näin raskasta byrokraattista menettelyä ja on täysin epäsuhtaista siihen tarvittavaan resurssiin nähden lähteä tällaista menettelyä luomaan. Tämä on todella kova ja hankala isku matkailualalle juuri joulusesongin alla. Kysyn ministeri Kiurulta: onko tämä teille joku tämmöinen [Puhemies koputtaa] henkilökohtainen arvovaltakysymys, [Puhemies: Kiitoksia!] vai miten ihmeessä... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

20.06 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Aluksi haluaisin sanoa, että on mukava nähdä, että ministeriaitiossa on edes yksi ministeri. Alussa, kun aloitimme tämän keskustelun, siellä ei ollut yhtäkään.

Arvoisa puhemies! Edustaja Juuso toi täällä aiemmin esille, kuinka tämä koronapassiasia hoidettiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. En nyt ala käymään yksityiskohtia läpi,

koska aika ei riitä ja jokainen voi tarkistaa ne edustaja Juuson puheestakin myöhemmin ja edustaja Juuso voi tarkentaa tarvittaessa. No, kuitenkin kaiken tämän sähläyksen jälkeen keskustasta jo pyydettiin Ilta-Sanomien sivuilla edustaja ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Lohen suulla anteeksi. [Leena Meri: Oho!] Kuten edustaja Peltokangas jo aiemmin toi esille, kuulemma kahden testin vaatimus oli keskustalle pettymys. Sopii kysyä, miksi keskusta äänesti asiassa tyhjää ja miksi Lohi ei ollut asiaa vastaan, koska juuri edustaja Lohi olisi voinut vaikuttaa tähän päätökseen. Kahden testin vaatimusta [Puhemies koputtaa] ei olisi tullut, jos edustaja Lohi [Puhemies: Kiitoksia!] olisi äänestänyt sitä vastaan. Voisiko edustaja Könttä kertoa tästä aiheesta meille enemmän? — Kiitos. [Aki Lindén: Erinomainen ajatus!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.07 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan tuohon rajatilanteeseen varsinaisessa puheenvuorossani, mutta tässä lyhyessä vastauspuheenvuorossa haluan puuttua siihen, että kun minä ja eräät muut täällä kerroimme koronatilanteesta ja sen huonontumisesta tällä hetkellä, huudettiin tuolta salin oikealta laidalta, että miten se liittyy koronapassiin. No, logiikkahan on aivan selvä. Tuossa minulla on juuri se, mitä siteerasin, TYKSin sairaalajohtaja Petri Virolaisen lausunto siitä, että heillä oli siellä TYKSin 20-paikkaisella teho-osastolla — siis maamme toiseksi suurin sairaala, 20-paikkainen teho-osasto — seitsemän koronapotilasta eristyksissä. Jos heille tulee kahdeksas, niin he joutuvat siirtämään sydän-, aivokirurgia- ja syöpäleikkauksia. Eli kun tämä koronatilanne pahenee, se johtaa väistämättä siihen, että olemme velvollisia ottamaan rajoitustoimenpiteitä laajasti yhteiskunnassa käyttöön, mutta jos meillä on koronapassi, me voimme pitää niitä toimintoja kuitenkin käytössä emmekä joudu [Puhemies koputtaa] niin suuriin rajoituksiin. Tässä tämä logiikka näiden asioiden välillä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Purra, olkaa hyvä.

20.08 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa rokotemyönteisyys on ollut kansainvälisesti katsoenkin aika suurta. Edellisessä puheenvuorossani viittasin siihen, että tämä hallituksen esitys ja ylipäätänsä epätäsmällinen koronaviestintä ovat itse aiheuttaneet sekä niitä salaliittoteorioita sosiaaliseen mediaan että ihmisten epäuskoa ja yhteiskunnan sisäistä polarisaatiota. [Jussi Saramo: Tehän niitä lietsotte!] Tällä hetkellä rokottamattomien ihmisten joukossa kuten myös sairaaloiden osastoilla enemmistö ihmisistä on maahanmuuttajataustaisia. Haluaisin kysyä edustaja Kiljuselta, koskevatko salaliittoteoriat erityisesti maahanmuuttajataustaisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

20.09 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin vastaan siihen keskusteluun, mikä on tämä kansainvälinen käytäntö...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiljunen, saanko hetken? — Pyydän puhumaan nyt asiallisesti tässä salissa. Välihuudot kyllä sallitaan, mutta niiden pitää olla asiallisia. — Kiljunen, olkaa hyvä.

— Kiitokset! Yritän olla asiallinen. — Tässä viitattiin näihin koronapassikokemuksiin, jotka ovat olleet, kun muun muassa olen matkustanut Strasbourgiin Ranskaan tai mennyt Saksaan ja meillä on käytössä todistus siitä, että me olemme kahden rokotuksen saaneita ihmisiä. Se nimenomaan noissa maissa, joissa edelleen on rajoituksia sekä ravintoloissa että muualla, oli vapauttava tekijä, antoi meille tilaa, koska meillä oli olemassa todistus. Tämä ei ollut syrjivä vaan vapauttava tekijä. Tämä on tässä se olennainen seikka.

Kun täällä viitataan leimaamisen kautta hallituksen epäselvään koronaviestintään, niin tämä on puhdas leima. Tämä on leima, joka tästä tulee. Minä olen ymmärtänyt, että hallitus on pyrkinyt erittäin täsmällisesti ja selkeästi viestimään ja on ainakin meille tehnyt tämän koronapassitilanteen täysin vesiselväksi. Ei ole mitään epäilyksiä, [Puhemies: Kiitoksia, aika!] mikä on tämän tausta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Kiuru, 3 minuuttia.

20.10 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä näkemyksistä.

Lähdetään liikkeelle edustaja Koulumiehen ja edustaja Koposen yksilönvastuun ja aikuisten vastuun korostamisesta. Kiitän näistä puheenvuoroista, koska me ajattelemme hyvin usein, että kaikki on yhteiskunnan vastuulla. Me emme ehkä osaa ymmärtää, että koronatilanteen hallitsemiseksi yksilöillä on merkittävä rooli, ja siksi on tärkeätä, että sitä tässä korostetaan.

Edustajat Lindén ja Multala tekivät hyvän kiteytyksen, mistä koronapassissa on kysymys, ja kiitän teitä näistä puheenvuoroista. Haluan nyt korostaa ehkä edustaja Lindénin ja Viljasen ja muutaman muun sanoin, jotka otitte esiin tämän tilanteen, missä me ollaan: Me ajattelemme, että me voimme pitää yhteiskuntaa auki, ja siinä tilanteessa ei tarvita koronapassia, jos ei kerran rajoituksiakaan ole. Se on nyt tämä lähtökohta koko koronapassin käytölle. Mutta jos rajoituksia tarvitaan eli tehohoidon kuormittavuus ja sairaalahoidon kuormittavuus nousevat ja tulee pelko, että kuormittavuusraja uhkaa tulla vastaan, niin silloin rajoituksia tulee jälleen yhteiskuntaan käyttöön. Ne ihmiset, jotka ovat terveitä, kysyvät, ovatko nämä rajoitukset heidän elämässään välttämättömiä ja oikeasuhtaisia, mutta nyt jatkossa yhä enemmän rajoitukset tulevat olemaan — nimenomaan siinä tilanteessa, jos niitä todella tarvitaan kuormituksen ja kantokyvyn varmistamiseksi — äärettömän välttämättömiä, koska ne kohdistuvat koronapassin käyttäjien sijasta niihin ihmisiin, joilla sitä rokotesuojaa ei ole, jolloin on suuri riski, että tauti tulee myöskin sairastettua.

Tämän takia välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus on nyt arvioitu perustuslakivaliokunnassa, ja haluankin sanoa teille, edustaja Purra, kun täällä käytetään monenlaisia termejä — mikä on välttämätöntä, mikä on oikeasuhtaista — että perustuslakivaliokunnassa arvioitiin tämänkin esityksen perustuslaillisuus ja perusoikeussopivuus, ja siellä ei ponnen takana ole asioita, jotka vaatisivat korjausta. Se kuitenkin kertoo minusta nyt suurelle yleisölle siitä, onko tämä oikeasuhtainen.

Edustaja Meri kysyi tästä maksuttomuudesta ja terveysperusteesta, jonka vuoksi ei voi ottaa rokotetta. Juuri sen takia on katsottukin, että siinä tilanteessa on nimenomaan oikeasuhtaista, että nämä testit olisivat maksuttomia, ja siitä tässä ehdotuksessa lähdetään.

Ensinnäkin tuli kritiikkiä tässä aikaisemmin edustaja Laukkaselta siitä, että on erittäin hitaasti toimittu, ja sitten tässä tapauksessa vieruskaverilta Tanukselta, että on erittäin nopeasti toimittu. Ymmärrän, että molemmat kysymykset voivat olla esillä samaan aikaan.

Haluan sanoa, että itse olen saanut koronapassin säätämisen tehtäväksi 5.8., joka oli muuten lomapäivä ja oma syntymäpäiväni. Pidän tärkeänä, että tämä on nyt saatu tänne eduskuntaan, kun kovalla kiireellä sitä täällä on odotettu, mutta olen syvästi pahoillani siitä, että me joudumme valmistelemaan yhteiskunnassa näin kiireellä näitä asioita. [Puhemies koputtaa] Olen samaa mieltä siitä, että enemmän pitäisi olla aikaa sekä valmisteluun että eduskunnan käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Koulumies, olkaa hyvä.

20.13 **Terhi Koulumies kok:** Arvoisa puhemies! Kannatan tätä koronapassiesitystä. Sen heikkous on lähinnä siinä, että se on voimassa niin lyhyen aikaa. Sitä voimassaoloaikaa pitää jatkaa ensi vuoden loppuun, jotta yrittäjät ja tapahtumajärjestäjät voisivat suunnitella toimintaansa vähän pidemmällä aikajänteellä.

Toivon, että tämä passi kannustaa ihmisiä ottamaan rokotteita, koska kuten tässä edustaja Lindén kuvasi, koronatilanne ei ole suinkaan paranemassa, vaan se on päinvastoin valitettavasti aika voimakkaasti heikkenemässä. Tartuntoja on tulossa lisää ja sairaanhoito on kuormittumassa.

Jos ihminen ottaa rokotteen, niin hän hyötyy siitä itse. Hän paljon pienemmällä todennäköisyydellä joutuu sairaalahoitoon. Koko yhteiskunta hyötyy siitä, että useimmat ottavat rokotteen, koska siten me voimme turvata terveydenhuollon kantokykyä. Meillä on tässä koronan aikana syntynyt pitkä hoitojono ja hoitovelka, meillä on paljon ihmisiä, jotka odottavat sairaanhoitoa, syöpäsairaita ja semmoisia, jotka odottavat leikkaukseen pääsyä. He eivät pääse hoitoon, kun koronapotilaat vievät niin ison osan näistä terveydenhuollon resursseista. Meidän todella täytyy nyt turvata sairaanhoidon resursseja ja estää sen liikakuormittumista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

20.15 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Vaikka tosiaan nämä tänään käsittelyssä olevat pykälät ovat kaikki tartuntatautilain väliaikaisia pykäliä, kyllä itsekin yhdyn siihen ihmettelyyn, miten kahta näin erilaista asiaa käsitellään täällä kiireellisessä aikataulussa tällä tavoin. Todella, kuten monissa puheenvuoroissa on todettu, koronapassi olisi varmasti ollut hyödyllinen nimenomaan siinä tilanteessa, kun rokotuskattavuus oli paljon pienempi, ja nyt kun rokotus on käytännössä kaikkien sitä haluavien saatavilla, varmasti tämän passin merkitys on vähäisempi, mutta toki ymmärrän sen, että sillä edelleen on merkitystä, ja arvoisa puhemies, mielestäni keskustelussa on hyvin avattu sitä, että esimerkiksi vaikkapa ravintoloilla on edelleen useissa maakunnissa ja myös esimerkiksi täällä pääkaupunkiseudulla tiukkoja rajoituksia voimassa.

Arvoisa puhemies! Haluan puhua erityisesti nyt näistä tämän lakiesityskokonaisuuden maahantuloon liittyvistä määräyksistä. Pelkästään Lapin matkailussa on kysymys miljardiluokkaan nousevasta leipäpuusta, ihmisten toimeentulon lähteestä. Toimeentulo tuhansille ihmisille tulee siitä, että meidän maamme upeat maisemat, puhdas luonto, puhdas ilma ja talven eksotiikka tuovat sellaisia elämyksiä taitavien yrittäjiemme toteuttamina tuotteina, että niistä kansainväliset matkailijat todella ovat valmiita maksamaan. Ei todella ole ai-

van samantekevää, mitkä matkailutoimialan sekä tämän talven toimintaedellytykset että näkymät tulevaisuuteen ovat.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, ajattelen, että on hyvin paljon kyse myös siitä, minkälaisen signaalin valtiovalta omalla suhtautumisellaan haluaa antaa matkailualan ihmisille ja alan yrittäjille, kuinka tärkeänä toimialaa pidämme. Tämän tartuntatautilain muutoksen tai itse asiassa tartuntatautilain väliaikaisten pykälien jatkamisen tuoma epävarmuus on varmasti nimenomaan tämän epävarmuuden vuoksi jopa pahempaa myrkkyä toimialalle kuin itse näiden pykälien tekninen sisältö.

On tärkeää todella ottaa huomioon nyt, kun tätä asiaa käsittelemme, että terveysviranomaiset, esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, joka koko tämän koronapandemiatilanteen ajan on toiminut ikään kuin kriisin ylimpänä asiantuntija-auktoriteettina, ovat katsoneet omissa lausunnoissaan ja omissa julkisissa ulostuloissaan jo pitemmän aikaa, että tässä epidemiologisessa tilanteessa ei ole enää ollenkaan välttämätöntä vaatia maahantulon yhteydessä tällaista kahden testin käytäntöä, ja että he näkevät, että tämä on terveydenhuollon resurssien käytön kannalta täysin epäsuhtaista, ja näin tietysti onkin. Kun ajatellaan, että nämä nyt esitettävät maahantulon rajoitukset näiden testivaatimusten muodossa koskevat lähinnä Lapin tulevaa joulusesonkia, on hyvin hankala nähdä, että tällaisessa matkailussa näistä ensinnäkään olisi mitään hyötyä ja toisaalta näitä pystyttäisiin millään järkevällä tavalla toteuttamaan, saati sitten valvomaan, että näiden määräysten mukaisesti toimitaan. Tämä aiheuttaa aivan kohtuuttoman byrokraattisen kuorman alan yrityksille mutta samalla myös terveydenhuollollemme, jolla olisi varmasti tässä pandemian jälkimainingissa todella paljon muutakin, tärkeämpää tehtävää.

Arvoisa puhemies! En siis yhtään vähättele tätä viruksen vaarallisuutta, mutta kun asiantuntijat ovat todenneet, että tällä toisella testillä ei tässä epidemiologisessa tilanteessa ole merkitystä, niin haluan oman ajatteluni pohjata nimenomaan asiantuntijoiden lausuntoon. Kyllä nyt ihan käytännön empiirinen havaintokin joulumatkailusta on senkaltainen, etteivät ne ihmiset, jotka tulevat liikkumaan luonnossa, jotka liikkuvat lähinnä oman perheen kesken ja sen oman järjestetyn matkansa toisten osallistujien kesken, majoittuvat yhtenä ryhmänä, ruokailevat yhtenä ryhmänä, osallistuvat aktiviteetteihin yhtenä ryhmänä, minkäänlaista yleisvaarallista tartuntavaaraa aiheuta muulle väestölle. Tämä on aivan täysin ylimitoitettua ja matkailualan kannalta todella haitallista, tämä sääntely, jota ollaan tekemässä.

Tosiaan tätä tämän päivän käsittelyä pidän kyllä hyvin erikoisena, koska todella täällä salissa on annettu ymmärtää, että näitä matkailun näkökulmia on ymmärretty myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tässä vaiheessa ja että valmistavan keskustelun jälkeen olisi ollut ihan yksimielisyys siitä, että tätä toista testiä ei vaadita, mutta nyt sitten tämän päivän aikana tämä asia on jotenkin muuttunut. Todella edelleen esittäisin kyllä ministeri Kiurulle tämän kysymyksen, onko teillä jotain aivan erityistä arvovaltaongelmaa tämän asian suhteen, kun ei voida toimia asiantuntijoitten lausuntojen mukaan eikä ilmeisesti niin kuin sosiaali- ja terveysvaliokunta olisi toiminut, mikäli edustajat olisivat omaan harkintaansa luottaneet, toisin kuin nyt näyttää, että eduskunta on päättämässä. Toki tästä asiasta vielä äänestämme.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Laihon kuvaamia pykälämuutoksia, jotta tähän tulisi jotain kohtuutta.

Arvoisa puhemies! Kysyn kyllä myös hallituksen muilta puolueilta, erityisesti keskustalta, eikö teillä todella ole minkäänlaista omaa tahtoa hallituksen sisällä.

Arvoisa puhemies! Aivan tähän puheen loppuun haluan todeta, että erityisesti mielestäni tässä on nyt kyse siitä, halutaanko tunnustaa matkailun merkitys Suomen työllisyydelle ja sitä myötä maamme hyvinvoinnille ja se, että se on todella merkittävä elinkeino. Haluammeko antaa tulevaisuudenuskoa toimialalle? [Puhemies koputtaa] Haluammeko antaa arvostusta sille hyvälle työlle, [Puhemies: Kiitoksia!] jota siellä yrittäjät ja alan työntekijät tekevät? Tästä on kyse.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.22 **Aki Lindén sd:** Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että pääsin jatkamaan juuri tästä aiheesta, josta aikomukseni on puhua, koska voin valottaa sitä ehkä hieman toisenlaisesta näkökulmasta, mutta aivan ensimmäiseksi haluan todeta, että koronapassista nyt tässä yhteydessä en enää aio enempää puhua. Minusta se on hyvä asia, ja kaikkein paras tilannehan on, jos sitä ei tarvita ollenkaan eli jos epidemia ei menisi niin pahaksi, että rajoitukset tulisivat, jotka sitten laukaisisivat sen passin tilanteen.

Mennään tähän maahantulotilanteeseen.

Aivan ensiksi haluan todeta, että 2. päivä heinäkuuta, kun me säädimme ne pykälät, joita nyt esityksessä aiotaan jatkaa vielä kahdella ja puolella kuukaudella, meillä koronatilanne oli sellainen, että meillä oli 38 potilasta sairaaloissa ja ilmaantuvuusluku oli 34. Tänään meillä on 180 potilasta sairaaloissa ja ilmaantuvuusluku on 138, eli tämän päivän olosuhteissa ei ole mitään sellaista, mikä olisi jollakin tavalla lievempää kuin oli silloin 2.7., kun me hyväksyimme ne voimassa olevat säädökset, joita nyt aiomme jatkaa.

Siellähän oikeasti maahantuloa säädellään seitsemällä eri asialla. Näitä on tullut niin paljon tässä viime aikoina käsiteltyä, että ne osaisi vaikka ulkoa aamuyöstä, mutta joudun tässä nyt lyhyesti kertaamaan:

Maahanhan voi tulla — niin kuin tietysti kaikki me nämä tunnemme — joko sillä, että on saanut ne kaksi rokotetta, se on asia yksi, tai sitten sairastetulla koronataudilla, ellei siitä ole kulunut yli kuutta kuukautta. Kolmas asia on sitten se, että osoittaa melko tuoreen negatiivisen testituloksen. Nämä ovat ne kolme perusasiaa.

Sitten me olemme säätäneet, että maista, joissa on erittäin lievä koronan ilmaantuvuus, voi tulla ilman, että esittää mitään näistä, eli niin sanotusti voi tulla suoraan Suomeen ilman minkäänlaisia todistuksia. Tämähän liittyy siihen 16 c §:ään, ja nyt siihen tulee jossain määrin uutta säätöä, eli tulemme varmaan nostamaan niitä ilmaantuvuuslukuja näissä kyseisissä maissa.

No, sittenhän meillä on semmoinen tilanne, joka koskee kaikkia muita kuin äsken mainittuja maita, että jos on yksi rokote, niin silloin ei tarvitse sitä ykköstestiä ollenkaan ottaa tai siis näyttää siitä todistusta tai sitten rajalla antaa testiä.

Sitten meillä on kuudes tilanne, joka on se, että jos ei ole näitä kolmea ensin mainittua, niin silloin se testi pitää ottaa 24 tunnin kuluessa joko siinä rajalla tai välittömästi, voisiko sanoa, sen yhteydessä.

Ja sitten meillä on seitsemäs asia tämä kakkostesti, joka koskee siis niitä, jotka tulivat maahan negatiivisella koronatestillä tai joilta Suomeen tullessa otettiin se testi. Nyt on selvästi osoitettavissa, että se kakkostesti lisää varmuutta siitä, että potilaalla tai henkilöllä, maahantulijalla, ei ole sitä tautia. Se nostaa oikeastaan sen varmuuden suunnilleen samalle tasolle kuin se, että olisi saanut kaksi rokotetta.

Me olemme lukeneet, että muun muassa Ruotsissa oli kymmeniätuhansia väärennettyjä koronatodistuksia jakanut organisaatio. Meillä on tullut maahan ihmisiä — en nyt mainitse tässä, mistä, ettei tule leimattua mitään maita — tietyistä maista hyvinkin paljon väärennetyillä todistuksilla. On aivan selvä asia, että me pystymme saamaan enemmän rajalla kiinni tautia Suomeen tuovia ihmisiä, jos me käytämme näitä kahta testiä.

Meillä on nyt suurilla työpaikoilla eri puolilla Suomea, varsinkin sellaisilla, joissa on paljon vierastyövoimaa, ollut varsin pahoja koronaryppäitä. Satakunnan tilanne on tällä hetkellä ryöstäytynyt niin pahaksi, että maamme seitsemänneksi suurin keskussairaala, Satakunnan keskussairaala, nykynimeltään Satasairaala, ei selviä enää yksin omista tehohoitopotilaistaan vaan tukeutuu TYKSiin Turussa, joka sitten taas tukeutuu jo yhden potilaan osalta HYKSiin Helsingissä, eli tämä tilanne ei ole ollenkaan hyvä tällä hetkellä.

Nyt voidaan tietysti sanoa ja myönnän sen, että tähän kakkostestiin liittyy haasteita. Siihen liittyy juuri niitä haasteita, että meillä ei käytännössä valvonta pelaa, kun ihminen lähtee niin sanotusti omillensa. Hänen täytyisi käydä 5—7 vuorokauden kuluessa siellä testissä, mutta sitten käytännössä voi tapahtua niin, ettei ihminen käykään, ja tämä on oikeasti vaikea asia.

Edustaja Auton puheenvuoroon tuossa: Uskon, että hän Lapin ihmisenä puhui täydestä sydämestä. Minulla on hyviä ystäviä ja itse asiassa sukulaisia matkailuelinkeinossa Lapissa, niin että kyllä minä tunnen sen tilanteen, mutta minulla on semmoinen käsitys, että 95 prosenttia ja enemmänkin tällä hetkellä maahan tulevista matkailijoista tulee kahden rokotteen turvin. Se on itse asiassa hyvin pieni joukko, joka on tällä hetkellä se kohderyhmä, jota koskisi käytännössä tämä kakkostesti. [Heikki Autto pyytää vastauspuheenvuoroa]

Nyt tietysti tästä joku voi päätellä, että no ei se sitten niin tärkeä olekaan. Tietysti tämä symboliikka on tullut vähän liian voimakkaaksi, ja toisten mielestä tämä kakkostesti on täysin ratkaiseva, toisten mielestä sillä ei ole mitään vaikutusta. Minä sanoisin, että ollaan tässä nyt ihan maltillisia. Jatketaan kaksi ja puoli kuukautta niillä samoilla säännöillä, jotka me täällä säädimme 2.7., jolloin koronatilanne oli vain viidesosan siitä, mitä se on tällä hetkellä Suomessa. Se lisää turvallisuutta Suomessa, ja se itse asiassa on viimesijainen tae sitten sille, että meidän matkailuelinkeinommekin voi hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rehn-Kivi.

20.28 **Veronica Rehn-Kivi r:** Värderade talman! Social- och hälsovårdsutskottet har i dag fått klart sitt betänkande om det så kallade coronapasset. Passet är ett utmärkt verktyg för att hålla samhället öppet och för samhällets olika aktörer — restauranger, teatrar, nöjesfält, idrottshallar och andra publika evenemang — att kunna fortsätta sin verksamhet som normalt ifall epidemisituationen försämras och strängare restriktioner igen måste tas i bruk. Ibruktagandet av passet är ändå frivilligt för aktörerna. Utskottet ändrade ändå på regeringens förslag och höjde åldersgränsen för coronapasset från 12 år till 16 år, vilket flera utlåtanden förutsatte.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että valiokunta nosti koronapassin ikärajaa 12 vuodesta 16 vuoteen. On tärkeää, että lapset voivat osallistua ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja harrastustoimintaan ilman, että sitä rajoittavat säännöllisesti otettavat koronatestit. Koronapassin edellyttäminen voi myös käytännössä tuottaa esteitä harrastustoiminnalle, koska esimerkiksi 12-vuotiailla ei välttämättä ole mahdollisuuksia passin edellyttämään sähköiseen tun-

nistautumiseen. Ikärajan nostaminen on tärkeä viesti lasten kokonaishyvinvoinnin puolesta.

Toiveena minulla on kuitenkin, että kaikki yli 12-vuotiaat kansalaiset ottaisivat heille ilmaiseksi tarjottavan rokotteen. Siksi ainoa huoleni ikärajan muuttamisesta on, että 12—15-vuotiaiden into rokotuksen ottamiseen vähenee.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta piti myös maahantuloon liittyvän vaatimuksen hyväksytystä koronatodistuksesta tämän vuoden loppuun. Todistuksen vaihtoehtona ovat maahantulon yhteydessä esitettävä tuore negatiivinen koronatesti ja toinen testi 3—5 päivän kuluttua maahan saapumisesta. Sosiaali- ja terveysvaliokunnan saamien asiantuntijalausuntojen perusteella toista testiä on käytännössä pidetty tehottomana toimenpiteenä eikä vaadittavien resurssien suhteen oikeasuhtaisena. Testin suorittamista on myös ollut vaikeaa valvoa.

Toisen testin vaatimus on vaikeuttanut Suomen matkailuelinkeinoa ja vähentänyt muun muassa ulkomaalaisten lomailua Suomessa, varsinkin perheen kanssa matkustamista, kun alle 12-vuotiaat ei-rokotetut lapset joutuisivat loman aikana testiin ehkä kauas lomailupaikasta. Siksi olisi ollut paikallaan poistaa toisen testin vaatimus kaikilta matkustajilta [Eduskunnasta: Kyllä!] ja sen sijaan säätää erityisesti kausityöntekijöille ja muille pidempään Suomessa oleskeleville uusintatestit tartuntariskin vähentämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari, olkaa hyvä.

20.31 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Aloitan ensin tästä EU:n digitaalisesta koronatodistuksesta, johon tämä suomalainenkin kansallinen koronapassiesitys perustuu. Tämähän alun perin säädettiin EU:ssa asetuksella matkustamista varten, jotta matkustamista voitiin avata Euroopan maasta toiseen ja tällä tavoin edistää vapaata liikkuvuutta. Kannatin itsekin silloin tätä, että tällainen todistus tulee nimenomaan matkailuun, mutta enpä voinut kuvitellakaan, että seisomme tänään tässä ihmettelemässä, että tällaista todistusta vaaditaan kansallisesti täällä sisällä. On hyvä huomata, että tämän asetuksen perusteluissa kohdassa 36 todetaan, että on tarpeen estää sellaisten henkilöiden suora tai välillinen syrjintä, joita ei ole rokotettu. Ja nyt me tullaan tähän tilanteeseen, että tätäkin passia muun muassa perustellaan sillä, että ihmiset ottaisivat rokotteen. Minusta tämä rikkoo jo tätä EU-asetusta.

Toinen asia, mikä tässä asetuksessa oli, on se, että testauksen tulee olla kohtuullisen hintaista. No sitäkään ei ole tuotu tähän meidän koronapassiesitykseen. Käytännössä Suomessa on erittäin kalliit testit, ja tiedän myös sen, että aika monessa EU-maassa on säädetty maksimihinta koronatestille juuri sen vuoksi, mitä tämä asetus edellyttää. No se siitä, mutta näkisin, että tämä ei kyllä täytä sitä EU-asetuksen alkuperäistä tavoitetta. Toki on myönnettävä se, että näin on käynyt monissa muissakin maissa. Ensin avattiin matkailu, sen jälkeen se tuotiin ravintoloihin ja palveluihin, harrastuksiin, sen jälkeen se on tuotu joissain maissa, eritoten Etelä-Euroopassa, ruokakauppoihin sekä työpaikoille. Kuten tiedämme, esimerkiksi Italiassa on irtisanottu hoitohenkilöstöä huomattava määrä ja muun muassa Kreikassa estetty tulemasta työpaikalle ja palkanmaksuvelvoite loppui, kun ei ole rokotteita, eli kyllä tässä avataan Suomessakin tämä pandoran lipas ja hullutus, mitä EU:n muista maista on tullut.

Sitten menen tähän varsinaiseen esitykseen. Eilen tuoreeltaan sote-valiokunnan puheenjohtaja Lohi totesi Iltalehdessä, että tällä passilla pidetään Suomi auki eivätkä ihmiset sairastu. Tämä lausuntohan on aivan päätön. Jos tämä passi ehkäisisi sairastumista, niin miksei meillä ole näitä paperinpaloja ollut jo puolitoista vuotta, jos näin olisi? Tämähän ei pidä tosiasiassa paikkaansa. Kuten täällä on puolitoista vuotta toitotettu, niin virustartuntoja ehkäistään sosiaalisia kontakteja rajoittamalla, vähentämällä niitä ihmisten välisiä kontakteja. Itse asiassa tämä passihan käytännössä on tässä valossa naurettava. Me tiedetään se esimerkiksi Israelista. Muutama viikko sitten uutisoitiin, että siellä oli sairaalahoidossa olevista yli 60 prosenttia kaksi kertaa rokotettuja. No miten käy Suomessa? Me emme edes tiedä tätä asiaa, koska meillähän on lakattu testaamasta kaksi kertaa rokotettuja, mikä tavallaan ajallisesti sopii hyvin tähän suhmurointiin, jota tämän koronan osalta on mielestäni kyllä ollut, epäloogisuuksia. Virustilannetta on hoidettu poliittisesti, ja tässä on nyt se lopputulos. Ei me tulla tietämään Suomessa — tai ehkä sairaalahoidossa olevista tiedetään — siis tartunnan saaneista me ei tiedetä, kuinka moni on rokotettuja, koska me emme testaa heitä. No, tämä tästä.

Sitten muistelen, että pääministeri Marin sanoi muistaakseni syyskuun alussa, että kaikki rajoitukset poistetaan noin neljän viikon kuluttua. No missä ollaan? Onko kuulunut enää paljonkaan tätä puhetta, että koetetaan poistaa rajoitukset? Eihän se ole järkevääkään, jos meillä tilanne lakoaa käsiin, mutta ei tämä passi missään nimessä paranna sitä tartuntatautitilannetta. Miettikääpäs nyt: Kun meillä on yökerhossa porukkaa, josta osa on testattu ehkä 72 tuntia sitten, 71 tuntia sitten, niin ei me tiedetä, onko heillä nyt se tartunta. Eikä me tiedetä, onko niillä kaksi kertaa rokotetuilla tartunta, jotka hilluvat siellä yökerhossa yhdessä. Täytyy kyllä todeta, että tämä epidemian hoitelu vaihtelee aina poliittisten suuntausten mukaan. Nyt on kyse siitä, että nyt tuodaan tämmöinen paperinpala, jolla ehkäistään tautia, joka ehkäistyy vain sosiaalisia kontakteja ja ihmiskontakteja vähentämällä.

Sitten minä ihmettelen, että tämä ylipäätänsä on mennyt läpi tietosuojan kannalta. Jos minun nyt pitää näyttää arkaluontoisia terveystietojani, on se sitten testi, sairastettu tauti tai rokote, ravintoloitsijoille, kuntosalin pitäjille ja niin edespäin, niin miten se voi olla mahdollista, kun tässä maassa poliisi tehdäkseen uhka-arvion ei saa tietoa jonkun henkilön terveystiedoista, siis terveydenhuollosta? Miksi täällä arvioidaan yksityisyydensuojaa tällä tavalla? Välillä tuntuu, että se on aavistuksen verran poliittista. Mielestäni tämä on hyvin kummallista.

Sitten totean tähän, että olisi tietysti ollut varmasti muitakin vaihtoehtoja. Olisi voinut olla FFP2-maskeja, pikatestejä ja niin edespäin, mutta ei, päädyttiin tähän eurooppalaiseen koronapassiin, joka avaa pandoran lippaan.

Lopuksi totean, kun täällä edustaja Lindén piti pitkät puheet tehohoidosta ja tehohoidon kapasiteetista, ja haluan muistuttaa sellaisesta asiasta, että olkoonkin, että tämä tauti on vakava ja tämä tauti on erityisesti yksilölle varsin kurja, mutta kun katsotte koko epidemian alusta asti teho-osastolla hoidettuja ihmisiä ja vertaatte sitä lukua todettuihin tartuntoihin, niin tosiasiassa teho-osastolle joutuu noin 0,7 prosenttia todetuista tartunnoista, mikä tarkoittaa silloin sitä, että 99,3 prosenttia [Puhemies koputtaa] todetuista koronaa sairastavista [Puhemies: Kiitos!] pysyy pois sieltä teho-osastolta, ja siltä osin tässä on tämä mittakaava.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

20.38 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Jatkuvalla syötöllä meille kerrotaan, kuinka elämme globaalissa maailmassa, kuinka olemme vain pieni pisara tässä mahtavassa maailmassa ja kuinka meidän ei tule rakentaa raja-aitoja toistemme väliin. Kun puhutaan Euroopan unionin kaikkivoipaisuudesta, meille kerrotaan usein, kuinka välttämätöntä on rakentaa tukipaketteja, jotta kansojen välinen yhteistyö ja yhtenäisyys säilyisivät. Meille kerrotaan, kuinka omat ratkaisumme ovat usein toisarvoisia ja kuinka meidän pitäisi katsoa ylöspäin ja asettua päättäviin pöytiin, vaikka emme voisi vaikuttaa, ja meille kerrotaan, että usein meille vahingolliset ratkaisut tulee sellaisenaan toteuttaa, jos muualla Euroopassa on niin sovittu. Mutta arvoisa puhemies, kun muualla tehdään erilaisia ratkaisuja koronapassiin nähden, on valtioneuvosto hiirenhiljaa ja ministerit poissa. Meille kerrotaan myös, kuinka tiiviisti elämme pohjoismaisessa arvoyhteisössä.

Arvoisa puhemies! Miksi siis rakennamme rajoja jopa omien kansalaistemme keskuuteen ja miksi toimimme eri tavalla kuin muissa Pohjoismaissa? Miksi emme tässä vaiheessa seuraa, mitä muualla Euroopassa tapahtuu? Puoli Eurooppaa ei ottanut koronapassia käyttöön, ja suuressa osassa muitakin valtioita passi on rakennettu siten, että se perustuu joko yhteen rokotteeseen tai sen käyttöä ei käytännössä joko valvota tai noudateta, yleensä molempia. Lisäksi muissa valtioissa koronatestaus on järjestetty kaikkien kansalaisten saataville ilmaiseksi ja helpoksi. Näin esimerkiksi Itävallassa, jossa on käytössä pursketesti ja jossa koronapassissa ei edellytetä kahta rokotusta. Ja katsokaa, mitä tekevät Ruotsi, Norja ja Tanska Islannista puhumattakaan. Onkin merkillistä, että kun muu Eurooppa ja globaali maailma on siirtynyt koronapassista eteenpäin jo ajat sitten, meillä Suomessa ajatellaan, että vielä tässä vaiheessa, lokakuussa, tästä olisi enemmän hyötyä kuin haittaa.

Tässä asetetaan kansalaiset toisiaan vastaan. Tämä polarisoi, ja tämä on, arvoisat edustajat, tässä vaiheessa käytännössä täysin tarpeetonta. Myöskään yrittäjät eivät tätä halua, vaikka sitä on täällä toitotettu. He haluavat mieluummin luopua rajoituksista, eivät ylläpitää niitä. Hyvä esimerkki, kuinka pihalla ministeritkin ovat tämän käsittelyn aikana olleet, tuli tiede- ja kulttuuriministeri Kurviselta, joka kyselytunnilla pontevasti esitti, kuinka meidän tulisi ottaa mallia sellaisesta sivistysmaasta kuin Tanska. Mutta arvoisa ministeri ei tiennyt silloin, kun hän kommentoi, että Tanska oli jo luopunut koko koronapassi-ideasta aikoja sitten, ja nyt me mietimme täällä tällaisia esityksiä.

Maailmalla rokotekattavuus on noussut ja rajoituksia purettu. Rajoitusten purku ja paluu normaaliin elämään onkin aivan keskeistä, kun riskiryhmät ja kaikki halukkaat on saatu suojattua taudin pahimmalta muodolta. Ei ole mitään sellaista järkiperäistä syytä, ei epidemiologista eikä kansantaloudellista syytä, että tällainen järjestelmä tulisi tässä vaiheessa ottaa käyttöön. Sillä käytännössä ylläpidettäisiin koronarajoituksia osin voimassa, vaikka muu maailma on niistä luopunut muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta.

Lisäksi hallituksen esitykset on rakennettu siten, ettei elinkeinoelämällä ole riittävästi aikaa niiden toimeenpanoon. Tämäkin tulisi voimaan ilmeisesti jo lauantaina, ja se asettaa monet toimialat aika kestämättömään tilanteeseen. Siksi luulisi, että täällä olisi paikalla edes sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Lohi, joka jo valiokunnassa toimi kuten kokoomus konsanaan ja äänesti tyhjää.

Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa koronapassi itsessään on tyhjä arpa, ja kun pääministeri Marin tämän arvan raaputtaa, eivät kansalaiset tunne voittaneensa.

Mutta palaan vielä sinne, missä lohi nousee, eli Lappiin. Missä on vastuuvaliokunnan puheenjohtaja Lohi? Jos edustaja Lohi ei olisi äänestänyt tyhjää, olisi tulos ollut matkailuja ravintola-alan kannalta toinen. Kun Lohi ei ole täällä vastaamassa kysymyksiin, niin toi-

von, että istuntoa työhuoneessaan seuraava Lapin puolustaja Kärnä tulisi tänne vastaamaan: Miksi keskusta aikoo merkittävästi heikentää Lapin matkailuelinkeinoa? Miksi ministeri Kiurun annetaan vaikuttaa matkailun joulusesonkiin? Kairassa kävelleelle ei ole ihan hirvittävästi tullut vaeltajia vastaan, eikä siellä ole ollut ketään koronapassiakaan kysymässä. Valvonta on muutenkin sitä luokkaa, että Tornion ja Haaparannan välisellä sillalla papereita vilkaistaan, mutta ei tarvitse mennä kuin Ylitornioon, niin ei kukaan enää kysykään. Passin käyttöönotto tässä vaiheessa on erittäin negatiivinen signaali tilanteessa, jossa muu Schengen-alue on laajasti luopunut tai luopumassa rajoituksista, ja niilläkään alueilla, missä näitä on voimassa, niitä ei käytännössä valvota.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus näyttää olevan kiinnostunut kansainvälisyydestä vain silloin, kun puhutaan kehitysavusta ja turvapaikanhakijoista, mutta ei silloin, kun meille saapuisi maksavia asiakkaita, eikä silloin, kun kotimainen kysyntä auttaisi kompensoimaan koronan vaurioittamaa taloutta ja huolehtimaan kotimaisista työpaikoista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Koponen, Noora, olkaa hyvä.

20.45 **Noora Koponen vihr:** Arvoisa puhemies! Sekä koronatartunnat että sairaalahoidon tarve ovat lähteneet jälleen kasvuun syksyn aikana. Viimeksi tänään on uutisoitu kasvavista tartuntamääristä. Suomi tulee rokotuskattavuudessa Euroopan keskitason perässä.

Nyt käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tartuntatautilakia siten, että ulkomaista alkuperää olevien covid-19-tartuntojen Suomeen leviämisen ehkäisemiseksi säädettyjen tartuntatautilain väliaikaisesti voimassa olevien säännösten voimassaolo jatkuisi 31.12.2021 saakka. Tämä koskisi myös EU:n digitaalisen koronatodistuksen eli koronapassin kansallisesta käytöstä säätämistä. Esityksessä ehdotetaan myös lisättäväksi tartuntatautilakiin virka-apua täydentävää sääntelyä Tullin osalta.

Koronapassi on vaihtoehtoinen toimi ja riskinhallintakeino koronarajoituksille — ei itseisarvo vaan vaihtoehto, jonka turvin yhteiskuntaa olisi mahdollista pitää turvallisemmin auki, mikäli tautitilanne sitä edellyttäisi. Yhtäältä voisi ehkä sanoa, että koronapassin yksi tärkeä tehtävä on tukea myös sosiaalista hyvinvointia terveysturvallisesti, sillä sosiaalisista kontakteista meillä on jo puolentoista vuoden vaje. Koronapassista puhuttaessa on tärkeää perehtyä sen sisältöön ja tarkoitukseen kunnolla. Yksi merkittävimmistä funktioista, mikä passilla on, on se, että yhteiskuntaa ei todella tarvitsisi rajoittaa tai sulkea niin voimakkaasti. Tämä tukee myös sitä periaatetta, että aikuiset kantavat vastuuta epidemian hallinnassa ja taudin leviämisen torjunnassa, eivät lapset ja nuoret — he ovat kantaneet sitä jo aivan liikaa.

Lapsilla on oikeus ikänsä mukaiseen leikkimiseen ja virkistystoimintaan sekä osallistumiseen esimerkiksi kulttuuritoimintaan kasvun ja kehityksen tukena. Mikäli koronapassia olisi edellytetty 12 vuotta täyttäneiltä lapsilta, nämä edellä mainitut osallistumismahdollisuudet olisivat vaikeutuneet oleellisesti. Meidän on huolehdittava siitä, että lapsia ei aseteta keskenään eriarvoiseen asemaan. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Lasten terveysturvallisuuden toteuttaminen on aina aikuisten vastuu. Toivottavasti jokainen aikuinen myös tässä salissa kantaa sen vastuun. 12–15-vuotias nuori useimmiten tarvitsee aikuisen tukea ylipäätään häntä koskevissa päätöksissä mutta erityisesti terveyttä koskevissa päätöksissä. Myös tästä syystä olisi väärin edellyttää lasta kantamaan vastuu oman ter-

veysturvallisuutensa toteuttamisesta. Siksi ajattelen, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätös nostaa passin käyttöönoton ikärajaa 16 vuoteen oli ainoa mahdollinen ratkaisu.

Lapset ja perheet tarvitsevat kulttuuria ja liikuntaa. Ne ovat merkittäviä kasvun, oppimisen ja kehityksen tukipilareita ja lisäävät perheiden keskinäistä yhdenvertaisuutta. Koronapassin käyttöönotto turvaa myös niiden perheiden osallistumista, joiden perheenjäsen kuuluu riskiryhmään. Terveysturvallinen vuorovaikutus on jokaisen oikeus. Harrastukset, huvi- ja teemapuistot, eläintarhat, sisäleikkipaikat, museot, näyttelyt, teatterit ja muut lapsille tärkeät ja tutut paikat — niihin lapsilla on oltava oikeus huolimatta siitä, miten vanhemmat rokotuksiin suhtautuvat.

Ikärajan noston lisäksi sosiaali- ja terveysvaliokunta edellytti myös, että alaikäisille rokottamattomille nuorille tulee taata tosiasiallinen mahdollisuus maksuttomaan koronatestiin koronatodistusta varten. Ikärajan noston myötä tämä koskee 16- ja 17-vuotiaita nuoria.

Arvoisa puhemies! Ajattelen, että Suomi on selvinnyt koronapandemiasta verrattain hyvin mutta hoitovelka sen jäljiltä on suuri. Rokotuskattavuuden nousun myötä on kuitenkin aika katsoa eteenpäin kohti arkea, johon ei enää kuuluisi rajoituksia, mutta jos niitä tarvitaan, on koronapassi yksi keino jatkaa turvallisena yhteiskuntana. Tällä hallituksen esityksellä on pyrkimys suojata ihmisten perustuslaillista oikeutta terveyteen ja elämään, edistää väestön terveyttä sekä turvata jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

20.50 **Mirka Soinikoski vihr:** Arvoisa puhemies! Nyt koronapassi otetaan käyttöön Suomessa. Vihreät esittivät passia jo helmikuussa, mutta vasta nyt rokotuskattavuus alkaa olla sille riittävä.

Maailmalla on jo hyviä kokemuksia passin käytöstä, ja se takaa yhteiskunnan pitämisen auki huolimatta siitä, miten koronapandemia tulee kehittymään. Tuplarokotetut voivat matkustaa jo aika sujuvasti.

Korona-aika on kurittanut lähes kaikkia toimialoja, mutta kulttuuri- ja tapahtuma-alat ovat joutuneet erityiseen kurimukseen. Koronapassi takaa sen, että kulttuuri- ja muut yleisötapahtumat voidaan järjestää myös pandemian jatkuessa.

16 vuoden ikäraja on hyvä muutos lakiesitykseen, ja kiitos valiokunnalle siitä.

Tämä ei ole viimeinen pandemia, jonka tulemme kohtaamaan. Tämän takia meidän on kehitettävä toimintatapoja, jotka mahdollistavat yhteiskunnan normaalin toiminnan pandemian keskelläkin. Koronapassi ei siten ole vain juuri tähän hetkeen vaan myös tulevaisuutta varten. Siksi koronapassia koskeva lainsäädäntö kannattaa ottaa käyttöön mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Koronapassi toimii myös kannusteena rokotteen ottamiselle, ja hyvä niin. Tällä hetkellä valtaosa sairaalahoitoa vaativista koronapotilaista on rokottamattomia. Rokotusten eteneminen on aivan keskeistä, jotta voimme pitää yhteiskunnan auki ja vähentää teho-osastojen kuormitusta.

Koronaviruksesta ja -rokotteesta leviävä valeuutisointi on vaarallista. Vain rokotteiden avulla voimme selvitä tästä pandemiasta. Historiassa on useita pandemioita, joista on päästy eroon rokotteiden avulla. Koronapandemia tekee toivottavasti jatkoa tuolle listalle, jolta löytyvät jo influenssa, isorokko ja kolera.

Maailman terveysjärjestö on yleisesti arvioinut, että rokotteet tuhkarokkoa ja muita vaarallisia kulkutauteja vastaan estävät vuosittain 2—3 miljoonan lapsen ennenaikaisen kuoleman. Rokotteiden teho tauteja vastaan on kiistaton.

Kaksi koronarokotetta antaa noin 90 prosentin suojan vakavaa tautimuotoa vastaan. Koronapassi takaa sen, että kulttuuri- ja yleisötapahtumien järjestäminen on terveysturvallisempaa muuttuvissa olosuhteissa.

Ja on aivan välttämätöntä, että oikaisen edustaja Rantasen väitettä siitä, että tuplarokotettuja ei sairaaloissa testattaisi. Kyllä testataan. Jotain rajaa näille tarinoille tässä salissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.52 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Olen ihmetellen seurannut tätä keskustelua, miten koronarokotteita pitäisi vastustaa ja miten ei saisi passia olla. Kaikki me muistamme, kun yhteiskunta jouduttiin silloin sulkemaan: kaupat olivat kiinni, kadut olivat tyhjät, ei missään ollut mitään liikettä, liiketoiminta lakkasi, yritykset olivat vaikeuksissa, ja niin edelleen. Kaikki me muistamme sen. Tiedämme myös, että ei ole olemassa koronan jälkeistä aikaa. Meidän pitää oppia elämään tämän viruksen kanssa. Se ei häviä tästä yhteiskunnasta ja maailmasta minnekään. Se vain muuttuu, enkä tiedä, mihin päin muuttuu, mutta sen me tiedämme seuraavien viiden vuoden aikana. Tärkeää on nyt kaksi asiaa: että pystymme mahdollisesti epidemian vielä pahetessa varmistamaan, että liikkeet ja kaupat ja nämä pysyvät auki, ja että ne, kellä on rokotus kunnossa, jos he sairastuvatkin siihen koronaan, hyvin suurella todennäköisyydellä kestävät sen taudin.

En ketään tuomitse, mutta niidenkin henkilöiden lähipiirissä, jotka vastustavat rokotteen ottamista, on ihan varmasti niitä ihmisiä, kuten omassakin lähipiirissäni on niitä ihmisiä, jotka ovat riskiryhmäläisiä, enkä ikinä kuuna valkeana haluaisi vaarantaa heidän henkeään, en ikinä. Siksi olen omat rokotteeni ottanut ja pitänyt visusti huolen omalla käsihygieniallani ja muutenkin käyttäytymiselläni siitä, etten näiden ihmisten henkiä vaaranna. Ne ihmishenget ovat minulle äärimmäisen arvokkaita, joka ainoa, ja haluan suojella heitä parhaani mukaan. Teidänkin kotipiirissänne ja lähipiirissänne on varmasti niitä ihmisiä. Kuinka moni teistä haluaa, että se ihminen siellä kotipiirissä vaarantuu? [Sanna Antikainen: No miten tämä liittyy tähän asiaan?] — Se liittyy siihen, että kun ihmiset rokotetaan, niin sillä me varmistamme sen, että ihminen saavuttaa sille taudille sen... [Sanna Antikaisen välihuuto] — Saanko puhua, arvoisat opposition edustajat? — Sillä minä varmistan, että itse kestän sen taudin, ja kun läheiseni on rokotettu, hekin kestävät sen, jos se tauti tulee. Tiedätte varmaan, kun olette fiksuja ihmisiä ja olette lukeneet tiedotusvälineistä ja tieteisilmaisuista, että vaikka rokotettukin ihminen voi saada sen taudin, hyvin suurella todennäköisyydellä hän kestää sen eikä saa sydänlihasvammaa eikä saa aivovammaa.

Kuinka moni nuori haluaa itselleen sellaisen aivovamman, että hän on lopun ikäänsä invalidi, tai sydänvamman, joka estää hänen liikkumisensa, eikä hän voi mennä hiihtämään eikä voi mennä harrastuksiin, kun pumppu on huonossa kunnossa? Näitä tapauksia on valtavan paljon. Yhdysvaltalainen lääketieteen tohtori sanoi sen ehkä parhaiten: hän sanoi, että tulevina aikoina korona on ainoastaan rokottamattomien sairaus — rokottamattomien sairaus — koska he ovat valtavassa riskissä saada taudin, ja hän sanoi, että lähivuosina kaikki rokottamattomat tulevat sairastamaan koronan. Sitten kun passi on olemassa, niin jos yhteiskunta joudutaan sulkemaan, rokotetuilla henkilöillä on mahdollisuus näyttää si-

tä: olen saanut rokotesuojan ja en ole siinä ankarassa riskiryhmässä, joka voi menettää henkensä.

Mikään rokote ei takaa sitä, että on ikuinen. Ei täällä ole ikuista elämää, ja sen me kaikki tiedämme, [Puhemies koputtaa] mutta sen jäljellä olevan ajan minä ainakin haluan elää terveenä, ja toivon sitä kaikille muillekin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

20.55 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Näyttää, että tässä keskustelussa ehkä kaikkein heikoimmalla ovat keskustapuolueen eväät. [Hannu Hoskonen: Eivät ole!] Tässä näyttää nyt käyneen niin, että Kiuru on syönyt lohen ja koko ryhmä oli vielä äsken yhdessä köntässä, mutta nyt se oli muuttunut Hoskoseksi, se keskustan ryhmä. [Hannu Hoskosen välihuuto] On sinänsä aika edustava ryhmä. Kuitenkin edustaja Hoskoselle haluaisin huomauttaa, että eihän ajokortilla ajeta eikä passilla rokoteta. Eihän kukaan henkilö sen takia saa rokotesuojaa, että meillä olisi rokotepassi. [Hannu Hoskosen välihuuto]

Vielä viime keväänä hallitus itse vastusti tätä kyseistä rokotepassia. Nyt hallitus tuo tähän saliin sellaisen esityksen, jossa passia esitetään 12-vuotiaille. Vasta eduskunnan korjattua sen esityksen se korjaantui edes siihen, että esitetään vain 16-vuotiaille. Hallitus vatkaa näitä asioita jatkuvasti poliittisten suuntausten mukaan, sen mukaan, mikä katsotaan sosiaalidemokraattien kannatuksen kannalta kaikkein edullisemmaksi, ulkomaita peesaten, niiden huonot mallit jälkijunassa kopioiden.

Hallitus vatkasi maskeja. Ensin maskeista ei ollut mitään hyötyä syystä, että hallitus ei niitä maahan pystynyt hankkimaan. Sen jälkeen niistä alkoikin olla hyötyä ja pistettiin maskipakko. Maskit alkoivatkin olla hyödyllisiä, kun niitä pystyttiin saamaan.

Kokonaisuudessaan koronatoimista ei hallituksen mielestä alun perin ollut hyötyä. Kun perussuomalaiset vaativat, että laitetaan rajat kiinni, ettei Suomeen tule tätä vaarallista virusta, silloin sille naureskeltiin. Ministeri Kiurukin siellä naureskeli, mutta sitten ei enää naurattanut, kun lähdettiinkin pistämään niitä rajoja kiinni. Tämä sama ilmiö toistuu kaikissa näissä hallituksen koronatoimissa, myös tässä passissa.

Nyt kun tämä esitys tuodaan näin myöhässä, että käytännössä kaikki, jotka sen rokotteen haluavat ottaa, ovat saaneet rokotteen, kysymys on oikeasti vain rokotepakosta. Ei tässä ole kysymys mistään muusta kuin rokotekattavuuden nostamisesta. Todennäköisesti on myös niin, että 12—16-vuotiaiden ja sitä nuorempien rokottamisessa on kysymys lähinnä siitä, että saadaan rokotekattavuutta nostettua keinotekoisesti. Kun rokotettujen tartuntaluvut eivät painu tarpeeksi alas, edes kaksi kertaa rokotettujen, niin hallitus käyttää käytännössä lapsia ja nuoria muuleina, joilla rokotekattavuutta kasvatetaan. Tätä te ette tietenkään missään tapauksessa halua myöntää. [Anneli Kiljusen välihuuto]

Tässä on myös tämä porttiteorian puoli, että kun nyt lähdetään tähän passiin, niin sen jälkeen tulee joku muu passi tilalle. Nyt jo, ellen väärin ymmärtänyt, kokoomuksen esityksistä tässä mietinnössä on esitetty rokotepassin käyttöönoton tarkastelua myös työpaikoille. Voin kertoa jo tässä vaiheessa, että se ei ole perustuslain mukainen esitys, eikä sitä pidä ottaa edes äänestykseen tähän saliin, jos kokoomus tällaista kehtaa lähteä esittämään.

Mutta nyt kun puhutaan tiedottamisesta ja selvästä viestinnästä, jota hallitus on luvannut, ja ministerikin vielä on paikalla, niin kysyisin ministeri Kiurulta: Paljonko tämä rokotus estää taudin leviämistä? Paljonko on täysin rokotetun, kaksi rokoteannosta saaneen henkilön R-luku verrattuna rokottamattomaan henkilöön? Kuinka kauan tämä suoja kes-

tää? Tämähän on aivan keskeinen tieto sen kannalta, onko tämä passi hyödyllinen vai eikö se ole. Sellaista tietoa leviää julkisuudessa, että rokotetut voivat saada koronan, vaikkakin se tulee todennäköisesti lievemmässä muodossa kuin rokottamattomalle. Sellaista tietoa liikkuu, että rokotettu voi levittää sitä eteenpäin, vaikkakin voi levittää sitä eteenpäin vähemmän kuin rokottamaton. Toisaalta rokotetun oireet ovat lievempiä, joten hän todennäköisemmin lähtee liikkeelle myös niissä lievissä oireissa ja kenties levittää sitä tautia [Jari Ronkaisen välihuuto] — kuten salista huudettiin, niin passin voimalla liikenteeseen, voi mennä levittämään sitä tautia sen passin voimalla. — Voisiko hallitus nyt tässä vaiheessa, kun eduskunta tätä asiaa käsittelee salissa, ystävällisesti kertoa meille, mitä tästä rokotepassista on todellisuudessa hyötyä? Mitä todistaa se rokotepassi, että ihminen on rokotettu? Miten paljon vähemmän todennäköisesti hän tartuttaa koronaa eteenpäin? Toivottavasti esitin kysymykseni riittävän selvästi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tavio, olkaa hyvä.

20.59 **Ville Tavio ps:** Herra puhemies! Jollain tapaa tuntuu, että tässä koronapassikäsittelyn yhteydessä on ihmeellisellä tavalla kielenkäyttö rokottamattomia kohtaan koventunut. Ollaan kuultu julkisuudessa, että näiden rokottamattomien tulisi alkaa jotenkin erityisesti vastata itse sairaanhoitokustannuksistaan, ja on esitetty rokotepakkoa. Nämä ovat vapauden ja hyvinvointiyhteiskunnan kannalta aika huonoja suuntia. Samoin täällä taisi äsken edustaja Hoskonenkin huudella ikään kuin siihen malliin, että me koronapassin vastustajina emme olisi itse rokotettuja, mikä ei tietenkään pidä paikkaansa, mutta Hoskonenhan lähti pois salista näitä mielenkiintoisia näkemyksiään muualle kertomaan.

Tämän koronapandemian aikana päätöksenteon luotettavuus on joutunut toisinaan aika kovalle koetukselle. Tämä johtuu osaltaan siitä, että hallitus kuuntelee vain yhden näkökulman ja muut näkökulmat leimataan tiedevastaisiksi tai jopa foliohattuiluksi, kuten täällä on kuultu. Hallituksen käyttämät asiantuntijat ovat kuitenkin itsekin olleet kaikkea muuta kuin erehtymättömiä koronapandemian hoidossa. Täytyykö muistutella, että esimerkiksi kuntavaalit siirrettiin pohjautuen selvästi väärään arvioon vaaliuurnilla tapahtuvista tai uhkaavista tartuntamääristä? Samoin hallitushan itse teetti selvityksen, oikein tiedeselvityksen, maskien käytön hyödyistä ja totesi, että maskien käytön hyödyt ovat olemattomat. Oliko hallitus tuolloin tiedevastainen?

Tällä kertaa ei enää edes vaivauduta esittämään arvioita tartuntamääristä, jotka koronapassi mukamas torjuisi. STM:n asiantuntijoiden mukaan täysi rokotussarja estää taudin leviämisen. Tältä väitteeltä puuttuu kuitenkin tieteellinen näyttö. Selkeä tutkimukseen perustuva näyttö olisi aika oleellinen, kun tuollaisia väitteitä esitetään totuutena ja niiden perusteella tehdään lainsäädäntöä ja uusia rajoitustoimenpiteitä.

Rokotettujen ja rokottamattomien eristäminen toisistaan ei suinkaan välttämättä ole hyödyksi, koska kansainvälisissä tutkimuksissa ei ole nähty selvää korrelaatiota rokotettujen määrällä ja tartunnoilla. Myös arviot rokotteen suojan kestosta ja vaadittavasta rokotteiden määrästä tuntuvat vaihtuvan jatkuvasti.

Saatavilla oleva tutkimustieto tulisi ehkä kansanedustajienkin käydä paremmin eduskunnassa läpi ennen kuin päätetään merkittävästä uudesta, ihmisiä erittelevästä rajoitusmuodosta. Tähän käsittelyyn on annettu mielestäni liian vähän aikaa. Tämä kävi ilmi siinäkin, kun sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Lohi ei vaivautunut edes tule-

maan tänne esittelemään mietintöä eikä ministeri Kiuru ole tätä esitystä täällä enää sinänsä puolustamassa ja vastaamassa oppositiolle eikä tätä tosiaan haluttu pöydätä edes yhdellä päivällä. Toki tässä on ongelmana sekin, että tämä on yhdistetty tuohon rajatestausta koskevaan lainsäädäntöön, mikä on erittäin ikävä asia, kun tämä koronapassi olisi vaatinut nimenomaan tarkkaa fokusta ja huomiota.

Mutta huomatkaa, että myös perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan: ”Valiokunta pitää koronapassin käyttöönottoa merkitsevän lakiehdotuksen käsittelylle varattua aikaa asian merkittävyyteen nähden vaatimattomana. Valiokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston vakavaa huomiota asiaan.” Taitaa olla vähän liian myöhäistä tosin tämän osalta, mutta ehkä tulevien esitysten kautta sitten tulisi parempia. Toivoa saa.

Hallitus ajaa nyt koronapassia sillä premissillä, että rokotus siis estää taudin leviämistä tehokkaasti. Tämä näkökulma perustuu liian keskeneräiseen tutkimukseen, sillä kansainvälinen tutkimus on antanut myös päinvastaista tietoa eli sellaista, että rokotuksien vaikutus itse taudin leviämiseen on ollut huomattavasti odotettua vähäisempää.

Kansanedustajina olemme tiedonsaannissa etuoikeutettuja siinä mielessä, että olemme saaneet korona-aikana olla läsnä useissa asiantuntijakuulemisissa ja keskustella jatkuvasti maan korkeiden asiantuntijoiden kanssa. Voin näidenkin keskustelujen pohjalta todeta, että tutkimus elää ja asiantuntijatkin ovat muokanneet jatkuvasti kantojaan uuden tutkimustiedon myötä. Näinhän pitäisi ollakin: ei saisi jumittua sillä hetkellä itseltä mukavalta tuntuvaan tiedonjyvään. Minua huolestuttaa nyt syntynyt pohjavire, että koska rokotteista on tutkittu olevan hyötyä vakavaa tautimuotoa vastaan, tulisi joidenkin tahojen mielestä kansalaisia pakottaa ottamaan rokotteita tai vähintään suunnitella kaikenlaista keppiä, että jäljellä olevat ottaisivat rokotteen. Kokoomuskin ajaa nyt koronapassin käyttöönottoa myös työpaikoille, vaikka perustuslakivaliokunta nimenomaisesti antoi lausunnossaan painoarvoa sille, ettei koronapassi koskisi välttämättömiä menoja. Ilmeisesti kokoomuslaisille työssäkäynti ei ole välttämätön meno. [Jani Mäkelä: Se ei yllätä!]

Täällä eduskunnan kulisseissa on näiden koronapassin kannattajien toimesta kuullut perusteltavan myös sitä, että tämän koronapassin oikea tarkoitus onkin olla keppi, jolla jäljellä olevat ottaisivat rokotteen. Tämä on lainsäädännöllisesti aika ongelmallista, että ajetaan lainsäädäntöä toisenlaisilla perusteluilla kuin niillä, mitä oikeasti täällä julkisesti käsitellään ja tuolla perustuslakivaliokunnassakin esitetään.

Pitää nyt kuitenkin varoa tässä keskustelussa. Toivon, että jatkossa pidetään mielessä, että ei noiden syystä tai toisesta rokottamattomien ihmisten ihmisarvo sen alhaisempi ole kuin rokotettujen. Tavalla tai toisella olemme ehkä myös ihmiskuntana vähän luonnon armoilla, vaikka mitä tekisimme, ja nyt kun — sinänsä hyväntahtoisina — useat kansanedustajat ja ihmiset kannattavat ja ideoivat tätä koronapassia ja näitä erilaisia keinoja, millä nyt pyrittäisiin parantamaan terveysturvallisuutta, perussuomalaisena muistutan, että emme saa siinä ideoinnin ohessa myöskään luopua meitä suojelevista perus- ja ihmisoikeuksistamme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, poissa. — Edustaja Multala, olkaa hyvä.

21.07 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme tänään paitsi esitystä koronapassiksi myös näitä maahantulosäännöksiä, määräaikaisesti voimassa olevia tartuntatauti-

lain pykäliä, joilla näitä maahantulosäännöksiä jatkettaisiin. Jokainen meistä kansanedustajista on varmasti saanut merkittävän määrän sähköpostiyhteydenottoja, joissa ollaan huolissaan koronapassin käyttöönotosta ja pelätään sen olevan ikään kuin uusi rajoite.

Arvoisa puhemies! On totta, että me olemme ehdottaneet koronapassin käyttöönottoa jo keväällä, ja tämä esitys on auttamattomasti myöhässä. Silti sen ajatus on kuitenkin aivan sama kuin silloin, kun me sitä esitimme. Vaihtoehtona tiukoille rajoitustoimille tai esimerkiksi tapahtumien rajoituksille, ravintoloiden täysisuluille tai merkittäville rajoituksille voitaisiin ottaa käyttöön koronapassi — eli sallia täydet asiakaspaikkamäärät esimerkiksi ruokaravintoloille jo ensi lauantaista lähtien, jos tämä lakiehdotus saadaan voimaan eduskunnassa tällä viikolla.

Arvoisa puhemies! Ravintola- ja matkailuala on ollut yksi aloista, jotka ovat kärsineet hyvin merkittävästi tämän koronapandemian aikana — voi jopa todeta, että yksi eniten kärsineistä aloista ehkä tapahtuma-alan lisäksi. Sen vuoksi olisi ainoastaan kohtuullista, että heillä olisi mahdollisuus niilläkin alueilla, joilla rajoituksia edelleen on voimassa, ottaa koronapassi halutessaan käyttöön ja näin ottaa sisälle kaikki haluamansa asiakkaat, siis täyden kapasiteetin määrän asiakkaita, ja toisaalta he saisivat pitää oviaan auki myöhempään. Siitä tässä esityksessä on tämän koronapassin osalta tällä hetkellä kyse.

Arvoisa puhemies! Tietenkin on mahdollista, että koronatilanne edelleen heikkenee niin paljon, että on tarpeen ottaa käyttöön tiukempia rajoitustoimia. Tätä meistä varmasti kukaan ei toivo, mutta jos näin tapahtuisi, koronapassilla voidaan näitä tiukempia rajoitustoimia välttää eli voidaan käyttää koronapassia rajoitustoimien sijaan. Itse toivon, että tämä sali voisi säätää koronapassin voimaan siten, että esimerkiksi ravintolat voisivat avata ovensa ensi viikonloppuna. Yökerhoilla ei ole ollut mahdollisuutta toimia jo kohta yli vuoteen täydellä kapasiteetilla, normaaleilla aukioloajoilla.

Arvoisa puhemies! Toinen merkittävä osa tätä esitystä on maahantulon sääntely. Tästä perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että yleisesti ottaen maahantulon sääntely on edelleen perusteltua tämän nykyisen tautitilanteen mukaisesti, mutta he ovat kiinnittäneet kuitenkin huomiota siihen, että tämä arviointitilanne poikkeaa merkittävästi siitä tilanteesta kesäkuussa 2021, jossa valiokunta arvioi nyt tällä hetkellä voimassa olevaa sääntelyä. Kun tämä toisen testin vaatimus, josta tässä on moneen otteeseen puhuttu eri edustajien toimesta, oli silloin aiemmin perusteltu, niin nyt perustuslakivaliokunta ei edellyttänyt mutta kehotti sosiaali- ja terveysvaliokuntaa harkitsemaan, onko tämä edelleen välttämätöntä tässä nyt ehdotetussa sääntelyssä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta, kuten olemme tänään kuulleet, oli asiaa harkinnut, siitä paljon keskustellut mutta lopulta päätyi keskustelun jälkeen äänestyksen kautta siihen, että tämä toisen testin vaatimus edelleen säilyy.

Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Lindén totesi, että ”no onko se nyt niin suuri ongelma, eihän niitä rokottamattomia tai vain yhden rokotuksen saaneita niin paljon ole”. Mutta tässähän on kyse siitä, että jos nämä Suomen rajoitussäännökset ovat kovin monimutkaisia eivätkä tautitilanteen näkökulmasta välttämättömiä, silloin matkanjärjestäjät saattavat mieluummin suunnata matkansa johonkin aivan muuhun paikkaan. Tilauslennoilta saavutaan monesti maista suoraan esimerkiksi sinne Lappiin katsomaan joulupukkia, ja matkanjärjestäjät varmasti tällä hetkellä pohtivat, kannattaako Suomeen tulla. Erityisesti tämä tietenkin koskettaa nuorempia henkilöitä, joilla välttämättä täyttä rokotesuojaa ei vielä ole, tai sellaisia henkilöitä, jotka eivät voi rokotetta terveyssyistä ottaa.

Arvoisa puhemies! Täytyy toivoa, että eduskunnasta löytyisi harkintaa — ja kuten perustuslakivaliokunta on todennut olevan täysin mahdollista ja toivottavaakin — että vielä kerran eri ryhmät pohtisivat, onko tälle toiselle testille todella tarvetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

21.12 **Leena Meri ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Lain tarkoituksena ilmeisesti on estää taudin leviämistä, mutta kun kuunteli täällä hallituspuolueiden kansanedustajia, niin enemmän he kyllä luulivat, että tässä on kysymys siitä, että eduskunta olisi asettamassa lakia rokotepakosta. Esimerkiksi arvostamani edustaja Hoskonen puhui koko ajan, että ”nyt pitää rokottaa” ja ”rokotetut” ja niin poispäin. Ei tämä esitys nyt käsittele sitä, että me velvoittaisimme ihmisiä ottamaan rokotteen, mutta toki me kaikki tiedämme, että se on tämän taustalla. Joitakin viikkoja sitten kyselytunnilla perussuomalaiset ottivat tämän aiheen esille, ja silloinhan ministerien aitiosta sivulauseissa lipsahteli tämä näkemys, että tavoitteena on saada rokotekattavuus paranemaan, ja sen voisi niin kuin suoraan myöntää, ihan suoraan, että tämä on se pointti.

Katselin tuossa tilastoja: Suomessa on kaksi rokotetta saanut 74 prosenttia ja yhden noin 84. Ruotsi luopui kokoontumisrajoituksista, ravintolarajoituksista ja etätyösuosituksista joitakin viikkoja sitten, ja heillä oli silloin suurin piirtein nuo samat lukemat kuin meillä nyt elikkä 83 prosenttia oli saanut yhden rokotteen ja 76 prosenttia kaksi rokotetta. Ratkaisuhan olisi Ruotsin mallin mukaisesti, että me puramme kaikki rajoitukset. Tiedämme erilaisista keskusteluista, ettemme varmasti koskaan pääse sataan prosenttiin, ja tämä on erittäin hyvä kattavuus. Kuten esimerkiksi HUSin ylilääkäri Asko Järvinen on tuonut esille, tämä tulee ilmeisesti olemaan jatkossa vähän sellainen, että joka syksy otamme jonkintyyppisen rokotteen. Minusta tämä on sen verran hyvä kattavuus, että Ruotsin mallin mukaisesti voisimme aivan hyvin purkaa rajoitukset ja elää sen kanssa.

Olen erittäin yllättynyt siitä, että valiokunnan puheenjohtaja ei ole täällä — olen itsekin valiokunnan puheenjohtaja, enkä voisi kuvitella tilannetta, että olisi näin merkittävä asia, joka puhuttaa kansakuntaa, enkä olisi täällä. Perussuomalaiset halusivat antaa hänelle mahdollisuuden saapua tänne, ja siksi teimme pöytäysesityksen. Emme vetkutelleet tai viivytelleet, kuten täältä hallituspuolueista on esitetty, vaan olisimme halunneet, että edustaja Lohi tulisi nyt avaamaan tätä valiokunnan mietintöä, varsinkin kun hän on jo joutunut pyytelemään mediassa anteeksi omaa äänestyskäyttäytymistään. Nyt olisi aika ryhdikästä, että henkilö suoraselkäisesti voisi seistä täällä. Että kyllä nyt on aika erikoista pakoilua. En ollenkaan ymmärrä tämäntyyppistä toimintaa.

Kysyin täällä ministeriltä näistä lääkärinlausunnoista ja siitä, millä perusteella saa maksutta testin jatkossa, mutta siihen ei nyt oikein tullut selkeää vastausta. Tuollainen lääketieteellinen peruste on ainakin minusta myös se, että sinulla on vakava pelkotila, ja ajattelisin, että esimerkiksi sikainfluenssan ja siitä seuranneen narkolepsian jälkeen joillakin ihmisillä saattaa olla vakava pelkotila. Ja jos mietimme, miten lääkäriin nyt ylipäätään tänä päivänä pääsee, niin ei sinne nyt ihan ainakaan samana päivänä pääse, ja se, meneekö siitä sitten lääkärikäyntimaksua, on kanssa hyvä kysymys.

Perustuslakivaliokunta tosiaan moitti sitä valmisteluaikaa — ja nyt kun ministeri saapui, loistavaa, niin kysyn teiltä: Kun perustuslakivaliokunta on täällä kohdassa 10 painottanut asianmukaista ohjeistusta, eli tämänkin sääntelyn kohdalla sitä on toivottu, niin onko nyt jotain ohjeistusta tulossa? Onko tämä luettu tarkkaan?

Valiokunta on pitänyt valitettavana, että sääntely on vaikeaselkoista ja vaivalloisesti sovellettavaa. Nyt on tietysti aika paljon pidetty puheenvuoroja siitä, kuinka perustuslakivaliokunta on vain huitaissut, että kaikki hyvin, mutta kyllä täällä on paljon huomioita, miten tätä olisi voinut laatia paremminkin, ja esimerkiksi tämän maksuttomuuden osalta on todettu, että se pitää säätää nimenomaisesti laissa. No nyt se on säädetty nimenomaisesti laissa, mutta siinä on minusta aukko, mitä tämä lääketieteellinen peruste tarkoittaa. Se on perusteltu vain muutamalla virkkeellä tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä. Tästä olisin mielelläni kysynyt edustaja Lohelta, jos hän olisi uskaltanut tänne saliin tulla.

Kuten eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Tavio toi esille, tämähän on pandoran lipas siinä mielessä, että kokoomus on jo esittänyt, että tämä tulisi jatkossa laajentaa työpaikoille, ja ilmeisesti tosiaan on näin, että siihen, onko sitten välttämätöntä käydä töissä, varmasti kuulemme kokoomukselta vastauksen.

Summa summarum: tilanne on rokotekattavuuden osalta sama kuin Ruotsissa, eli poistetaan rajoitukset ja ymmärretään, että tämä korona on yksi sairaus ja tauti, joka on tullut tänne jäädäkseen, ja tällä kattavuudella elämme niin kuin muidenkin sairauksien osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen, olkaa hyvä.

21.19 **Sanna Antikainen ps:** Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin haluan tässä aivan alussa sanoa pari sanaa hallituksen toimintatavoista. Kysyn, missä on sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja, keskustan Lapin mies Markus Lohi. [Joonas Könttä: A-studiossa!] — Laittakaapa nyt tekstaria hänelle, että A-studion jälkeen hän voisi tulla tänne, hän olisi varmaan voinut olla täällä myös aiemmin. — Kysynkin, miksi edustaja Lohi ei ollut esittelemässä mietintöä, kuten yleensä hyviin tapoihin kuuluu. Ehkäpä poissaolo liittyy siihen, kuinka tämä päätös tästä niin sanotusta toisesta testistä maahan tullessa syntyi.

Edustaja Juuso sekä monet muut edustajat toivat aiemmin esille, kuinka tämä koronapassiasia hoidettiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. En käy nyt yksityiskohtia läpi enää uudelleen. No, kuitenkin kaiken tämän sähläyksen jälkeen keskustasta jo pyydeltiin anteeksi edustaja Lohen suulla. Hän pyysi anteeksi tätä kahden testin vaatimusta. Kuulemma tämä kahden testin vaatimus oli keskustalle pettymys. Sopii kysyä, miksi sitten keskusta itse äänesti tyhjää valiokunnassa. Edustaja Lohen tyhjä ääni ratkaisi asian puheenjohtajan äänellä. Kahden testin vaatimusta ei olisi tullut, jos edustaja Lohi olisi äänestänyt sitä vastaan. Nyt keskusta mokasi ja pahasti, ja tästä saavat maksaa matkailuyrittäjät. [Timo Heinonen: Kyllä!] Eikö teitä edes hävetä? Ilmankos Lohi ei siis ole ollut tänään paikalla eikä kovin moni muukaan keskustalainen — edustaja Könttä siellä urheana on kuitenkin paikalla, kiitos sinulle siitä. — Kuitenkin lopuksi haluan sanoa, että jälleen kerran tuli todistetuksi se meidän kaikkien tietämä luonnonlaki, ja se on se, että keskusta pettää aina, ja tälläkin kertaa keskusta ja edustaja Lohi pettivät matkailualan. [Välihuutoja] Kansalaiset, muistakaa tämä tulevissa aluevaaleissa.

Arvoisa herra puhemies! Tämä käsiteltävänä oleva hallituksen esitys ei ole koronapassia koskevan sääntelyn osalta oikea-aikainen ja välttämätön. Tämän lisäksi esitettyyn sääntelyyn liittyy lukuisia perusoikeuksiin ja käytännön toteutukseen liittyviä ongelmia. Kun muualla Euroopassa luovutaan koronapassista, täällä Suomessa hallitus on ottamassa sitä vasta käyttöön. Rajoituksia pitäisi alkaa purkamaan, kuten muualla Euroopassa. Keskei-

sesti Euroopassa olevissa järjestelyissä on ollut kyse mahdollistavasta lainsäädännöstä aikana, jolloin rokotuskattavuus on ollut vielä alhainen. Kun riittävä rokotuskattavuus yhteiskunnan avaamiseksi on saavutettu, rajoituksista on luovuttu, ja esimerkiksi Tanska onkin jo luopunut niistä sekä koronatodistuksen käytöstä jo syyskuussa. Rajoitusten oikea-aikaisen purkamisen tulisi olla myös Suomen linja.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä Suomessa ollaan hyvin lähellä tavoitetta 80 prosentin rokotuskattavuuden suhteen. 12 vuotta täyttäneen väestön osalta noin 73,7 prosenttia on jo saanut kaksi rokoteannosta. Koronapassin käyttöönottoa onkin siksi hyvin vaikea perustella välttämättömyydellä alhaisen rokotekattavuuden näkökulmasta.

Taloutta koronapassin käyttö ei myöskään tule pelastamaan, koska EU-maiden ulkopuolelta tulevat turistit eivät esitykseen jääneiden merkittävien puutteiden vuoksi pysty hyödyntämään koronapassia käyttääkseen palveluita ja osallistuakseen tapahtumiin muuten kuin käymällä testissä Suomeen saavuttuaan. On todennäköistä, että monia muita EU-jäsenvaltioita ankarammat rajoitustoimet karkottavat matkailijat Suomesta ja aiheuttavat merkittäviä tappioita matkailu- ja ravintola-alan yrityksille.

Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset pitävät ongelmallisena tilannetta, jossa rokotuskattavuuden lähestyessä tavoitetasoa hallitus suunnittelee uusien rajoitusten käyttöönottoa sen sijaan, että se olisi purkamassa jo käytössä olevia rajoituksia. Sosiaali- ja terveysministeriön kannat ministeriön valiokunnalle toimittamissa vastineissa ovat poikenneet merkittävästi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen esittämistä asiantuntija-arvioista. Kuitenkin epidemian hoidon pitäisi ensisijaisesti pohjautua parhaaseen asiantuntijatietoon.

Merkittävästi tähänastista enemmän painoarvoa tulisi antaa myös esitettyjen toimenpiteiden yritysvaikutusten ja yleisemmin taloudellisten vaikutusten arviointiin sekä erityisesti myös yksilönvapauksiin liittyvien perusoikeuksien arviointiin. [Merja Kyllönen: Vapauteen liittyy myös vastuu!] — Herra puhemies, kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Niikko, olkaa hyvä.

21.25 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Myös minä olen pohtinut omalta osaltani, niin kuin me kaikki olemme pohtineet, tämän koronapassin välttämättömyyttä ja yleensä tämän koronapandemian aikana sitä, kuinka vakava tauti tämä on, ja me olemme tehneet tietysti omat johtopäätöksemme omien kokemustemme ja omien tiedonsaantitaustojemme perusteella. Itse olen ainakin paljon pyytänyt tietoa THL:ltä, Fimealta ja monelta muultakin taholta, ja olen pääasiassa tyytyväinen kaikkiin saamiini vastauksiin, mutta on myös paljon asioita, joihin en ole saanut vastausta, enkä ole tyytyväinen niihin.

On pakko tähän alkuun kertoa, että minulla itselläni on ainakin tästä koronasta hyvin laaja kuva. Nimittäin minun lähipiirissäni on myös yksi ystävä, joka on menehtynyt koronaan maaliskuussa. Työkykyinen, siis yrittäjämies, hyväkuntoinen mies, 60-vuotias mies, joka menehtyi yllättäen koronaan sairastuttuaan. Hänen keuhkonsa eivät kestäneet sitä, ja hän menehtyi teho-osastolla. Hänen vaimonsa ja kaksi tytärtään selvisivät siitä hyvin lievin oirein. Vastaavasti minulla on ystäviä, jotka ovat saaneet hyvä jos flunssaa koronatartunnan johdosta ja ovat ihmetelleet, kuinka vakava tämä tauti sitten todellisuudessa on tai ei ole. Ja sitten olen saanut myös paljon palautteita niiltä ihmisiltä, jotka ovat sanoneet, että kun he ovat ottaneet koronarokotuksen, niin he ovat saaneet sellaisia oireita, joita he eivät olisi toivoneet koskaan saavansa. Ja on myös palautteita, joita en pysty vahvistamaan itse, että henkilöitä olisi pian tämän rokotteen jälkeen menehtynyt.

Tällaisia yhteydenottoja on ollut paljon, ja sitten näistä tiedonmurusista pitää kerätä jonkunnäköinen johtopäätös. No, se johtopäätös, minkä minä itse ainakin olen saanut, on se, ettei näistä ihmisistä, jotka ovat huolissaan niin koronarokotteesta, koronapassista kuin rokottamattomuudestakin, ole välttämättä kukaan väärässä. Heillä on omakohtainen kokemus, he mahdollisesti tuntevat oman kehonsa paremmin kuin yhteiskunta tuntee. He tietävät, pitääkö heidän ottaa rokote vai ei. Joku tekee, totta kai, virhearvioinnin. Joku tekee sen ja maksaa siitä omalla terveydellään suuntaan tai toiseen, ja sen johdosta on hyvin vaikeaa ketään pakottaa sen enempää jättämään ottamatta kuin ottamaan rokotetta tai pakottaa henkilöä näyttämään koronapassia, niin että pääsee samojen palvelujen ääreen kuin toinen henkilö, joka ottaa kaksi rokotetta. Ja minun on päättäjänä hyvin vaikeaa lähteä tuomariksi tämän yksittäisen ihmisen elämään, tekemään hänen puolestaan pakottava päätös, että tämä päätös sinun on hyväksyttävä, koska tämä vaikuttaa näihin ja näihin asioihin.

Kun minä Fimeasta, arvoisa puhemies, selvittelin aikanaan näitä asioita, niin yllätyin yhdestä asiasta, mihin en saanut vastausta. Kaikkiin muihin minä olen saanut vastauksen, mutta yhtä asiaa ihmettelen. Kun rokotetta paljon kritisoidaan, on kaikennäköisiä teorioita siitä, mitä on olemassa, niin tiedustelin sitä, kuinka hyvin tämä rokote on Suomessa tutkittu. Nyt kun meille tulee näitä eriä, niin kai me nyt tutkimme ne rokotteet, arvoisa ministeri, ennen kuin ne injektoidaan ihmisiin? No, tosiasia on kuitenkin Fimean vastauksen mukaan, että ne tutkitaan EMAssa elikkä Euroopan lääkevirastossa, ennen kuin ne lähtevät — tai ainakin jossain valmistusvaiheessa — ja ne tulevat sitten tänne. Siellä on kuulemani mukaan myös suomalainen edustaja, joka valvoo näitä asioita. Mutta seuraavana päivänä tämän keskustelun jälkeen, jonka johdon kanssa kävin, luin uutisen, että sitten sattuu tämmöisiä vahinkoja kuten Japanissa, että on päässyt jotain ainetta sinne sekaan. Tämä sitten sekoittaa niitten ihmisten uskon rokotteeseen, jotka eivät ole vakuuttuneita siitä, että niitä olisi tutkittu tarpeeksi hyvin. No, toki odottaisi, että Suomessakin tehdään pistokokeita niiden rokotteiden valmistusten osalta, jotta saataisiin kaikki ylimääräiset huhut poikki, mutta niitä ei tietääkseni ole tehty, ellei ministeri tiedä siitä enemmän itse. Tämmöinen pragmaattinen lähestymistapa olisi mielestäni hyvä, että kaikki huhut tai väitteet, mitä esitetään pöydälle, joko kumotaan tai sitten niitten annetaan elää. Minä itse toivoisin, että nämä kaikki tämmöiset asiat käytäisiin läpi, ja silloin huhuilta loppuisivat niin sanotusti siivet eivätkä ne enää etenisi minnekään suuntaan, mutta jostain syystä kaikkiin asioihin ei pystytä puuttumaan.

Arvoisa puhemies! Pääasia, miksi tämän puheenvuoroni pidin, on se, miksi tätä koronarokotepassia ei mielestäni pitäisi hyväksyä. Ensimmäinen syy on tietysti se, että tämä mielestäni eriarvoistaa niitä henkilöitä, jotka eivät syystä tai toisesta halua ottaa tai pysty ottamaan tätä rokotetta. Toinen perustelu on siinä, että tämä koronapassi ei kerro sitä, onko ihminen terve vai ei. Tämä on tullut selväksi, että se ei kerro sitä, joten silloin perustelu on mielestäni hiukan ontuva. Kolmas syy on sitten se, että tässä hallituksen esityksessä terveys pitää todistaa siten, että henkilö maksaa siitä itse. On ihme asia, että tämä testien maksullisuus tänne jäi, ja ihmettelen, miten perustuslakivaliokunnasta tämä meni läpi.

Tällaisia pieniä tai isoja asioita, kuten tämä testin maksullisuus, olisi voitu laittaa kuntoon esimerkiksi siten, että se olisi ainakin maksanut täällä Suomessa vähäsen. Itse tulin viime viikolla Ranskasta, ja Pariisissa oli tietojeni mukaan noin kolmisensataa semmoista pop-up-testauspistettä, missä se testaaminen maksoi 30 euroa tai 25 euroa, ja tällä antigeenitestillä ihmiset kävivät ennen matkustamista tai jonnekin menoa testaamassa itsensä. Siellä Pariisissa se oli jollakin tavalla vielä hyväksyttyä, vaikka sielläkin on suuria mielen-

osoituksia koronapassia vastaan ja rajoitustoimia vastaan, mutta Suomessa ei ole onnistuttu edes tätä asiaa saamaan kuntoon, vaan täällä edelleen testaaminen maksaa 100 euroa tai enemmän, ja en ymmärrä, miten näitä asioita ei saa kuntoon.

Arvoisa puhemies! Moni on huolissaan siitä, että tällainen koronapassiajatus ja tämä kehitys menisivät vielä pidemmälle kuin se alkujaan lähtee menemään. Meillä on esimerkkejä maista, kuten Kanadasta ja Latviasta, missä valtion työntekijät joutuvat ottamaan rokotteen tai sitten heidät tavallaan laitetaan palkattomalle lomalle siihen saakka, kunnes suurin osa pandemiasta on siellä hellittänyt. [Puhemies koputtaa] Siinä mielessä tällaiset uhkakuvat ovat ilmassa ympäri Eurooppaa eri maissa, [Puhemies huomauttaa ajasta] ja moni Suomessakin pelkää, että koronapassilla ruvetaan erottamaan kansaa [Puhemies: Kiitoksia!] niin kuin vuohia lampaista, ja tätä kehitystä ei halua kukaan nähdä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Könttä, olkaa hyvä.

21.32 **Joonas Könttä kesk:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Henkilökohtaisesti itse luotan länsimaiseen tieteeseen ja kehotan kaikkia hankkimaan vaadittavat kaksi rokotetta, mikäli heillä ei ole terveydellistä tai muuta syytä olla niitä hankkimatta.

Paljon on puhuttu siitä, mitä hyötyä tästä koronapassista on. On aivan selvää, että jos on tila, jossa on sata henkeä, joilla on kaksi rokotetta, ja siellä tauti leviää versus sata henkeä tilassa, jossa ei ole rokotteita ja tauti leviää, nämä rokotetut sairastuvat lievemmin, jos sairastuvat, ja levittävät vähemmän kuin tämä toinen vertaisporukka, jossa ei näitä rokotteita olisi mutta tauti leviäisi. Tähänhän tämä koronapassiajatuskin nojaa. Mikäli koronatilanne on Suomessa hyvä, meillä ei ole täällä rajoitteita, silloin meillä ei myöskään tätä passia ole käytössä eikä passia tarvita, mutta mikäli meillä on alueita, kuntia, kaupunkeja, joissa tilanne on huono, joissa rajoitteita tarvitaan, silloin koronapassin avulla esimerkiksi ravintolat voisivat pitää toimintaansa auki, kun vaihtoehto on se, että näillä rajoitetuilla alueilla ei pidettäisi toimintaa auki. Tässä on selkeä hyöty niin matkailu- kuin ravintola-alalle nimenomaan passin kautta. Nimenomaan tämä ala itsekin on vaatinut sitä ja toivonut jo aiemminkin, että tämä passi olisi käytössä. Tämän passin kautta niissä tilanteissa, joissa rajoituksia olisi voimassa, voitaisiin pitää toimintoja myös auki, ja se on niin yrittäjän kuin myös niiden ihmisten etu, jotka nämä rokotteet ovat hankkineet.

Paljon on täällä puhuttu myös siitä, että osassa Eurooppaa luovutaan koronapassin käytöstä. Tämä nojaa totta kai jokaisen maan koronatilanteeseen, rokotuskattavuuteen. Ja paljon on otettu esimerkkinä Tanskaa. Kyllä, se varmasti käy siihen argumenttiin, että tästä koronapassista luovutaan, mutta samaan aikaan Euroopassa on maita, kuten esimerkiksi Irlanti, jossa on käytössä koronapassi — aivan samanlainen EU-valtio, länsimainen sivistysvaltio, ja siellä on käytössä koronapassi — ja aivan varmasti sielläkin siitä luovutaan, mikäli se tilanne paranee siinä maassa, rokotuskattavuus nousee, tautitilanne paranee. Näin se on muuten Suomessakin ajatus, että mikäli meillä rokotuskattavuus nousee — käykää siis ottamassa rokote, kaikki kansalaiset, jotka sen voitte — ja mikäli meillä tilanne paranee eikä käy niin, että joillain alueilla tilanne heikkenee, silloin tätä koronapassia ei tarvitse ottaa käyttöön. Kun meillä nyt on mahdollisuus kaiken varalle luoda tämä elementti siihen, että heikossa tilanteessa voimme pitää liikekiinteistöjä auki, voimme pitää ravintoloita auki tämän passin avulla, niin ihmettelen sitä, että vastustetaan passia, kun se vaihtoehto rajata tätä taudin leviämistä on näiden rajoitusten kautta, jolloin sitten kaikki kärsivät. On paljon parempi, että mahdollistamme ihmisille vapaamman paluun normaaliin passin myö-

tä, ja mielestäni tämä on ehdottomasti asia, joka kannattaa hyväksyä ja viedä eteenpäin ja ottaa ikään kuin yhdeksi lisätyökaluksi tässä taistelussa koronaa vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

21.35 **Sari Tanus kd:** Arvoisa puhemies! Korona jyllää, ja sen vuoksi meidän on tehtävä kaikki mahdolliset keinot, etteivät tartunnat leviäisi eivätkä ainakaan vakava tautimuodot tarttuisi ihmiseltä toiselle. Korona on tauti — vaikkakin useimmille se on lievä tauti — joka voi iskeä moniin sisäelimiin, ja sen takia, ajatellen vaikka sydäninfarkteja, aivoinfarkteja, suonitukoksia ja niin edelleen, se ei todellakaan ole niin kuin kausiflunssa tai kausiinfluenssa. Sen takia siihen täytyy suhtautua edelleen vakavasti.

Ministeri Kiuru aiemmin totesi täällä, että meidän ryhmästä osa moittii hallitusta siitä, että on toimittu liian hitaasti, osa siitä, että on toimittu liian nopeasti. Todellakin olemme sitä mieltä, että jos viime vuonna hallitus olisi toiminut ripeästi, niin mihinkään poikkeustilaan ja valmiuslakeihin meidän ei olisi tarvinnut turvautua. Silloin olisi tarvittu paitsi nopeita keinoja myös tätä koronapassia, niitä toimia, joilla olisi pystytty pitämään yhteiskuntaa auki. Nyt tilanne on kuitenkin toinen. Koronapassi on auttamattomasti myöhässä, ja niin kuin on tullut esille, monissa maissa siitä on jo luovuttu. Myös Suomessa tilanne on toinen. Rokotekattavuus on aivan toista luokkaa, ja se paranee koko ajan. Tässä on kuitenkin syytä korostaa, että rokote, vaikkakin sitä edelleen vahvasti suositellaan, on vapaaehtoinen ja sen tulee sellaisena pysyä. Kaikki eivät syystä tai toisesta voi sitä ottaa, ja sitäkin asiaa tulee kunnioittaa. Mitä Suomessa tänä päivänä tarvitaan? Tarvitaan laajalti ja helposti saavutettavia edullisia pikatestejä, pikatestejä, joita voi tehdä edullisesti ja joista pienen puhalluksen jälkeen saa saman tien vastauksen. Ne ovat toimia, joita tänä päivänä erityisesti tarvitaan.

Aiemmin nostin esiin jo sen, että perustuslakivaliokunta on arvostellut tätä kovin sanoin. Valiokunta on kiinnittänyt valtioneuvoston vakavaa huomiota siihen, että asianmukaista aikaa eduskuntakäsittelylle ei tämän esityksen osalta ole annettu. Itse kritisoin vahvasti sitä, että yhteen ja samaan esitykseen on ympätty toisaalta kiireellinen rajaturvallisuus ja toisaalta tämä koronapassiasia, missä on paljon epäselvyyksiä.

Rajaturvallisuus, kakkostesti: Totta kai se lisää turvallisuutta, lisää turvallisuutta, jos otetaan vielä kolmos- ja nelostestikin. Kaiken kaikkiaan ajattelen kyllä, että siitä kaikille välttämättömästä kakkostestistä voitaisiin luopua mutta sen sijaan arvioida tarkasti, kenelle pitäisi kohdennetusti määrätä lisätestejä.

Sitten tähän koronapassiesitykseen.

Todellakin nostin myös valiokunnassa esiin sen, että rajaturvallisuusosio tästä esityksestä olisi pitänyt kiireellisesti viedä eteenpäin, mutta sitten tälle koronapassiesitykselle, jos sitä olisi haluttu vielä jossain muotoa Suomeen tuoda, olisi kuulunut antaa aivan erilainen ja paljon huolellisempi käsittelyaika, mutta niin kuin tuossa jo aiemmin sanoin, itse suhtaudun tähän varsin kriittisesti. Passiesitys on myöhässä, ja tässä vaiheessa Suomessa tarvitaan ensisijaisesti jotakin aivan muuta.

Haluaisin nostaa muutaman kohdan perustuslakivaliokunnan lausunnosta tähän koronapassiin liittyen:

”Koronapassia koskeva sääntely on merkityksellistä useiden eri perusoikeuksien kannalta. Kyse on tältä osin aivan uudentyyppisestä sääntelystä, ja sitä on arvioitava perusoi-

keuksien yleisten ja tarvittaessa kunkin perusoikeuden erityisten rajoitusedellytysten kannalta.”

Edelleenkin, niin kuin olemme korona-aikana ja edeltävinä viikkoina ja kuukausina huomioineet, on ollut paljon epäselvyyksiä ohjeistuksessa. Myös perustuslakivaliokunta kiinnittää tähän huomiota: ”Perustuslakivaliokunnan mukaan sääntelyn selkeyteen on ollut syytä kiinnittää erityistä huomiota myös koronaviruspandemian aikana erityisesti perusoikeuskytkentäisessä sääntelyssä.” Ja edelleenkin meidän lausunnossa sanotaan, että tämä koronapassiin liittyvä esitys ”muodostaa erittäin vaikeaselkoisen ja vaivalloisesti sovellettavan kokonaisuuden”.

Kun me ajattelemme näitä testejä, mitä nyt tässä yhtenä osana koronapassiakin ollaan esittämässä — ja niin kuin aiemmin totesin, tällaiset edulliset, helposti saavutettavat pikatestit ovat niitä, mistä tässä maassa tulisi huolehtia — niin perustuslakivaliokunnan lausunnossa edelleen alleviivataan sitä, että pitäisi huolehtia siitä ja kiinnittää huomiota ”tosiasialliseen mahdollisuuteen päästä koronatestiin”, ja myös, että ”koronatestit olisivat tosiasiallisesti saavutettavissa”. Jos näin ei ole, niin se kyllä myös perusoikeuksien kannalta tuo meille haastetta eikä ole hyväksyttävää.

Edelleenkään, niin kuin on nostettu esiin, kaikki ihmiset eivät voi ottaa koko rokotesarjaa, vaikka haluaisivatkin. Perustuslakivaliokunnan lausunnossa kiinnitetään huomiota siihen, että ”esityksen perusteluissa käsitellään vain yleispiirteisesti ihmisiä, jotka eivät voi perustelluista terveydellisistä syistä ottaa rokotusta”.

Eli kun me ajatellaan tässä hallituksen esityksessä koronapassin osuutta, niin siihen liittyy paljon epäselvyyksiä, paljon kysymyksiä. Myös juristien keskenään käymissä keskusteluissa jää epäselvyyksiä, eikä ole oikein varmaa, mitenkä asioita sovelletaan, miten käytännössä toimitaan. Sen vuoksi edelleenkin kysyn ministeri Kiurulta: minkä takia tätä rajaturvallisuusesitystä ei tuotu erillisenä ja annettu asianmukaista käsittelyä tälle toiselle osiolle?

Mutta toistan sen, että itse olen [Puhemies koputtaa] tässä vaiheessa hyvin kriittinen koronapassiesitykselle. Se tulee [Puhemies: Kiitoksia!] aivan liian myöhään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

21.43 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tähän koronapassiasiaan muutaman asian nostan esille.

Nythän tämän koronapassin ulkopuolelle jäävät taudin sairastaneet ja ne, jotka ovat saaneet yhden rokotuksen, sitten ne tapaukset ja ihmiset, jotka tätä rokotusta eivät voi terveydellisistä syistä ottaa — se on onneksi pieni joukko, mutta kuitenkin heitäkin on — ja sitten EU:n ulkopuolelta tulevat, joilla on rokotesuoja mutta jotka eivät sitten Suomen sisällä voi palveluita käyttää, vaikka pääsevät rajojen sisäpuolelle rajoilta. Tässä valiokunnan mietinnössä valiokunta teki niiden henkilöiden osalta lausuman, jotka eivät lääketieteellisen terveydellisen syyn perusteella voi ottaa koronarokotetta, että heidän pitäisi saada koronapassi. Kysynkin näiltä osin, näiden epäkohtien osalta, mitä tähän liittyy, onko nyt ministeriössä jo valmisteilla näiden asioiden korjaus, koska tämä lakiesityshän on voimassa vain vuoden loppuun ja tapahtuma- ja ravintolayrittäjät ovat kuitenkin tuoneet esille toiveen tämän koronapassin jatkamisen mahdollisuudesta vielä vuoden 2022 loppuun saakka tai ainakin sen vuoden puolelle. Onko aloitettu jo valmistelut niistä teknisistä muutoksista,

joilla mahdollistetaan koronapassin saaminen oikeudenmukaisella tavalla kaikille, jotka sen kriteerin täyttävät?

Samoin, kun ministeri on täällä paikalla, kysyisin vielä myös näistä rokotuksista. Voitaisiinko THL:n suosituksen perusteella ottaa muitakin rokotteita tähän koronapassin sisälle? Viittaan tässä tähän Sputnik-rokotteeseen. Tällä hetkellä se on ongelma, kun sitä ei voida tänne sisällyttää.

Näiltä osin toivoisin, että ministeri voisi näitä kommentoida. Kiitän samalla ministeriä, että on tullut käsittelyyn mukaan. Se on tärkeätä, jotta voidaan asioista täällä vielä keskustella.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

21.46 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain.

Kun tuossa edustaja Lindén esitteli laajasti tätä Suomen maahantulomallia ja siihen liittyviä rajoituksia, niin tosiaan varmasti on juuri näin kuin edustaja Lindénkin kuvasi, että pääosa Suomeen tulossa olevista matkailijoista täyttää tämän täyden rokotussarjan ehdon tai sitten heidän mukanaan kulkevat lapset ovat niin pieniä, että heidän osaltaan tällaisia rajoituksia ei ole. Ongelma on siinä, että jokaiseen seurueeseen voi hyvin kuulua henkilöitä, jotka eivät täytä tätä tällaista, sanoisinko, vapaan maahantulon ehtoa, ja tällöin joko seurue itsessään pohtii, että kun Suomen maahantulomääräykset ovat epäselvempiä kuin jossain muualla, jättävätkö he matkustamatta tänne meille, tai esimerkiksi iso matkanjärjestäjä voi pohtia, että jos maahantulossa Suomeen tai täällä matkailtaessa on vaikeuksia sen suhteen, miten esimerkiksi kakkostestit täällä järjestetään, niin joutuvatko ihmiset jättämään ohjelmia väliin, joista he ovat maksaneet, joutuvatko he mahdollisesti matkustamaan toiselle paikkakunnalle testattavaksi ja niin edelleen. Nämä ovat juuri sen kaltaisia byrokraattisia esteitä, jotka sitten johtavat niihin ratkaisuihin, että matkanjärjestäjät vievät asiakkaita jonnekin muualle.

Tässä tilanteessa nyt tarvittaisiin nimenomaan sitä, että päästään matkailunkin osalta elpymään. Matkailuelinkeino on valtavan tärkeä, viime vuosina erittäin vahvasti kasvava elinkeino Suomessa, ja jos nyt tulee jälleen menetetty talvikausi, niin se on todella kohtalokasta jo monille yrityksille ja toimialalle laajemminkin, kun esimerkiksi alan osaava työvoima hakeutuu muihin töihin, jos niitä oman alan töitä ei ole riittävästi tarjolla.

Elikkä tässä mielessä, kun terveysviranomaisetkin ovat sitä mieltä, että ei ole perustetta vaatia tätä toista testiä täällä Suomessa oltaessa, miksi tätä ollaan tähän säätelyyn näin vahvasti tuomassa, tätä edelleen kysyn. Emme ole ainakaan ministeriltä saaneet tähän mitään kommenttia, ja edustaja Lindénkään ei mielestäni nyt ihan selkeästi perustellut, miksi tämä tähän tuodaan, kun mitkään asiantuntijat eivät tätä puolla. Toki tietysti, jos kaikki testataan vaikka päivittäin, ainahan se lisää turvallisuutta, mutta siis viranomaiset ovat sitä mieltä, että tämä ei ole mitenkään välttämätöntä, ja tämä on resurssien käytön näkökulmasta täysin hukkaan heittämistä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

21.49 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Yritän olla lyhyt tässä keskustelussa. Kollegat kuiskasivat, että älä nyt ainakaan jarruta — en jarruta. Ihan muutama huomio tästä

keskustelun sävystä, joka on ollut hyvä, ja hyödyllinen tämä keskustelu, jota on täällä käyty. Tärkeitä korostuksia on ollut, ja arvostan myöskin sitä, että ministeri on täällä paikalla näinkin myöhään eli käytännössä seurannut koko keskustelun alusta loppuun.

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelee huolella tätä keskustelua, mitä täällä on käyty, niin kun yritin löytää, missä ne erot nyt ovat aidosti, kun tämä on kuitenkin vahvasti debattia, niin löysin kaksi erokohtaa, jotka halusin vain tässä lopuksi sanoa omalta puoleltani: yksi on retorinen ero, ja toinen on sisällöllinen ero.

Retoriikka, retorinen ero, tulee siis siitä, että me poliitikothan hyvin tiedämme, että jos meillä on johtopäätös selvillä, me löydämme aina argumentin. Nyt olemme johtopäätöksistä selvillä, oppositio ja me hallituspuolueiden edustajat, ja me löydämme ne argumentit. Ne retoriset erot tulevat siitä, että me käytämme samoja argumentteja toisiamme vastaan. Yhdet sanovat, että tämä on syrjivä, ja toiset sanovat, että se toinenkin käytäntö on syrjivä. Kumpikin voi sanoa, että molemmilla ratkaisuilla me voidaan käyttää samoja argumentteja. Kun toiset sanovat, että me avaamme, niin tekin haluaisitte avata, ja niin edelleen. Eli tässä suhteessa tässä on puhtaasti retorisista painopisteistä kysymys, ja edustaja Niikon puheenvuoro oli siinä täysin paljastava, kun hän sanoi sen näin: ei ketään voida pakottaa ottamaan rokotusta. Hallitus on varmasti samaa mieltä — ei ketään voida pakottaa ottamaan rokotusta — mutta koska jotakuta ei voida pakottaa ottamaan rokotusta eli on tämä ihminen, joka ei ota sitä rokotusta, niin hän pakottaa meidät muut nyt siihen, että emme saa niitä palveluita, jotka me muut haluaisimme muuten avata yhteiskunnalle, [Ville Tavion välihuuto] eli se tekee tämän estämisen toisinpäin. [Mika Niikko: Miksi ne estää, kun ne on terveitä?] Tämä on puhtaasti retorinen kikka, sanot näin tai noin. Meillä ei ole mahdollisuuksia käyttää kulttuuripalveluja, sisäliikuntapalveluja, ravintolapalveluja, [Mika Niikko: Miksei voi?] jos on tämä tilanne, että meillä on ihmisiä, jotka eivät rokotusta halua ottaa, ja sen takia älkäämme tehkö tästä kynnyskysymystä. Se on valintakysymys: minä en halua silloin niitä kulttuuri- ja muita palveluja ottaa samalla tavalla kuin ne olisivat muuten avattavissa yhteiskunnalle, kun en ota rokotusta. Se ei pakota siihen, on täysin vapaaehtoista tämä itsensä eristäminen tältä osin ulkopuolelle. Eli tässä nyt on retoriikka.

Mutta sitten sisältö, ja sanon, puhemies, sen aivan lyhyesti: Edustaja Meren puheenvuoro oli tässä erittäin paljastava. Suora sitaatti häneltä on seuraava: ”Meidän on tunnustettava” — hän sanoi pöntöstä — ”tämä on yksi sairaus muiden joukossa. Sen kanssa vain on elettävä.” Suora sitaatti häneltä. Tässä meillä on sisällöllinen ero. Edustaja Tanus käytti täällä sairaanhoitajan ja asiantuntijan puheenvuoron, me tiedämme lääkäreiden puheenvuorot tästä asiasta. Tämä ei ole normaali infektiotauti — tämä ei ole normaali infektiotauti — tämä on paljon vakavampi tauti, ja nyt minä en rupea siitä luennoimaan, kun en ole asiantuntija, mutta tämä on se kanta, jossa meillä on sisällöllinen ero. Meille tämä on vakava sairaus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Koponen, Ari.

21.52 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Sanat ”ihmisoikeudet”, ”yhdenvertaisuus”, ”tasa-arvo” ja ”lasten oikeudet” kuuluvat hallituspuolueiden edustajien suusta varsin usein. Kuitenkin tässä esityksessä ne tuntuvat unohtuneen lähes tyystin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

21.52 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies ja arvoisa ministeri ministeriaitiossa! Tällä hetkellä Suomessa ollaan hyvin lähellä tavoitetta 80 prosentin rokotekattavuudesta, ja 12 vuotta täyttäneen väestön osalta 73,7 prosenttia on jo saanut kaksi rokoteannosta. Koronapassin käyttöönottoa onkin siksi hyvin vaikea perustella välttämättömyydellä alhaisen rokotekattavuuden näkökulmasta. Myöskään taloutta koronapassin käyttö ei tule pelastamaan, koska EU-maiden ulkopuolelta tulevat turistit eivät esitykseen jääneiden merkittävien puutteiden vuoksi pysty hyödyntämään koronapassia käyttääkseen palveluita ja osallistuakseen tapahtumiin muuten kuin käymällä testissä Suomeen saavuttuaan.

Vaikka hallitus onkin tunnistanut koronatestien huomattavan korkean hinnan Suomessa muihin EU-maihin verrattuna, hallitus ei ole onnistunut tekemään mitään tilanteen korjaamiseksi. On todennäköistä, että monia muita EU-jäsenvaltioita ankarammat rajoitustoimet karkottavat matkailijat Suomesta ja aiheuttavat merkittäviä tappioita matkailu- ja ravintola-alan yrityksille jatkossakin. Kysyisin teiltä, hyvä ministeri: ollaanko Suomessa tekemässä mitään näille koronatestien hinnoille? Nehän ovat aika korkeat, ja jos joutuu menemään sinne testiin ja maksamaan testin itse, niin se voi olla hyvinkin suuri kynnyskysymys monelle ihmiselle.

Arvoisa herra puhemies! Jos sairauden vuoksi ei ole voinut ottaa rokotetta, silloin saa maksuttoman testin. On kuitenkin huolestuttavaa, että meille ei ole nyt tuotu selvää listaa siitä, mitkä kaikki sairaudet kuuluvat siihen ryhmään, että sen maksuttoman testin saa, jos ei ole voinut sitä rokotetta ottaa. Kansalaiset ovat olleet paljon yhteydessä, ja he ovat kertoneet, että lääkäri on sanonut, että ei voi ottaa rokotetta — voi olla syynä vaikkapa joku veren hyytymishäiriö — mutta sitten rokotteen antaja on sanonut, että kyllä rokotteen voi ottaa.

Olemme saaneet THL:ltä listauksen, jossa on oikeastaan ainoastaan kolme syytä sille, että rokotusta ei voi ottaa, ja nämä ovat ilmeisesti näitä sairauksia. Yksi on toisen taudin hoidon aiheuttama immunopuutostila, joka estää suojavasteen kehittymisen, ja tämä on yleensä tilapäinen tila; toinen on lääkärin toteama erittäin vakava anafylaksian aiheuttama allerginen reaktio; ja kolmas on sitten sairaus, joka on heikentänyt yleiskunnon ja toimintakyvyn niin huonoksi, että rokotuksen mahdollisesti aiheuttama tilapäinen paikallisreaktio voi olla vaaraksi hengelle ja terveydelle, ja tässä puhutaan sairaalassa olevista henkilöistä, pitkäaikaissairaista ja monisairaista, ja myös hyvin iäkkäät ovat tässä ryhmässä. On hyvin vaikea tähän ryhmään nyt sitten mieltää henkilö, jolla on joku tietty sairaus, joka ei liity näihin. Oletteko te listaamassa tai mahdollisesti tekemässä sosiaali- ja terveysministeriössä yhdessä THL:n kanssa selkeätä listaa, jossa olisi lueteltu näitä sairauksia, kun ei voi sitä rokotetta ottaa? Se olisi hyvin tärkeää tietää.

Arvoisa puhemies! On tärkeää, että lapset voivat olla lapsia ja nuoret nuoria. Koronapassi aiheuttaa myös sen, että nuoret joutuvat hommaamaan itselleen sähköisen henkilökortin, josta on kustannuksia ja kulueriä, ja on tärkeää, että se asia pidetään mielessä. 50 euroakin voi olla jollekin perheelle hyvinkin iso raha.

Toki mukaan tulevat myös lukulaite ja tietokone ja taito käyttää digitaalisia välineitä, kun näitä passeja käyttää. Edelleen muistutan siitä, että meillä on paljon ihmisiä paitsi siellä koronakuilussa niin myös siellä digikuilussa, ja täytyy olla tarkkana, että näiden hallituksen esitysten toteuttaminen onnistuu sitten näiltä ihmisiltä, jotka eivät välttämättä kaikkia digitaitoja hallitse.

Näitä kysymyksiä minulla oli. Jos, ministeri, pystytte vastaamaan, se olisi hieno asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Kun täällä on ministerille tullut paljon kommenttipyyntöjä, niin olkaa hyvä, 5 minuuttia.

21.57 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru:** Arvoisa puhemies! Kiitos mahdollisuudesta vastata näihin kysymyksiin. Viime erästä jäi joitakin vastaamatta, ja nyt sitten tähän keskusteluun olen joitakin muistiinpanoja tehnyt.

Edustaja Kyllönen kysyi aikaisemmin näistä rokotekattavuuden eri ryhmistä, voisimmeko me poimia ja antaa terveysneuvontaa tälle ryhmälle. On avoimesti sanottava, että tietosuojanäkökulmasta tämä kysymyksenasettelu ei ole helppo, mutta me tutkimme tällä hetkellä mahdollisuuksia siihen, että me pystyisimme ihmisiä myöskin evästämään siinä, että tämä riittävä rokotesuoja aidosti suojelee. Sitä kautta olisi tärkeää myös edistyä siinä, että tätä terveysneuvontaa rokotteen näkökulmasta voitaisiin antaa, ja tässä suhteessa olemme tähän asiaan tarttuneet, mistä edustaja Kyllönen puhui.

Edustaja Laiho kysyi tämän passin voimassaolosta. Muistaakseni vastasin kyselytunnilla tai jossakin muussa istuntokeskustelussa juuri tähän samaan kysymykseen. Ymmärrän hyvin, että moni haluaisi, että tämä passi jatkuisi heti jo tammikuusta. Siitä, kun perustuslakivaliokunta arvioi näitä tartuntatautilain väliaikaisia pykäliä, meillä on perinnettä siitä, että tätä perustuslakivaliokunnan antamaa mandaattia ei voi venyttää kovin pitkälle. Tämänkin lain yhteydessä on keskusteltu siitä, pitäisikö tämän olla voimassa vain kuusi viikkoa vai jopa vuoden loppuun asti, ja toinen ääripää lähtisi siitä, että se olisi jo pitkälle ensi vuoteen tai jopa koko vuoden, jos ymmärsin oikein. Itse ajattelen, että tämä passi tulee tarpeeseen ensi vuonnakin — siinä mielessä minusta edustaja Laiho on aivan oikeassa — mutta me emme ole saaneet väliaikaisia tartuntatautilain muutoksia kovin pitkälle ajalle valtuutena eduskunnan perustuslakivaliokunnasta, ja se on hyvä tässä yhteydessä tiedostaa.

Edustaja Tanus arvioi jälleen sitä, onko passi myöhässä vai ajoissa. No, minun on nyt pakko sanoa, että kun tätä keskustelua olen kuunnellut tämän illan ja kello on kymmenen, niin kyllä tässä hyvin erilaisia näkökulmia on siitä, missä tilanteessa tämä passi voidaan välttämättömyydellä säätää. Laitetaan nyt käsi sydämelle, kun mietimme tämän illan keskustelua: onko meillä nyt asiakulmat selvät? Sosiaali- ja terveysministeriö itse esitti hallituksen neuvotteluissa jo huhtikuussa, että substanssiministeriöt voisivat tätä passia alkaa valmistelemaan hyvissä ajoin, sillä tällä saattaisi olla tilausta nimenomaan substanssiministeriöiden toimialoilla. Sain tämän tehtäväksi sitten 5.8. hallituksen neuvotteluissa, niin kuin tässä sanoin. Olemme mahdollisimman kiireellä tämän esityksen valmistelleet poikkihallinnollisesti kolmen eri ministeriön kanssa, ja minusta lopputulos, varsinkin kun perustuslakivaliokunnassa asiat eivät menneet ponnen taa, kertoo siitä välttämättömyydestä ja oikeasuhtaisuuden arvioinnista, joka tässä on tehty. Ja toisin kuin täällä illalla ovat väittäneet niin edustaja Purra kuin moni muukin perussuomalaisten ryhmästä, että tämä ei olisi oikeasuhteinen ja välttämätön, kuten tässä Antikainen vähän aikaa sitten jälleen pöntössä väitti, niin nimenomaan tämä asia on perustuslakivaliokunnassa arvioitu.

Niikko täällä puhui siitä, että pitäisi oikeat faktat sanoa ja väärät faktat kumota. Olen aivan samaa mieltä, mutta kukaan ei riitä sanapoliisina tässä yhteiskunnassa sitä tekemään. On enemmän sääntö kuin poikkeus yhteiskunnassamme, että meillä on todella paljon myös väärää tietoa koronasta liikkeellä. Ei minun aikani eikä kenenkään aika riitä siihen, että näitä vääriä väitteitä kumotaan. Juuri tässä samassa keskustelussahan, jossa Niikko tämän sanoi, oli Antikainen aikaisemmin täällä todistanut, että tämä passi ei ole oikeasuhtainen ja

välttämätön. Kuka on parempi asiantuntija sitä arvioimaan — kun Niikko sanoi, että pitäisi asiantuntijoita arvostaa ja arvioida, niin kuin Antikainenkin tässä sanoi — kun me emme usko edes sitä, että perustuslakivaliokunnan tehtävä on eduskunnassa ainoana valiokuntana arvioida tämän passin perustuslaillisuutta? Ja kun perustuslaillisuus on nyt arvioitu perustuslakivaliokunnassa, niin yhä täällä käytetään puheenvuoroja, että tämä ei ole välttämätön ja oikeasuhtainen. Minä en tiedä, kuka se parempi olisi tätä arvioimaan, mutta itse olen ajatellut, että eduskunnassa on sitä varten valiokunta.

No, miksi sitten otin tämän, että onko passi myöhässä vai ajoissa? Nyt kaikki kilpistyy siihen, mitä Antikainen ja itse asiassa myös Juvonen täällä äsken todistivat. Te totesitte minun käsittääkseni — tai ainakin semmoiseen ymmärrykseen tulin — että rokotekattavuus ei riitä passin käyttöönottoon, mutta samaan aikaan rokotekattavuus riittäisi siihen, että rajoitukset voitaisiin purkaa. Samaa todisti täällä aikaisemmin Junnila, että nyt vaihtoehto pitäisi olla rajoitusten purkaminen. Minä juuri yritin sanoa, että jos tämä kantokyky on uhattuna, niin me joudumme suomalaisen terveydenhuollon kantokykyä suojelemaan sillä, että joudutaan tekemään jälleen rajoitustoimia, ja niiden oikeasuhtaisuus ja välttämättömyys tässä tilanteessa on koetuksella nimenomaan, jos koronapassi ei ole käytettävissä. Meidän rokotekattavuutemme on tällä hetkellä 73,7 prosenttia, ja se riittää nyt siihen, että saimme eduskunnasta tämän passin läpi, mutta aikaisemmin se olisi ollut aika vaikeaa, [Puhemies koputtaa] koska rokotekattavuus oli liian alhainen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Rantanen Mari.

22.02 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Otan heti kiinni tähän ministeri Kiurun viimeisimpään puheeseen passista ja rokotekattavuudesta. Pääministeri Marin on tässäkin salissa väkevästi todistanut, että kun rokotekattavuus yltää 80:een, niin kaikki rajoitukset ja suositukset puretaan ja tämän jälkeen otetaan käyttöön vain rajatusti alueellisia toimia — ei niin, että meille jäävät ravintolarajoitukset voimaan. Siltä osin puheenvuoronne oli mielestäni hivenen hämmentävä, hyvä ministeri Kiuru. Nyt kun te itse totesitte myös äsken, että kyllä, passia tarvitaan ensi vuonnakin, niin kysyn, mihin. Jos se rokotekattavuus tulee 80 prosenttiin, niin mihin te tarvitsette tätä koronapassia, kun nimenomaan silloin, kuten pääministeri Marin on luvannut niin yrityksille kuin kansalaisillekin, rajoitukset puretaan ja niitä otetaan käyttöön vain erittäin rajatusti? Nyt tämä teidän linjanne on kyllä vähintäänkin sekava ja epäselvä.

Mitä sitten tulee näyttöön ja tietoon pohjautuvaan päätöksentekoon, niin kysyisin tässä, mihin sitten perustuu tämä toisen testin vaatimus, kun ymmärtääkseni asiantuntijalausunnot ja nimenomaan se tieto sanovat, että tällaista ei tarvita. Mihin perustuu se, että rokotepassilla, joka on siis digitaalinen tai paperinen, viruksen leviäminen estetään tietäen, että rokote toimii erinomaisesti vakavan taudin ehkäisyssä, mutta tietäen myös sen, että rokotettu voi saada taudin ja tartuttaa sitä eteenpäin? Tällöinhän ei ole mitään merkitystä sillä paperinpalalla tai digitaalisella passilla.

Ja ihmettelen kyllä tämän viruksen leviämisen osalta, mistä siis on jauhettu puolitoista vuotta, ja myös te, ministeri Kiuru, olette jauhanut siitä, että kun tärkeintä on sosiaalisten kontaktien vähentäminen ja estäminen siinä kohtaa, niin kyllä kai se virus leviää ihan samalla tavalla, on sitä passia tai ei ole. Tässä tullaan siihen ongelmaan, joka tässä on ehkä pitkin matkaa ollut, että tätä epidemiaa hallitaan pikemminkin politiikalla kuin epidemiologisella arviolla.

No, sitten palaan tähän asiaan, josta omassa puheenvuorossani puhuin. Kerroin siinä, että EU:n digitaalinen koronatodistus otettiin alun perin käyttöön matkustamista varten. No, nyt avattiin pandoran lipas. Se on Euroopassa nähty, että ensin se tuli matkustamiseen, sitten ravintoloihin ja harrastuksiin. Sen jälkeen se on tuotu jopa ruokakauppoihin ja työpaikoille, kuten kokoomus täällä esitti. Tässä kohtaa mennään kyllä pitkälti pieleen, ja tällaiseen ei pitäisi ryhtyä. Nimittäin jos nyt tästä tehdään yleinen tapa, että aina vetäistään passiesitys siinä kohtaa, kun tarvitaan, niin pidän sitä erinomaisen huonona.

Toisaalta voidaan kysyä, kun ihan siinä samassa yleisvaarallisten tartuntatautien... [Puhemies koputtaa] — Tulen jatkamaan. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Niin, kun tässä yleisvaarallisten tartuntatautien listassa on monia muitakin tauteja, jotka täyttävät yleisvaarallisen tartuntataudin kriteerit, niin entä sitten A-influenssa? Eihän siihenkään vaadita mitään passia, ei tuberkuloosiin, ei kuppaan, ei A-hepatiittiin — ne ovat kaikki vakavia tauteja — eli kyllä näitä joka tapauksessa pitäisi kohdella tietyllä tapaa samalla tavalla. Pelkään pahoin, että meille on käymässä niin, että kun me apinoidaan muita EU-maita ja erityisesti Etelä-Euroopan maita, jotka ovat vieneet tämän koronapassinsa varsin pitkälle kansallisesti, niin tässä tulee se riski, jota en todella Suomeen halua.

Sitten pidän kyllä oudoksuttavina niitä puheita, että meitä tulkitaan nyt niin, että me olemme rokotevastaisia. Siitähän ei ole kysymys. Minäkin olen saanut kaksi rokotetta, mutta en minä siltikään halua sitä toisille pakottaa. Jos joku ei halua ottaa, se on hänen asiansa, koska nimenomaan tämä rokote ehkäisee minulla vakavaa tautia mutta ei ehkäise täydellisesti sitä, että en tartuttaisi tätä tautia, ja siltä osin ei ole mitään perusteita kannattaa sen enempää rokotepakkoa kuin rokotepassia. Ja kun täällä on käytetty näitä puheenvuoroja, että nyt rokottamattomat sitä ja rokottamattomat tätä, niin joka ikinen, joka tässä salissa sen rokotteen on ottanut, on paremmassa suojassa kuin se rokottamaton, eli suotta me täällä mitään pelkoa heitä kohtaan aiheutamme. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Heinonen.

22.08 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri ja hyvät edustajakollegat! Lapissa ei tänä talvisesonkina lohta loimuteta. Täällä eduskunnassa sen sijaan tänään on lohta grillattu oikein kunnolla, ja syystäkin. Keskustan edustaja, sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtaja Markus Lohen äänestäminen itse asiassa ratkaisi, että Suomeen saa tulla jatkossakin vain kahden testin kautta, kun vielä hetki sitten näytti siltä, että enemmistö kannattaa yhtä testiä [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja olisimme pystyneet helpottamaan matkailua.

Katsoin tuossa Lapin Kansan sivua, ja kyllä se oli aika karua luettavaa, miten Lapin matkailussa, edustaja Lohi, nämä tempaukset nyt on otettu vastaan. Tämä tarkoittaa sitä, että Suomeen ja Lappiin ulkomaalaisten turistien tulo on vaikeaa tulevanakin sesonkina. Halutessaan keskusta olisi voinut pelastaa matkailun talvisesongin — keskusta päätti toisin. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohta ei täällä salissa näkynyt tätä mietintöä esittelemässä, mutta nyt edustaja Lohi on paikalla ja saamme toivottavasti pian tuon mietinnön esittelypuheenvuoron ja pääsemme sen jälkeen keskustelemaan tästä mietinnöstä [Vilhelm Junnila: Nyt jo!] myös valiokunnan puheenjohtajan kanssa.

Edustaja Lohi oli hetki sitten A-studiossa ja kertoi siellä näkemyksiään matkailutilanteesta. Ne kuulostivat ihan järkeviltä. Nyt kysymys kuuluukin, edustajakollegat: toimivat-

ko edustaja Lohi ja keskusta näiden puheiden mukaan, vai tukevatko he vasemmistohallituksen päinvastaista linjaa? [Eduskunnasta: Juuri näin! — Vilhelm Junnilan välihuuto] Suomen ehdot turisteille eivät voi olla tiukempia kuin muissa Pohjoismaissa. Jos näin on, niin talvisesongin turistit valitsevat muut pohjoismaat ja menevät sinne. Ehkä joulupukinkin on syytä miettiä Ruotsiin muuttamista, että lapset hänet voivat tavata. Voisi kysyä — ja edustaja Satonen tuossa kysyikin — tietääkö joku, miksi keskusta on tässä vasemmistohallituksessa mukana. Se olisi mielenkiintoista kyllä kuulla.

Tornionjoella kalastetaan lohta. Eilen illalla lohi pisti vielä hyvin vastaan, mutta ministeri Kiuru väsytti ja lohi antoi periksi. Lohi tuli lopulta kiltisti demarien veneeseen. Ja se muuten, arvoisat edustajakollegat, ratkaisi tämän.

Ihmettelen myös sitä, että vihreät tukivat tätä kahden testin mallia. Miten tapahtuu, kun tänään hetken kuluttua äänestämme: saisimmeko vihreiltä tukea tähän? Vihreillähän ei, ainakaan edustaja Harjanteen mukaan, ole ryhmäkuria. Heillä on vain ryhmäsolidaarisuus. Olisi mielenkiintoista kuulla vihreiltä, mitä eroa on ryhmäsolidaarisuudella ja ryhmäkurilla, kun näköjään lopputulos on kuitenkin sama: tehdään niin kuin vasemmistohallitus määrää.

Arvoisa puhemies! Tämä koronapassi on kyllä kaiken kaikkiaan tämän hallituksen suurin epäonnistuminen. Tätä keväällä esitettiin, tätä oltaisiin tarvittu menneenä kesänä, mutta vielä huhtikuussa ministerit kuvasivat sitä sulkemisvälineeksi. Sen jälkeen kesä menetettiin, tapahtumia peruttiin, hallitus ja ministeriöt lomailivat ja Suomi oli sulki. Tämän olisi pitänyt olla viime kesänä käytössä, jotta olisimme edes kesäsesongin saaneet pelastettua. Nyt menetimme toisen kesäsesongin ja nyt näillä raja-HE:n toimenpiteillä menetämme näköjään vielä tulevan talvenkin.

Mutta jään odottamaan tuota valiokunnan puheenjohtajan mietinnön esittelyä, ja jatketaan keskustelua sen jälkeen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Grahn-Laasonen.

22.13 **Sanni Grahn-Laasonen kok:** Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta lausui tästä hallituksen esityksestä, ja haluan nostaa sieltä esiin muutaman, tämän keskustelun kannalta merkityksellisen kohdan.

Ensinnäkin talousvaliokunta pitää yhteiskunnan avaamisen ja auki pitämisen mahdollistavia ratkaisuja välttämättöminä ja tervetulleina. Valiokunta toteaa myös, että rajat ylittävälle liikkumiselle on tärkeää luoda selkeät säännöt ja mahdollistaa matkailun avautuminen samassa tahdissa muiden maiden kanssa siten, että maahantulomenettelyt ovat yhdensuuntaiset vähintään EU-tasolla sovittujen menettelyjen kanssa. Talousvaliokunta toteaa selkeäsanaisesti lausunnossaan, jonka siis valiokunta antoi mietintövaliokunta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, ja pyydän nyt kiinnittämään huomionne tähän suoraan sitaattiin: ”On myös huomioitava, että toisen testin vaatimus maahantulon yhteydessä voi vaikuttaa kielteisesti Suomen houkuttelevuuteen matkailumaana ja sitä kautta matkailuelinkeinonharjoittajien toimintaedellytyksiin. On välttämätöntä siirtää toimenpiteiden painopiste siihen, että taloudellinen toimeliaisuus mahdollistetaan.”

Talousvaliokunta piti lausunnossaan myöskin tärkeänä sitä, että koronapassisääntelyn voimassaolo kytketään muun rajoitussääntelyn voimassaoloon: niin pitkään kuin meillä on rajoituksia voimassa, tulee niiden vastinparina olla voimassa koronapassisääntely.

Yksi selkeä puute ja epäkohta tässä esityksessä on se, että ehdotettu lainsäädäntöratkaisu merkitsee sitä, että koronapassi kattaa vain EU:n digitaalisen todistuksen, ja tähän myöskin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä kiinnitetään huomiota. Tämä kohta on ongelmallinen, eikä se tue kansainvälistä liikkuvuutta ja sujuvaa kansainvälisten tapahtumien järjestämistä Suomessa. Vetoankin teihin, ministeri Kiuru, että tämäntyyppiset lapsukset ja virheet korjataan ja parannetaan myöskin tältä osin lainvalmistelua.

Lopuksi omana kantanani: Kyllä tämä koronapassiesitys on nolosti ja traagisesti myöhässä, ministeri Kiuru. Kulttuuriala samoin kuin matkailu- ja tapahtuma-ala ovat kohtuuttomassa tilanteessa, ovat olleet sitä pitkään ja ovat sitä tänäänkin. Tapahtumien kesä menetettiin jo, ja tänään hallitus on kertonut uusista leikkauksista kärsineelle kulttuurialalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

22.16 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Kaksi rokotusta suojaa varsin tehokkaasti vakavalta taudin muodolta. Rokotettu kuitenkin voi saada viruksia ja voi niitä kantaa ja tartuttaa eteenpäin, tosin huomattavasti vähemmän kuin rokottamaton ja tartuttavuus on myös lyhytaikaista, näin asiantuntijat ovat puhuneet. Myös koronataudin sairastanut voi edelleenkin olla tartuttamassa virusta myöhemmin. Sen vuoksi kysyisinkin edelleen ministeriltä, emmekö voisi päivittää tähän päivään näitä meidän toimiamme eli nimenomaan satsata siihen, että saisimme näitä helposti saavutettavia, edullisia pikatestejä, jolloin esimerkiksi tapahtumien alussa ovella, niin kuin meillä Tampereella muutamassa tilaisuudessa on jo ollut, on hyvin nopeat, edulliset pikatestit, jolloin tiedetään todellisuudessa, että siellä ei virusta tartuttavia ole. Eli voisimmeko todellisuudessa päivittää meidän toimemme todelliseen terveysturvalliseen toimintatapaan?

Sitten olisin halunnut perustuslakivaliokunnassa istuneena kyllä ministeri Kiurulle todeta, että siellä tämä esitys ei todellakaan vihreitä lippuja heilutellen mennyt läpi, vaan keskusteluja käytiin vakavasti. Niin kuin perustuslakivaliokunnan lausunnossa todellakin sanotaan, valiokunta kiinnittää valtioneuvoston vakavaa huomiota siihen, jos hallituksen esitysten eduskuntakäsittelylle ei varata riittävää ja kohtuullista aikaa. Itselleni näistä kahdesta hyvin erilaisesta esityksestä yhteen ja samaan hallituksen esitykseen ympättynä nimenomaan rajaturvallisuus, mikä on varsin selkeä esitys, pienin korjauksin siitä saadaan ihan helposti eteenpäinvietävä, on ok, mutta myös tämä koronapassiesitys, missä on hyvinkin monenlaisia haasteita ja kysymysmerkkejä, joita varmasti olisimme halunneet käsitellä ja arvioida ja joista kuulla myös asiantuntijoita huomattavasti enemmän, vietiin tällaisella vauhdilla läpi. Itselleni nimenomaan tämän prosessin kannalta tämäntyyppinen hallituksen esitysten käsittely, siihen puristaminen, on sellaista, jota en kyllä voi sulattaa.

Siinä mielessä, niin kuin sanoin, haluan nostaa täältä perustuslakivaliokunnan lausunnosta tämän, kun siellä oli useampia muitakin mainintoja. Ja kun sinne ei tullut ponsia, niin sinne nyt ei niitä tullut, mutta olisi niitä siellä mahdollisesti voinut myös olla. Siinä mielessä kyllä prosessuaalisesti ajattelen, että tämän talon pitää myös kunnioittaa itseään ja kunnioittaa lakeja, joita säädetään, myös sillä tavoin, että asianmukainen käsittelyaika niille annetaan.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

22.19 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan pahoitella, että olin estynyt tulemaan tänne saliin silloin, kun oli oikea aika esitellä tämä valiokunnan mietintö, mutta kun olen tätä keskustelua seurannut, olen huomannut, että aika useat edustajat ovat kyllä lukeneet sen mietinnön — ehkä kaikki eivät, mutta se on kyllä tuolla jaossa. Ehkä ei ole ihan tarkoituksenmukaista, että tässä nyt aletaan sitä mietintöä käymään sen tarkemmin läpi. Tiedämme sen sisällön varmasti.

Tämä hallituksen esityshän koostuu kahdesta osasta. Ensimmäinen osa on matkustusrajoitusten jatko, ja toinen osa on tämä koronapassi, joka on ihan uusi väline. Molemmista täällä on keskusteltu, ja voin todeta siitä matkustusrajoitusten jatkosta ja siihen liittyvistä yksityiskohdista, että olen sitä mieltä itse, että minusta se oli kyllä virhe, että hallitus esittää, että se toinen testi pitää säilyttää. [Sanna Antikainen: Miksi sitten äänestitte tyhjää?] — Voin senkin perustella. Ne, jotka ovat politiikassa vähän pitempään olleet, tietävät, että silloin kun kannetaan hallitusvastuuta, pelataan vastuunkantajien säännöillä. Silloin kun ollaan oppositiossa... [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa]

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohella puheenvuoro.

Silloin kun ollaan oppositiossa, voi toimia ihan miten lystää, ja näinhän tämä pelin henki menee. — Mutta oman mielipiteeni sanon ja toivon, että tästä virheestä myös hallituksessa otetaan opiksi, [Oikealta: Se on myöhäistä!] eli pitää kyllä myös kuunnella niitten terveysviranomaisten, jotka näihin asioihin ovat perehtyneet, näkökantaa.

Tämä on minusta erityisen valitettavaa sen takia, että kyllähän matkailuala on nimenomaan se ala, joka otti ensimmäisenä sen kovimman iskun vastaan tästä koronasta. [Oikealta: Ja jatkossakin!] He ovat olleet puolitoista vuotta taloudellisessa ja henkisessä ahdingossa, ja se viesti, joka heille nyt lähtee, on se, että me emme riittävästi ymmärrä sitä tilannetta, missä se matkailuala on, ja tämä viesti on huono, sanon sen suoraan.

Mitä tulee sitten tähän koronapassiin, minusta olisi hyvä, jos tästä salista voisi lähteä sillä tavalla oikea viesti, että ei ainakaan välitetä sitä, että tämä olisi jotenkin perusoikeuksien vastainen. [Oikealta: Ja oikea-aikainen!] Olen huomannut, että aika moni kansalainen lähettää meille edustajille siitä viestiä, mutta kuten ministeri totesi, kun eduskunnan perustuslakivaliokunta on tämän asian käsitellyt, niin se on kyllä tutkinut hyvin tarkkaan, että tämä on perusoikeuksien kanssa ja myös kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa sopusoinnussa, ja sen takia väitteet jotenkin siitä, että tämä olisi ihmisoikeuksia loukkaava, eivät tietenkään pidä mitenkään paikkaansa.

Pitää muistaa, että koronapassihan on kaiken varalta siellä taustalla, keino pitää yhteiskuntaa kaikissa tilanteissa avoinna, ja minusta ei ole ollenkaan ongelmallista, että semmoinen keino on käytettävissä, vaikka itse toivon, että epidemiatilanne etenisi siihen, [Puhemies koputtaa] että meidän ei koskaan tarvitsisi ottaa käyttöön tätä koronapassia.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Junnila.

22.22 **Vilhelm Junnila ps:** Arvoisa puhemies! Parempi myöhään kuin ei milloinkaan, sanotaan. Tämä osuu valiokunnan puheenjohtaja Loheen, mutta ikävä kyllä ei koronapassiin. Tämä on niin myöhässä, että olisi parempi, ettei se tulisi voimaan milloinkaan.

Edustaja Lohi, kerroitte, että koronapassista tulee este ulkomaalaisten Lapin matkailulle. Tämä on vakava asia, koska etenkin joulusesonki on kansantaloudellisestikin äärimmäi-

sen tärkeää aikaa. [Markus Lohi pyytää vastauspuheenvuoroa] Olette todennut, että nyt matkailijat valitsevat mieluummin kohteen, jossa pystytään joustamaan.

Olen oppinut tuntemaan edustaja Lohen hyvin esiintyvänä, asioihin perehtyneenä ja asioita hyvin perustelevana, suoraselkäisenä päättäjänä, mutta onko nyt niin, että myös selkäranka on päässyt joustamaan, sillä puheenjohtajana äänenne valiokunnassa oli ratkaiseva siinä, sovelletaanko yhtä vai kahta rokotetta muun muassa Lapin matkailuun?

Teno- ja Näätämöjokiin ja myös Inarijokeen on viime vuosina noussut merkittävä määrä kyttyrälohia. Erona muihin lohiin on sen joustava sopeutuminen jokiympäristöön. Onko nyt niin, että tämä joustavuus on ulottunut teidän toimintaanne enemmän vasemmistohallituksen ohjelman puolustajana ja vähemmän Lapin, matkailu- ja ravintola-alan, suomalaisen työllisyyden, taloudellisen toimeliaisuuden ja yrittäjyyden puolustajana?

Itävalta on esimerkki maasta, jossa edellytetään vain yhtä rokotetta, kunhan on 21 vuorokautta kulunut sen ottamisesta. Miksi tämä ei teille silloin kelvannut, kun teillä oli paikka vaikuttaa?

Teidän arvionne matkailun tilasta A-studiossa oli ihan oikeansuuntainen, mutta te olette valiokunnan puheenjohtaja, teillä on vaikutusvaltaa. Olette päässyt vaikutuspaikalle, mutta nousitte valiokunnan tuolista kuin kyttyrälohi kutupaikalle. Edustaja Lohi, tuletteko ajamaan rajoitusten purkamista nopealla aikataululla, jotta koronapassia ei tarvitse soveltaa enää joulun lähellä? Tämä on äärimmäisen tärkeä asia erityisesti Lapissa. Puretaanko rajoitukset viimeistään ensi kuussa? Voitteko luvata tämän? Voitteko edistää tätä? Ja voiko ministeri Kiuru myös edistää tätä asiaa eikä mennä aina numeroiden taakse ja vastata myös edustaja Rantasen kysymykseen tästä 80 prosentista?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa en salli laajempaa debattia, mutta edustaja Lohelle vastauspuheenvuoro.

22.25 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan tässä oikaista edustaja Junnilan kaksi väitettä:

Hän sanoi, että olisin maininnut, että koronapassi olisi jotenkin Lapin matkailulle ongelmallinen. En ole niin tainnut sanoa. Olen sanonut, että toisen testin vaatiminen on se ongelma. Eihän koronapassi ole ongelma. Se on keino vaikeassakin tilanteessa pitää auki yhteiskuntaa ja sinänsä ehkä myönteinen asia matkailulle myös välillisesti.

Toinen, minkä nostitte esille puheenvuorossanne, oli, että kaksi rokotetta jotenkin olisi niin kuin ongelma. Ei sekään ole ongelma. Meillä pitää olla täysi rokotesarja, jotta tämmöinen koronapassi saadaan tai voidaan matkustaa vapaasti.

Se, mikä matkailulle on ongelma tämän esityksen pohjalta, on tietenkin se, että kun ilman erityisen painavia perusteita vaaditaan kahta testiä, niin tämähän tarkoittaa käytännössä monesti sitä, että matkailija joutuu itse kustantamaan kolme testiä, koska kotimaakin vaatii sinne palatessa sitten vielä aika tuoreen testin. [Puhemies koputtaa] Silloin saattaa olla, että joudutaan kolmea testiä käyttämään, ja se on kohtuuton tilanne.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko — edustaja Niikko poissa. — Edustaja Kemppi.

22.26 **Hilkka Kemppi kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Saliin palaaminen tältä erää varsin tärkeän aiheen eli koronapassin äärelle oli kyllä itselleni pettymys. Yli viiden tunnin sali-

keskustelun jälkeen edustaja Heinonen ei enää keksinyt muita argumentteja kuin sosiaali- ja terveysvaliokunnan arvostetun puheenjohtajan Markus Lohen sukunimestä väännetyt mauttomat kommentit. [Eduskunnasta: Huh huh!] Olisi myös varsin heppoista, jos valiokunnan puheenjohtaja voisi linjata, että korona on ohitse ensi kuussa. Mielestäni tämän koronapassin ja koko korona-aiheen käsittely ansaitsee tässä salissa enemmän arvostusta ja tietämystä näinkin pitkän keskustelun jälkeen.

Ohjaisin tätä keskustelua edelleen oleelliseen. Koronapassi kuumentaa meidän tunteitamme ja ehkä ihan syystä, kun ottaa huomioon, että takana on yli puolentoista vuoden poikkeukselliset ajat kaikille suomalaisille. Tavoite on tietenkin päästä normaaliin, ja se tavoite on jaettu ja yhteinen tässä salissa.

Ensinnäkin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle valtavan suuri kiitos kovasta työstä tämän ikärajakysymyksen kanssa. Mielestäni se ei ole ollenkaan vähäpätöinen tai pieni asia, vaan se on varsin suuri osa tätä kokonaisuutta. Me esitimme tätä myös perustusvaliokunnassa, jossa itse istun. Tämä muutos ja nyt annettu pohja ottavat myös kantaa siihen, että lapset ja nuoret jätetään tämän passin ulkopuolelle, ja täten myös tekee muutosta siihen nykytilaan, niin että me pääsemme tässä koronan hoidossa aidosti ison loikan eteenpäin. Ajattelen, että tämä on merkittävä parannus.

Lisäksi esitykseen liittyy tämä tietotekninen haaste, jonka myös valiokunta on laittanut merkille. Rokotemerkintöjen kirjautuminen Omakantaan ei ole aivan yksinkertaista. Esimerkiksi EU:n ulkopuolelta tulevat ihmiset eivät saa merkintöjänsä riittävän nopeasti, mikä on haastanut muun muassa matkailuelinkeinoa ja mahdollisesti voi haastaa, ellei sitä korjata. On erittäin hyvä, että tällaiset asiat pistetään merkille ja niiden kautta autetaan matkailua, joka on tänäänkin nostanut ihan syystäkin huolta tässä salissa.

On aivan totta, että kulttuurin ja matkailun sekä muiden elinkeinojen ahdingossa on tehtävä kaikki voitavamme, ja sen osalta varmasti tavoite on yhteinen. Me olemme tienneet koko pitkän matkan, että vaikeinta tulee olemaan rajoitusten purkaminen, ja sitä työtä teemme nyt vastuullisesti ja yhdessä. Paras tie perille on mahdollisimman hyvä rokotekattavuus, ja sen me toivottavasti voimme myös yhdessä tässä salissa sanoa.

Väitteet siitä, että tämä esitys olisi ihmisoikeuksien vastainen, ovat virheellisiä. Sen voin todeta myös perustuslakivaliokunnan jäsenenä. Olemme käsitelleet tätä hallituksen esitystä erityisen huolella.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Essayah.

22.29 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Koko tämän koronaepidemian ajan me olemme tasapainoilleet sen kanssa, että rajoitukset ovat oikeasuhtaisia, ja toisaalta pitäneet huolta siitä, että terveysturvallisuus ja terveydenhuollon kantokyky säilyvät. Yhteiskunnan totaalisulkeminen olisi varmasti terveysturvallista, mutta toisaalta täytyy muistaa, että taloudenkin on pyörittävä ja näillä rajoitustoimenpiteillä ei saa olla suurempia haittoja. Minusta tuntuu, että tässä salissa meillä kaikilla on kuitenkin se yhteinen tahtotila, että me haluaisimme olla menossa kohti normaalia elämänmuotoa ja haluamme olla myöskin avaamassa yhteiskuntaa terveysturvallisuus takaraivossa.

Nyt tässä lainsäädännössä, mikä meillä täällä on tällä hetkellä käsillä, meillä on kaksi elementtiä, joilla me pyritään tähän asiaan vastaamaan. Ensinnäkin on tämä matkustusrajoitusten jatko — toisaalta me pyrimme avaamaan hallitusti ulkorajoja, jotta meillä matkailu ja liikkuminen voisivat palata kohti normaalia — ja sitten meillä on tämä koronapas-

si, joka on mahdollista ottaa käyttöön silloin, kun rajoitukset ovat päällä. Minusta tuntuu, että tässä keskustelussa, mitä tämän koronapassin ympärillä on käyty, on jollakin tavalla unohtunut se, että tätä koronapassia nimenomaan käytetään silloin, kun meillä on käytössä rajoituksia, eli ei ole tarkoitus sillä itsessään olla rajoittamassa, vaan silloin kun meillä on rajoituksia, me yritämme sitä kautta avata yhteiskuntaa eli mahdollistaa esimerkiksi tapahtumajärjestäjille sen, että he pystyvät tätä kautta avaamaan tapahtumia suuremmalle väkijoukolle kuin mitä se rajoitusten päällä ollessa muutoin olisi mahdollista. Tällä haetaan joustoa niihin rajoituksiin.

Ajattelen myöskin sellaisia henkilöitä, jotka eivät jostain syystä, esimerkiksi terveydentilansa takia, pysty ottamaan rokotetta. Tämmöisissä tilanteissa, kun on rajoitukset päällä ja on tilaisuus, jonneka voidaan sitten koronapassin kautta ottaa henkilöitä, joilla on negatiivinen testitulos tai jotka ovat sairastaneet koronan tai joilla on koronarokotesarja, niin silloin on mahdollista, että sinne tilaisuuteen uskaltaa helpommin mennä myös sellainen henkilö, joka jostain syystä ei ole voinut ottaa tätä rokotetta.

Ihan lopuksi totean vain, että viime kesänä Tokion olympialaisissa periaatteessa oli käytössä koronapassi, koska ihmiset, jotka tulivat tilaisuuteen, olivat joko rokotettuja, negatiivisen testituloksen omaavia [Puhemies koputtaa] tai sitten he olivat sairastaneet koronan. Se osoitti sen, että suurikin tapahtuma voidaan terveysturvallisesti järjestää.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Multala.

22.33 **Sari Multala kok:** Arvoisa puhemies! Ymmärrän, että on haasteellista tehdä muutoksia hallituksen esityksiin, mutta täällä eduskunnassa on ollut tapana nyt korona-aikana, että jokaisen esityksen, jonka hallitus tekee, eduskunta huolella arvioi ja erityisesti perustuslakivaliokunta huolella arvioi.

Tässä tilanteessa oli tapaus, jossa perustuslakivaliokunta erityisesti kiinnitti huomiota kahteen kysymykseen — ikärajan nostoon 16 ikävuoteen sekä toisen testin vaatimukseen matkailijoilta — ja pyysi valiokuntaa näitä kahta kohtaa erityisesti vielä arvioimaan, täyttävätkö ne välttämättömyysvaatimukset. Nyt valiokunta tämän arvioinnin on tehnyt, ja olen ymmärtänyt, että teillä oli hyvin paljon erilaisia näkemyksiä, mutta perustuslakivaliokunnan lähes yksimielinen tahto oli, että näitä oltaisiin vielä arvioitu.

Arvoisa puhemies! Kun ollaan tilanteessa, jossa nimenomaisesti tilanne jatkuvasti muuttuu — jopa sen hallituksen esityksen antamisen ja eduskunnan lain hyväksymisen välillä on kulunut usea viikko, ja tilanne muuttuu jatkuvasti — olisi ainoastaan kohtuullista, että valiokunta arvioisi ja eduskunta arvioisi sen todellisen tilanteen, onko näille rajoituksille riittävät välttämättömyysperusteet olemassa, ja voisivat päätyä toisenlaiseen tilanteeseen. En oikein pidä järkevänä sitä, että tässä tilanteessa viitataan vastuun kantamiseen.

Arvoisa puhemies! Kokoomus on sitä mieltä, kuten täällä on tuotu moneen kertaan esille tämän toisen testin vaatimuksen osalta ja kuten useat asiantuntijat ovat todenneet, että olisi aivan kohtuullista sitä vaatia. Näin on todennut myös esimerkiksi THL, jota käsittääkseni tässä maassa edelleen pidetään ylimpänä terveysviranomaisena siitä näkökulmasta, että heillä on viimeisin tutkimustieto ja he seuraavat jatkuvasti epidemian kehittymistä.

Arvoisa puhemies! Toivon edelleen, että vaikka tässä on kyseessä hallituksen esitys, niin voitaisiin käyttää arviointimahdollisuuttamme ja jättää tämä toisen testin vaatimus pyytämättä, sillä se vahingoittaa merkittävällä tavalla erityisesti matkailuelinkeinoamme ja erityisesti Lapin matkailua, kuten täällä moneen kertaan on todettu.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lohi.

22.35 **Markus Lohi kesk:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää edustaja Essayahia koronapassin osalta erinomaisesta puheenvuorosta, joka erittäin hyvin kirkasti sitä, että tämähän mahdollistaa nyt suurtenkin tapahtumien suunnittelun ja järjestämisen. Koska ne vaativat paljon aikaa ja vaivaa ennen tapahtumaa, silloin pitää olla varmuus, kun lähdetään niitä järjestämään, että kaikissa olosuhteissa ne onnistuu järjestää. Senkin takia on hyvä, että meillä on taustalla tämä koronapassilainsäädäntö, joka sitten kaikkialla Suomessa luo semmoisen turvallisen tilanteen, että uskalletaan näitä tilaisuuksia suunnitella ja pystytään niitä myös järjestämään turvallisesti.

Täällä on käytetty monta puheenvuoroa, joissa on sanottu, että jotenkin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa äänestyskäyttäytyminen ratkaisi tämän sisällön. Eihän se näin ole, hyvät edustajakollegat, älkää antako sitä valtaa, joka kuuluu tälle salille, millekään valiokunnalle. Tämä salihan päättää tämän lain sisällöstä eikä mikään valiokunta. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Valiokunta tekee pohjatyön, se mietintö on tärkeä osa siitä, mutta kyllähän kansanedustajat tässä salissa lopulta ratkaisevat sen sisällön. Ei valiokunta tee täällä lainsäädäntöä. Se tekee osansa, ja se on tärkeä osa sille.

Me kykenimme minusta erittäin hyvässä yhteistyössä valiokunnassa tekemään tähän muutamia muutoksia, joista yksi tärkeä oli se ikärajan nosto 12:sta 16:een sen koronapassin osalta. Se oli tärkeä, jotta ei koskaan tule semmoista tilannetta, että alle 16-vuotiaat joutuisivat eriarvoiseen asemaan vaikkapa harrastuksien osalta tai käymään kolmen päivän välein ottamassa sen koronatestin, jotta pystyvät harrastamaan. Tämmöinen tilanne pystytään välttämään.

Meillä on myös matkustusrajoitusten osalta tämä maakohtainen riskiarviointi. Otimme pykälään selkeät säännöt, että se ei saa olla kohtuuttomassa epäsuhdassa suhteessa Suomen ilmaantuvuuslukuun. Nythän tilanne on näin, pahasti. Jos tämä laki hyväksytään, niin valtioneuvosto joutuu tuomaan välittömästi uuden asetuksen, jolla se muuttaa tätä ilmaantuvuuslukua, jonka alla olevien maiden kansalaiset voivat sitten tulla vapaasti Suomeen. Näin pitääkin olla: eletään tilanteen mukaan ja tehdään sen mukaista politiikkaa.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen siihen, että vihdoin ja viimein tämä passi saadaan tänne, mutta haluan korostaa, että eihän se passi ratkaise tätä epidemiaa, ei se sitä lievennä. Se on vain keino erilaisissa epidemiatilanteissa pitää yhteiskunta auki, ja saattaa sillä olla vähän semmoisia myönteisiä merkityksiä myös siihen, että ihmiset saattavat ajatella, että no, ehkäpä otan kuitenkin sen rokotteen, jotta jos tulee tilanne, että on passi käytössä, pystyn sitten vapaasti itsekin elämää jatkamaan ja osallistumaan kaikenlaisiin yhteiskunnan toimintoihin. Siinä mielessä tässä on minusta monta myönteistä näkökulmaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Tanus.

22.39 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! En halua pitkittää istuntoa, mutta halusin nostaa täältä perustuslakivaliokunnan lausunnosta vielä, mitä unohdin tuossa aiemmin. Täällä on nimenomaan: ”Perustuslakivaliokunta kiinnittää kuitenkin huomiota ehdotetun 16 d §:n sääntelyyn velvollisuudesta osallistua toiseen covid-19-testiin maahan saapumisen jälkeen. Säännöksen yksityiskohtaisten perustelujen ja muun saamansa selvityksen valossa valiokunta kehottaa sosiaali- ja terveysvaliokuntaa vielä huolellisesti tarkastelemaan ehdotetun sääntelyn tarvetta.” Eli te, jotka olette pitkään eduskunnassa olleet, ja ensimmäi-

sen kauden edustajatkin kyllä jo tässä vaiheessa tietävät, että tällaiset sanamuodot perustuslakivaliokunnalta ovat varsin painavia. Edelleen seuraavassa pykälässä lausunnossa kiinnitetään huomiota, kuinka aiemmissa lausunnoissaan perustuslakivaliokunta on alleviivannut sitä, että velvollisuudet kohdistuvat sellaisiin maahan tuleviin henkilöihin, joiden arvioidaan muodostavan suurimman riskin covid-19-tartuntojen leviämisen kannalta. Eli tämä kaikki alleviivaa oikeasuhtaisuutta, ja niin kuin tässä aiemmin edustajat ovat nostaneet esiin, myös meidän asiantuntijaorganisaatio THL on nimenomaan tuonut tätä esiin ja painottanut sen toisen testin suhteen, että sellaista tarvetta niin kuin ehkä aiemmin ei enää tässä vaiheessa ole.

Pyytäisin kyllä myös hallituspuolueita vielä arvioimaan asiaa ja miettimään, minkälaisia äänestyksiä on ja mitä nappia sitten oikeasti painaa, koska meillä asiantuntijaorganisaatio on antanut kantansa ja myös perustuslakivaliokunta on selvästi pyytänyt kiinnittämään tähän huomiota ja viitannut myös aiempiin lausuntoihin.

Me ymmärrämme, että on tiivis aikataulu ja sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on ollut erittäin tiivis aikataulu. En oikein edes ymmärrä, kuinka näin lyhyessä ajassa näin iso ja merkittävä esitys on voinut sieltä tulla läpi. Tätä ajatellen totta kai voi ehkä olla sellaisia, sanoisinko, virheliikkeitä tai semmoisia päätelmiä, joita on tullut tehtyä mutta joiden ei ehkä kuitenkaan olisi pitänyt mennä sitä latua, mutta niin kuin tässä on tullut esiin, äänestyksessä on vielä mahdollisuus se linjaus muuttaa. Nyt korona-aikana, näitä säädöksiä kun säädetään, ehkä hallituskin voisi osoittaa sillä tavalla joustavuutta ja toisaalta vakavaa arviointikykyä, että osoittaa myös mahdollisuuden toimia istuntosalissa ja lopullisessa äänestyksessä toisin kuin mitä ehkä siellä valiokunnassa on tullut tehtyä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Niikko.

22.42 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Tässä nyt ollaan aika pitkään jo puhuttu tästä koronapassista ja sen hyödyistä ja sitten ehkä niistä rajoittavista vaikutuksista. Toki tietysti haluan ymmärtää sen asian, niin kuin erityisesti hallituspuolueiden monet jäsenet ovat sanoneet, että sillä on tarkoitus avata elinkeinoja lähinnä ravintola-alalla ja joillain muillakin palvelualoilla, ja sitten tätä perustellaan siten, että jotkut pääsevät ja jotkut eivät pääse, jos eivät ota rokotetta, toista rokotetta tai jopa kolmatta jossain myöhemmässä vaiheessa.

Yhtä asiaa vielä ihmettelen, kun ei ole tullut vastausta siihen: Minkä tähden hallitus ei halunnut nytten suoda, että testaaminen olisi maksutonta, tai edes pyrkinyt siihen suuntaan, että se olisi edullisempaa niille ihmisille, jotka eivät syystä tai toisesta rokotetta ota? Heitä on kuitenkin hyvin suuri joukko tässä väestössä, ja ne sadattuhannet ihmiset tietenkin syystäkin kokevat, että heidät asetetaan eriarvoiseen asemaan vain siitä syystä, että heidän oletetaan olevan sairaita, ja syystäkin tietysti jotkut sanovat, että tässä poljetaan heidän perusoikeuksiaan ja perustuslaillisia lähtökohtia. Eikö se ole kuitenkin niin, että se johtaa rokotepakkoon, jos ei pääse palveluihin, kun ei ole varaa testeihin? Tämä on ihan perusteellinen kysymys, ja siihen olisi hyvä saada vastaus. Aiotteko te, ministeri, tehdä jotain sen eteen, että tulisi näitä edullisempia antigeenitestejä, kuten monessa muussa maassa on, jotka maksavat luokkaa 20—30 euroa?

Ei voi sanoa niin, että markkinat hoitavat tämän asian, koska ne eivät hoida sitä asiaa. Täällä on niin kovasti säätelyjä sen testaamisen tekemiseen, että se ei Suomessa tule ikinä onnistumaan. Pitää nähtävästi melkein olla tohtorin tutkinto, että sen testin saa tehdä, ja muualla maailmassa se kuitenkin on aivan arkipäivää, että se tehdään hyvin edullisesti ja

sen voi tehdä jopa itsekin kotona. Sen takiahan niitä myydään tuolla marketeissa, että niitä antigeenitestejä voi itsekin tehdä. Eikö tähän nyt saataisi jonkunnäköistä tolkkua? Tämä olisi ainakin vähintä, mitä ihmiset odottavat, että he eivät joudu eriarvoiseen asemaan tämän vuoksi.

Sitten vielä kysyisin: Olenko ymmärtänyt oikein, että joissain maissa enää kaksi rokotetta ei riitä, että sinne pääsee menemään? Onko näin, että Yhdysvalloissa pitää olla kaksi rokotetta plus sen lisäksi vielä negatiivinen testitulos? Mistä tämä kertoo, että ne rokotukset eivät sitten kuitenkaan ole riittäviä vaan sen lisäksi pitää vielä testata? Myös Israelissa taitaa olla tämänkaltainen tulkinta tästä asiasta, että määrätty määrä rokotuksia pitää olla ennen kuin maahan pääsee ja sen lisäksi mahdollisesti vielä testataan. Elikkä olisin kysynyt: kuinka pitkälle tässä joudutaan menemään, [Puhemies koputtaa] kunnes ihmiset pääsevät liikkumaan yhdenvertaisesti riippumatta siitä, kuinka monta rokotusta heillä on?

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Laiho.

22.45 **Mia Laiho kok:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on keskusteltu siitä, miten tämän toisen testin vaatimus on vahingollinen matkailuelinkeinolle, ja siihen valiokunnan puheenjohtaja Lohi myös otti kantaa ja toi esille, että eduskunnalle kuuluu lainsäädäntövalta. Siitähän tässä juuri on kyse: Eduskunnalle kuuluu lainsäädäntövalta. Valiokunnissa käsitellään niitä lakiesityksiä, mitä hallitus on tuonut eduskuntaan, ja kuullaan asiantuntijoita ja tehdään tarvittavia muutoksia. Kun on kyse erityisesti näistä väliaikaisista koronalaeista, niin on ymmärrettävää, että niitten valmisteluaika on ollut lyhyt, ja nimenomaan sen takia tarvitaan entistä enemmän sitä huolellista käsittelyä eduskunnassa ja niihin pitää pystyä tekemään myös muutoksia valiokuntakäsittelyn aikana. Sen takia minusta on varsin huolestuttavaa, jos on niin, että eduskunta ei voi riippumattomasti valiokunnassa tehdä työtänsä vaan siihen kohdistuu ulkoista painetta muuttaa jollakin tavalla esityksiä.

Eduskunnalle kuuluu lainsäädäntövalta, ja me kohta äänestetään pykälämuutoksista, joissa on mahdollisuus vaikuttaa siihen, että tämä toinen testi poistetaan, mitä ovat kehottaneet arvioimaan perustuslakivaliokunta ja talousvaliokunta, ja myös useat asiantuntijalausunnot ovat olleet tämän kannalla. Toivottavasti mahdollisimman moni kansanedustajista voi tätä pykälämuutosta tukea ja voimme tämän toisen testin vaatimuksen poistaa ja helpottaa ahdinkoa matkailualalla.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tähän loppuun ministeri Kiuru, 2 minuuttia.

22.47 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos erinomaisesta keskustelusta tänään. Tätä on ollut mielenkiintoista kuulla.

Ensinnäkin tässä keskustelussa on viitattu jälleen siihen, että jos olisi jo ennen kesää koronapassi säädetty ja olisi tehty se koko Suomeen sopivaksi, niin olisi voitu koko kesä pelastaa niin tapahtumien kuin monien muidenkin toimintojen osalta. Silloin jää huomaamatta, että Suomen rokotekattavuus oli varsin alhainen, niin kuin me muistamme. 70-luvulla syntyneenä itsekin olen kuulunut siihen joukkoon, joka vasta keskikesän taitteen jälkeen on saanut rokotteen, heinäkuussa, joten aika moni vielä minuakin nuorempi ihminen olisi kyllä jäänyt näistä tapahtumista vaille.

Siksi olen korostanut, että tämä nyt hallituksen eduskuntaan tuoma koronapassi ei ole sulkemisväline vaan tällä rokotekattavuudella tämä on nimenomaan yhteiskunnan avaa-

misväline. Jos joudutaan ottamaan rajoituksia yhteiskunnassa käyttöön jollakin alueella, niin silloin on mahdollista koronapassilla varmistaa se, että siinä tilanteessa nämä rajoitukset kohdistuvat mahdollisimman oikeasuhtaisesti ja välttämättömästi. Tästä edustaja Rantanen kysyi. Olemme hyvin sitoutuneet hybridistrategian toteuttamiseen. Rajoitukset on jo lähes purettu. Meillä on vielä ravintolarajoituksia tällä hetkellä voimassa leviämisvaiheen alueilla. Sielläkin kuitenkin sääntelyä on lievennetty, ja muilta osin näitä rajoituksia ei ole. No, edustaja Rantanen sitten samaan aikaan ihmetteli, mistä rajoituksista itse puhun. Hybridistrategiassa todetaan, että jos alueella tulee tartuntaryppäitä, ne sammutetaan ja siellä alueellisin toimin tätä työtä tehdään nykylainsäädännön sekä näiden muiden valtuuksien ohella. Siitä on kysymys.

Edustaja Rantanen, te myöskin totesitte — minusta ihan hyvä toteamus, mutta kiinnitän huomiota siihen, että tähän on hyvä kaikkien perehtyä — että virusta hallitaan nyt hallituksessa politiikalla eikä epidemiologialla. Eduskunta on tarkastanut tämän esityksen, ja kyllä täällä näyttää siltä, että nämä hallituksen esittämät epidemiologiset perusteet [Puhemies koputtaa] eivät puhuttele vain terveysviranomaisia vaan eduskunnan reilua enemmistöä. Eli olemme päätymässä siihen, että koronapassilla on nimenomaan epidemiologiset perusteet, [Puhemies koputtaa] joten siihen suuntaan on hyvä katsoa, missä ovat ne epidemiologiset perusteet perussuomalaisten linjalle.

Puhemies Anu Vehviläinen: Yleiskeskustelu on päättynyt. Äänestykset tapahtuvat tässä istunnossa tauon jälkeen.

Istunto ja asian käsittely keskeytetään, ja istuntoa jatketaan kello 23.00.

Täysistunto keskeytettiin kello 22.50.

Täysistuntoa jatkettiin kello 23.00.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt jatketaan kello 22.50 keskeytettyä istuntoa ja päiväjärjestyksen 2. asian käsittelyä.

Yleiskeskustelussa on Arja Juvonen Kaisa Juuson kannattamana ehdottanut, että käsittelyn pohjaksi otetaan vastalauseen 1 mukainen ehdotus.

Selonteko hyväksyttiin.

Valiokunnan ehdotus ”jaa”, Arja Juvosen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 30; poissa 77 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi valiokunnan ehdotuksen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Nyt käsitellään pykälämuutosehdotukset.

16 a §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Teen muutosesityksen 16 a §:ään.

Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Laihon esitystä.

Mia Laiho ehdotti Heikki Auton kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 78, ei 44; poissa 77 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

16 b §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Teen muutosesityksen 16 b §:ään, joka koskee toista koronatestiä.

Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Laihon esitystä.

Mia Laiho ehdotti Heikki Auton kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 78, ei 44; poissa 77 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

16 d §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Teen muutosehdotuksen 16 d §:ään liittyen kakkostestin poistamiseen.

Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä edustaja Laihon tärkeää esitystä.

Mia Laiho ehdotti Heikki Auton kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 78, ei 44; poissa 77 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

16 g §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Teen pykälämuutosesityksen tähän kohtaan.

Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Laihon esitystä.

Mia Laiho ehdotti Heikki Auton kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 78, ei 44; poissa 77 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

58 i §

Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Esitän muutosesitystä 58 i §:ään.

Heikki Autto kok: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Laihon esitystä.

Mia Laiho ehdotti Heikki Auton kannattamana, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Keskustelua ei syntynyt.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 78, ei 43; poissa 78 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 131/2021 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.